Utbildningsutskottets betänkande 1984/85:18

om anslag till gymnasieskolor m. m. (prop. 1984/85:100)

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1984/85:100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under punkterna B 17–B 19 jämte motioner.

1. **Bidrag till driften av gymnasieskolor.** Regeringen har under punkt B 17 i proposition 1984/85:100 bil. 10 (s. 168–202)

dels föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad som i propositionen förordats om ett särskilt system för bibehållande av årskurs 3 i skolor med samordnade timplaner,

2. godkänna vad som i propositionen förordats om möjlighet till omfördelning av överblivna resurser mellan gymnasieskolans lilla ram och kommunal vuxenutbildning,

3. godkänna den utökning av gymnasieskolans direktram för budgetåret 1985/86 som förordats i propositionen,

4. godkänna vad som i propositionen förordats om ramar för elevplatser i gymnasieskolan för budgetåret 1986/87,

5. bemyndiga regeringen att – i den mån arbetsmarknadsskäl så påkallar – för budgetåret 1986/87 medge att totalramen för elevplatser i gymnasieskolan utökas,

6. godkänna vad som i propositionen förordats om planeringsramar för elevplatser i gymnasieskolan för budgetåret 1987/88,

7. godkänna vad som i propositionen förordats om skolenheter typ A och typ B,

8. godkänna vad som i propositionen förordats om att tjänster som rektor eller biträdande skolledare skall knytas till gymnasieskolan i kommunen eller landstingskommunen och inte till någon enskild skolenhet,

9. godkänna vad som i propositionen förordats om avveckling av systemet med arvodestjänster som huvudlärare och uppdrag att vara huvudlärare,

10. godkänna vad som i propositionen förordats om avveckling av systemet med arvodestjänster som institutionsföreståndare och uppdrag att vara institutionsföreståndare,

11. godkänna vad som i propositionen förordats om ett system med lärare med specialfunktioner,

12. godkänna vad som i propositionen förordats om att varje huvudman för sin gymnasieskola skall få en samlad skolledningsresurs, räknad i poäng, för fördelning mellan skolenheter och funktioner,

13. godkänna vad som i propositionen förordats om beslut av skolstyrelsen

om en plan för förstärkningsresursens användning,

14. godkänna vad som i propositionen förordats i fråga om självstudietimmar,

15. godkänna vad som i propositionen förordats om minskning av resursen för studietekniska övningar,

16. godkänna vad som i propositionen förordats om ökning av resursen för stödundervisning och samordnad specialundervisning,

17. godkänna att förändringar genomförs i fråga om kopplingen mellan timunderlag och statsbidrag i linje med vad som redovisats i propositionen,

18. godkänna vad som i propositionen förordats om ökat utbud av B- och C-språk,

19. godkänna vad som i propositionen förordats om slopande av uppdelningen av vissa B-språk i allmän kurs och särskild kurs,

20. godkänna vad som i propositionen förordats om försöksverksamhet med förlängd utbildningstid på fyraårig teknisk linje för att möjliggöra miljöpraktik under läsårstid,

21. godkänna att miljöpraktik inte längre skall krävas för treårig utbildning på fyraårig teknisk linje,

22. godkänna att försöksverksamhet anordnas med tvåårig handels- och kontorslinje,

23. godkänna att försöksverksamhet med industriteknisk gren anordnas på drift- och underhållsteknisk linje,

24. godkänna att försöksverksamhet anordnas med förlängning av fyraårig teknisk linje med slopad grendelning i årskurs 3,

25. godkänna vad som i propositionen förordats om teckenspråk som ämne i den gymnasiala utbildningen för döva och gravt hörselskadade i Örebro,

26. godkänna de principer för statsbidrag till studie- och yrkesorientering som förordats i propositionen,

27. godkänna vad som i propositionen förordats om att lektorstjänster fortfarande skall tillsättas som ordinarie,

28. godkänna vad som i propositionen förordats om överstatförande av lektorstjänster,

29. till Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 3 775 685 000 kr.,

dels berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som i propositionen anförts om

30. ändringar i timplanerna för treårig ekonomisk linje,

31. gren för omsorger om barn och ungdom på vårdlinjen.

Vidare har regeringen under rubriken Vissa skolfrågor avsnittet Överklagande av tillsättningsbeslut inom skolområdet (s. 51–52) föreslagit riksdagen att

godkänna vad som i propositionen förordats om att skolöverstyrelsen skall vara sista instans i fråga om beslut om tillsättning av lärartjänster m. m.

Motionerna

1984/85:322 av Rolf Rämgård m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att antalet platser till idrottsgymnasier utökas från 550 till 600 platser per år.

1984/85:522 av Anna Wohlin-Andersson (c) och Marianne Karlsson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att de ungdomar som arbetar på s. k. ungdomsplatser skall få poäng för arbetslivserfarenhet enligt samma normer och på samma grunder som andra ungdomar som är ute i förvärvslivet.

1984/85:612 av Birgitta Hambraeus m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att ramarna på gymnasieskolans vård-, social- och konsumtionssektor skall upprätthållas i enlighet med vad som framförts i motionen.

1984/85:614 av Marianne Karlsson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att ej skära ned den konsumentekonomiska utbildningen inom gymnasieskolan då kunskaperna behövs alltmer i dessa "spartider" och i friskvården-egenvården.

1984/85:615 av Ove Karlsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av att de korta konsumentekonomiska kurserna i viss utsträckning får bli kvar.

1984/85:616 av Ove Karlsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en översyn av bestämmelserna beträffande interkommunal skolersättning.

1984/85:731 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

16. att riksdagen beslutar att direktramen för gymnasieintagningen ökas med 2 000 platser utöver regeringens förslag,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att öka intagningen på naturvetenskaplig linje,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utökad försöksverksamhet med gymnasielinjer för elever med speciell begåvning,

20. att riksdagen avslår propositionens förslag om en utökning av förstärkningsresurserna till gymnasieskolan med 15 milj. kr..

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lärlingsutbildning,

23. att riksdagen till nästa år begär förslag från regeringen avseende nivån för organisationen av den pedagogiska ledning m. m. som ryms inom de nuvarande skolledarfunktionerna,[1]

25. att riksdagen beslutar att tjänsterna som huvudlärare och institutionsföreståndare bör finnas kvar i gymnasieskolan.

[1] Yrkandet behandlas även i utskottets betänkande 1984/85:16.

1984/85:733 av Rune Ångström (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att intagningsplatserna till de s. k. idrottsgymnasierna snarast ökas från 550 till 600 elever per år.

1984/85:922 av Lennart Brunander (c) och Inger Josefsson (c) vari – med hänvisning till vad som anförts i den till arbetsmarknadsutskottet remitterade motionen 1984/85:918 såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen beslutar att planeringsramarna för gymnasieskolans stora ram skall utökas med 4 000 platser,

3. att riksdagen beslutar att den lilla ramen utökas med 2 000 platser.

1984/85:1034 av Berit Löfstedt m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ett centrum för livslångt lärande.

1984/85:1035 av Gunnar Nilsson i Eslöv (s) och Egon Jacobsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av en allmänt kompetenshöjande utbildning inom livsmedelsområdet med inriktning mot teknik- och produktionsutveckling i små och medelstora företag och på den produktutveckling som en ökad exportsatsning kommer att medföra.

1984/85:1038 av Bengt Silfverstrand (s) och Birthe Sörestedt (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av lägre elevantal i ämnet maskinskrivning m. fl. praktiska läroämnen.

1984/85:1042 av Sten Svensson (m) och Sven Eric Lorentzon (m) vari – med hänvisning till vad som anförts i den till jordbruksutskottet remitterade motionen 1984/85:1090 – yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökade utbildningsinsatser inom livsmedelsförädlingsområdet.

1984/85:1045 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ytterligare intagningsplatser till gymnasieskolan,

5. att riksdagen hos regeringen hemställer om en samhällskostnadskalkyl för lärarkostnader i enlighet med motionen,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om timreduktioner i gymnasieskolan,

7. att riksdagen beslutar ta bort de lärarlösa lektionerna i enlighet med vad som i motionen föreslås,

8. att riksdagen beslutar att under bil. 10 utbildningsdepartementet B 17. Bidrag till driften av gymnasieskolor anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 217 000 000 kr. förhöjt belopp.

1984/85:1156 av Nils Berndtson (vpk) och Bertil Måbrink (vpk) vari – med hänvisning till vad som anförts i den till trafikutskottet remitterade motionen

1984/85:1155 – yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om breddad gymnasieutbildning i Hultsfred.

1984/85:1162 av Karin Ahrland (fp) och Hans Petersson i Röstånga (fp) vari – med hänvisning till vad som anförts i den till arbetsmarknadsutskottet remitterade motionen 1984/85:1157 såvitt nu är i fråga – yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en breddad gymnasieutbildning i Ystad med en idrottslinje knuten till handboll.

1984/85:1316 av Maja Bäckström m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om oförändrat antal platser på gymnasieskolans konsumtionslinje-konsumentekonomisk specialkurs.

1984/85:1325 av Kerstin Göthberg m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om ett demokratiskt arbetssätt i skolan,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om gymnasieskolans dimensionering,

12. att riksdagen beslutar att gymnasieskolans slutliga ram för budgetåret 1985/86 utökas med 4 000 intagningsplatser på stora ramen och med 2 000 årselevplatser på lilla ramen,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om anslagen B 17. Bidrag till driften av gymnasieskolor, B 19. Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar i bilaga 10 m. m.,[1]

14. att riksdagen beslutar att gymnasieskolans slutliga ram för budgetåret 1986/87 utökas med 6 000 intagningsplatser på stora ramen och med 3 000 årselevplatser på lilla ramen,

15. att riksdagen beslutar att anvisa 10 milj. kr. under anslaget B 17 att användas för ett fortsatt rekryteringsbidrag om 5 000 kr. per nyinrättad plats i gymnasial lärlingsutbildning,

16. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en utvidgad praktikverksamhet inom jordbruks- och skogsbrukssektorn,

17. att riksdagen hos regeringen begär förslag om försöksverksamhet med tvåårig gymnasial utbildning inom jordbruks- och skogsbrukssektorn.

1984/85:1326 av Ann-Cathrine Haglund (m) och Birgitta Rydle (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att antalet intagningsplatser vid de s. k. idrottsgymnasierna – kombinationen med specialidrott i gymnasieskolan – ökas till 600.

1984/85:1337 av Gunnel Liljegren (m) och Lars Ahlmark (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas att riksdagen hos regeringen begär utredning om förutsättningarna för

[1] Yrkandet behandlas även under punkt 3 i detta betänkande.

2. en omfördelning till förmån för biologiämnet av veckotimtalen i karaktärsämnen på naturvetenskaplig linje,

4. påbyggnadsår med specialisering på naturvetenskaplig linje.

1984/85:1343 av Anders Nilsson m. fl. (s) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i övrigt i motionen anförts om kompetensfördelningen mellan skolöverstyrelsen och de regionala skolmyndigheterna.[1]

1984/85:1348 av Åke Selberg m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en transportteknisk gren av fordonsteknisk linje inrättas i Boden 1985/86.

1984/85:1349 av Håkan Stjernlöf (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en utbildningslinje för udda hantverksyrken bör inrättas vid gymnasieskolan i Hudiksvall.

1984/85:1512 av Birgitta Hambraeus (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som framförts i motionen om lärarlön till mästare.

1984/85:1536 av Mona Sahlin m. fl. (s) vari – med hänvisning till vad som anförts i den till socialförsäkringsutskottet remitterade motionen 1984/85:1535 – yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om behovet av ytterligare gymnasieplatser till Stockholms län.

1984/85:1854 av Bertil Danielsson (m) och Ewy Möller (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att lärlingsutbildning snarast på försök startas i Kalmar län.

1984/85:1866 av Stina Gustavsson m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande dimensioneringen av gymnasieskolan,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående meritvärdering av konsumentekonomiska specialkurser,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående utvecklingsarbete inom området konsumentutbildning.

1984/85:1874 av Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna nödvändigheten av utökad lärlingsutbildning i Kalmar län.

1984/85:1892 av Elver Jonsson (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om fler platser inom gymnasieskolorna i Älvsborgs län.

[1] Yrkandet behandlas även i utskottets betänkande 1984/85:13.

1984/85:1902 av Gullan Lindblad m. fl. (m, c, fp) yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om vidare utredning rörande förutsättningarna för en allmän optikerutbildning inom högskolan samt en revidering av kursplanen för den grundläggande optikerutbildningen.

1984/85:1909 av Sven-Erik Nordin (c) och Martin Olsson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om prioritering av konsumtionslinjens andel av en vidgad ram för gymnasieskolans vård-, social- och konsumtionssektor.

1984/85:1914 av Gustav Persson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ett nytt planeringssystem för gymnasieskolans dimensionering.

1984/85:1920 av Catarina Rönnung (s) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av att inrätta en fjärde årskurs på den tekniska linjen vid Njudungs gymnasieskola i Vetlanda.

1984/85:1930 av Roland Sundgren m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att försöksverksamhet med industriteknisk gren för verkstadsunderhåll på drift- och underhållsteknisk linje får anordnas i Västerås kommun fr. o. m. höstterminen 1985.

1984/85:2282 av Anita Johansson m. fl. (s) vari – med hänvisning till vad som anförts i den till arbetsmarknadsutskottet remitterade motionen 1984/85:2156 – yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av elevplatser i gymnasieskolan i Stockholms län.

1984/85:2291 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att gymnasieskolan skall vara beredd att ta emot alla sökande som vill ha en gymnasieutbildning,

3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om lärlingsutbildningen som en fullvärdig gymnasial utbildningsform,

4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande statsbidrag till s. k. färdigutbildning inom lärlingsutbildningen,

5. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i övrigt anförts rörande utformningen av ett framtida statsbidragssystem till lärlingsutbildningen,

6. att riksdagen hos regeringen begär att skolöverstyrelsen snarast ges i uppdrag att utveckla en förnyad verkstadsskola i enlighet med vad som anförts i motionen.

1984/85:2492 av Lars Ahlström m. fl. (m, fp, c) vari yrkas att riksdagen i skrivelse till regeringen begär att utbildningen i hantverksyrken skall få formen av en reguljär utbildning inom gymnasieskolan.

1984/85:2511 av Valter Kristenson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ett betydligt ökat antal årselevplatser vid gymnasieskolorna i Göteborgs och Bohus län.

1984/85:2514 av Kerstin Nilsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar uttala sig för att en gymnasielinje i musik inrättas i Boden.

1984/85:2515 av Kerstin Nilsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening uttala att friidrottslinjen vid Tornedalsskolan i Haparanda bör permanentas.

1984/85:2519 av Martin Olsson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av utvärdering av systemet med timreduktion i gymnasieskolan.

1984/85:2521 av Rune Rydén m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen med hänvisning till vad som anförts i motionen avslår regeringens förslag att länsskolnämnderna skall tillsätta lektorstjänster i stället för som nu skolöverstyrelsen.

1984/85:2526 av Rune Rydén m. fl. (m, c, fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att skolöverstyrelsen bör få i uppdrag att i enlighet med vad som anförts i motionen lägga fram förslag om hur den undervisningstid som i dag anvisas för språk skall kunna tillvaratas på ett effektivare sätt än som nu sker,

3. att riksdagen hos regeringen begär att åtgärder vidtas för att komma till rätta med de problem som uppstår genom systemet med timreduktioner för färdighetsämnen som språk.

1984/85:2538 av Per Unckel m. fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar om en dimensionering av gymnasieskolans direktram 1985/86 i vad avser fördelningen på sektorer i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen beslutar om en dimensionering av gymnasieskolans direktram 1986/87 i vad avser fördelningen på sektorer i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. att riksdagen beslutar om en dimensionering av gymnasieskolans direktram 1987/88 i vad avser fördelningen på sektorer i enlighet med vad som anförts i motionen,

4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts angående intagningsplatsernas fördelning på tvååriga resp. treåriga linjer,

5. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts angående sektorsindelningen i framtiden,

6. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts angående vidgade möjligheter för länsskolnämnderna att omfördela platser mellan sektorer/utbildningar,

7. att riksdagen beslutar att avslå regeringens begäran om rätt att öka totalramen för gymnasieskolan i den mån arbetsmarknadsskäl så påkallar,

8. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag angående uppdelningen av B-språk i allmän och särskild kurs,

9. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag angående stenografi som alternativämne,

10. att riksdagen beslutar om timplaneförändringar i enlighet med vad som anförts i motionen,

11. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts angående försöksverksamheten med ramtimplaner med obligatoriska och valbara timtal.

1984/85:2543 av Per Unckel m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

3. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag angående institutionsföreståndare och huvudlärare,

4. att riksdagen som sin mening beslutar ge regeringen till känna vad som i motionen anförts angående resursfördelningen mellan specialfunktioner resp. fasta skolledartjänster,[1]

6. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag angående begränsningen av besvärsrätten för bl. a. lärare,

7. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag angående tillsättningen av lektorer.

1984/85:2761 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari – med hänvisning till vad som anförts i den till arbetsmarknadsutskottet remitterade motionen 1984/85:2760 – yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till statsbidragssystem för lärlingsutbildning med 75 % första året, 50 % andra året och 25 % tredje året enligt vad som beskrivs i motionen,

2. att riksdagen upphäver beslut om begränsning av antalet lärlingsplatser,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lärlingsutbildningen som alternativ till studieväg i gymnasieskolan.

1984/85:2818 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om gymnasieskolans inriktning och om en förändring av försöks- och utvecklingsverksamheten med en ny gymnasieskola,

16. att riksdagen hos regeringen begär förslag om nytt lärlingssystem av en sådan omfattning att det kan svara för en betydande del av de ungas

[1] Yrkandet behandlas även i utskottets betänkande 1984/85:16.

introduktion på arbetsmarknaden,

17. att riksdagen hos regeringen hemställer om initiativ gentemot arbetsmarknadens parter i syfte att stimulera till ökad lärlingsutbildning i enlighet med vad som i motionen anförts.

18. att riksdagen beslutar uttala att inget hinder skall föreligga att arrangera lärlingsutbildning som ersättning för utbildning som i dag erbjuds inom gymnasieskolan,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om statsbidrag till s. k. färdigutbildning,

20. att riksdagen beslutar utöka antalet lärlingsplatser till 10 000,

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om s. k. intresseval i gymnasieskolan.

1984/85:2822 av Per Unckel m. fl. (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

23. att riksdagen beslutar att ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om självstudietid i gymnasieskolan,

25. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag att anslå medel till projektet teknikservice,

26. att riksdagen beslutar att till Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 3 758 767 000 kr.

Utskottet

Vissa tekniska och organisatoriska förändringar

Riksdagen har tidigare beslutat om ett reguljärt system med *samordnade timplaner* och ett därtill knutet särskilt resurssystem för att göra det möjligt för ett antal små kommuner att anordna gymnasieskola med både teoretiska och yrkesinriktade linjer (prop. 1982/83:100 bil. 10, UbU 1982/83:21, rskr. 1982/83:311). I regelsystemet för de ifrågavarande gymnasieskolorna finns inlagt spärrar mot att bibehålla årskurs 3 av de treåriga teoretiska linjerna vid alltför litet elevantal.

Föredragande statsrådet föreslår vissa förändringar av reglerna för skolor med samordnade timplaner så att en avveckling av årskurs 3 av de treåriga teoretiska linjerna kan undvikas vid en viss fortsatt elevminskning. Förslaget innebär bl. a. en minskad statsbidragstäckning som ungefär motsvarar vad kommunen i fråga skulle ha att betala i interkommunal ersättning, om eleverna i stället togs emot i årskurs 3 i en annan kommuns gymnasieskola.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner vad i budgetpropositionen har förordats om ett särskilt system för bibehållande av årskurs 3 i skolor med samordnade timplaner.

Föredragande statsrådet förordar att en möjlighet öppnas för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att göra vissa *omfördelningar av överblivna resurser från gymnasieskolans lilla ram till den kommunala vuxenutbildningen* eller omvänt fr. o. m. budgetåret 1985/86. Regeringen

begär riksdagens godkännande av en sådan ordning.

Utskottet tillstyrker förslaget.

Gymnasieskolans dimensionering m. m.

Utskottet tar i detta avsnitt först upp till behandling frågan om gymnasieskolans *dimensionering för budgetåret 1985/86* och börjar härvid med att ta ställning till vad i budgetpropositionen och ett antal motioner har föreslagits beträffande omfattningen av den totala intagningskapaciteten.

Föredragande statsrådet anger som utgångspunkt för sina överväganden om dimensioneringen att i första hand alla utbildningssökande 16- och 17-åringar skall beredas plats i gymnasieskolan. Statsrådet erinrar om riksdagens beslut under det förra riksmötet om prioritering av denna åldersgrupp vid intagning till gymnasieskolan (prop. 1983/84:100 bil. 10, UbU 1983/84:19, rskr. 1983/84:321). Beslutet tillämpas första gången vid intagningen till gymnasieskolan läsåret 1985/86. Emellertid bör även i framtiden äldre sökande i viss utsträckning kunna tas in på grundskoleanknutna studievägar. Det gäller framför allt vissa yrkesinriktade utbildningar som av tradition har funnits i gymnasieskolan och som det av praktiska eller ekonomiska skäl är olämpligt att dubblera i den kommunala vuxenutbildningen.

Riksdagen beslutade under det förra riksmötet att *direktramen* (grundskoleanknutna studievägar) skulle omfatta 121 670 intagningsplatser för budgetåret 1985/86 (prop. 1983/84:116, UbU 1983/84:19, rskr. 1983/84:321). Föredragande statsrådet föreslår nu att direktramen bör tillföras ytterligare 2 330 intagningsplatser. Därmed utgör intagningskapaciteten på denna ram 124 000 intagningsplatser, vilket motsvarar 114,4 % av antalet 16-åringar, som beräknas vara 108 250.

I vad gäller den *lilla ramen* (utbildningar som kräver viss ålder, praktik eller utbildning utöver grundskolan för tillträde samt kurser för invandrarungdom) föreslås ingen ändring i riksdagens beslut under det förra riksmötet om 34 230 årselevplatser.

Riksdagen har under det förra riksmötet bemyndigat regeringen att, i den mån arbetsmarknadsskäl så påkallar, besluta om en utökning av totalramen för budgetåret 1985/86.

Enligt motion 1984/85:1325 (c) yrkande 2 bör gymnasieskolan dimensioneras så att alla sökande kan beredas plats, även de något äldre och sådana som har en tidigare gymnasieutbildning. Härigenom blir det också möjligt, menar motionärerna, för de ungdomar som väljer att inte söka direkt till gymnasieskolan att senare komma tillbaka och avsluta sin utbildning.

I motion 1984/85:922 (c) yrkandena 2 och 3 samt 1984/85:1325 (c) yrkande 12 föreslås att direktramen för budgetåret 1985/86 skall omfatta 128 000 intagningsplatser (+ 4 000) och lilla ramen 36 230 årselevplatser (+ 2 000). Motionärerna finner det otillfredsställande att ungdomar i den mån de inte

får plats i gymnasieskolan hänvisas till kommunernas uppföljningsansvar.

Med hänvisning till en rad osäkra faktorer ifrågasätts i motion 1984/85:731 (fp) yrkande 16 i denna del den av regeringen föreslagna omfattningen av direktramen. Denna bör enligt motionen utökas med 2 000 intagningsplatser. Motionärerna pekar bl. a. på att den av riksdagen beslutade prioriteringen av 16- och 17-åringar tillämpas till fullo nästa budgetår. Samtidigt finns det en stor grupp 18- och 19-åringar som har gjort studieuppehåll i vetskap om att de skulle kunna komma tillbaka i enlighet med besked de fick, när de slutade grundskolan.

För att tillmötesgå kraven på större frihet att välja mellan arbete och utbildning och möjligheter till återkommande utbildning bör enligt motion 1984/85:1045 (vpk) yrkande 2 i denna del dimensioneringen av gymnasieskolan hållas på en sådan nivå att de ungdomar som önskar bedriva gymnasiestuder skall kunna göra det, annars förfelas rätten till utbildning. Enligt motionärernas bedömning bör riksdagen besluta att öka den totala ramen med 3 000 intagningsplatser.

I motion 1984/85:2538 (m) yrkande 7 i denna del förordas att regeringen återkommer till riksdagen med begäran om erforderliga medel på tilläggsbudget, om en utökning av totalramen bedöms nödvändig. Riksdagen bör enligt motionärerna ej ge regeringen det bemyndigande som begärs i propositionen.

I vad gäller utgångspunkterna för gymnasieskolans dimensionering vill utskottet anföra följande.

Utskottet ansluter sig till den i budgetpropositionen uttalade ambitionen att i första hand alla 16- och 17-åringar som önskar gymnasieutbildning skall kunna erbjudas plats. Utskottet finner, liksom föredragande statsrådet, det inte tillfredsställande att utbildningssökande ungdomar hänvisas till uppföljningsåtgärder och arbetsmarknadspolitiska åtgärder till följd av att utbildningsplatser inte finns tillgängliga. Det är därför även enligt utskottets mening mycket viktigt att den av riksdagen beslutade prioriteringen av 16- och 17-åringar vid intagningen till gymnasieskolan nu verkligen sker, när de nya intagningsreglerna för första gången tillämpas inför läsåret 1985/86. Samtidigt måste emellertid gymnasieskolans platser i viss utsträckning även fortsättningsvis kunna tas i anspråk av äldre utbildningssökande, särskilt om många 18- och 19-åringar önskar förbättra sina möjligheter att komma in på den reguljära arbetsmarknaden genom att skaffa sig en utbildning i gymnasieskolan.

Som utskottet ser det råder i huvusak samstämmighet i vad gäller utgångspunkterna för gymnasieskolans dimensionering mellan vad utskottet nu har anfört i frågan och vad motionärerna ger uttryck för i motion 1984/85:1325. Utskottet är emellertid inte berett att föreslå riksdagen att uttala sig för att alla äldre sökande och även de med tidigare gymnasieutbildning skall tas in. Konsekvenserna härav i skilda avseenden, t. ex. de ekonomiska, för såväl staten som kommunerna är inte möjliga att över-

blicka. Utskottet, som i det följande tar ställning till de olika förslagen om dimensioneringstal, anser att riksdagen med det anförda bör avslå motion 1984/85:1325 yrkande 2.

När det gäller de av regeringen framlagda förslagen om storlek på direktramen och lilla ramen finner utskottet dessa väl avvägda och hänvisar härvid till såväl vad utskottet i det föregående har anfört om utgångspunkter för dimensioneringen som vad i budgetpropositionen har angivits i berört hänseende. I likhet med föredragande statsrådet vill utskottet betona att det som ett led i arbetet med att öka antalet tillgängliga utbildningsplatser är angeläget att se till att alla platser verkligen kan utnyttjas för de sökande. I en situation, då det är svårt att bereda alla utbildningssökande utbildning, är det otillfredsställande, om det vid terminsstarten finns klasser som står tomma eller är otillräckligt fyllda.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen skall bifalla regeringens förslag om utökning av gymnasieskolans direktram för budgetåret 1985/86. Vidare bör riksdagen inte ändra sitt beslut från det förra riksmötet om den lilla ramens omfattning. Med detta avstyrker utskottet motionerna 1984/85:731 yrkande 16 i denna del, 1984/85:922 yrkandena 2 och 3, 1984/85:1045 yrkande 2 i denna del och 1984/85:1325 yrkande 12.

Utskottet anser inte att riksdagen bör ändra sitt tidigare beslut om bemyndigande för regeringen för budgetåret 1985/86 att av arbetsmarknadsskäl utöka gymnasieskolans totala ram. Därmed avstyrks motion 1984/85:2538 (m) yrkande 7 i denna del.

Utskottet övergår nu till att behandla förslag som avser fördelningen av platserna i gymnasieskolan mellan sektorerna för budgetåret 1985/86 och omfattningen av konsumentekonomiska utbildningar, lärlingsutbildningen, verksamheten med kombination av gymnasieskolstudier och specialidrott samt musiklinjen.

Den av regeringen föreslagna utökningen av direktramen om 2 330 intagningsplatser bör enligt budgetpropositionen fördelas på humanistisk och samhällsvetenskaplig (HS) sektor (+ 365), vård-, social- och konsumtionssektor (VSK) (+ 980) samt ekonomisk och merkantil (EM) sektor (+ 985). Jfr tablå på s. 176 i budgetpropositionen.

I motion 1984/85:2538 (m) yrkande 1 förordas en annan fördelning av intagningsplatserna på direktramen. Motionärerna föreslår en utökning med 535 platser av HS-sektorn och 200 platser av jordbruks- och skogsbrukssektorn (JST) samt en minskning med 735 platser av VSK-sektorn, allt i jämförelse med förslaget i budgetpropositionen. Vidare bör enligt motionen de resurser som tillförs HS-sektorn och EM-sektorn till övervägande del läggas på de treåriga teoretiska linjerna (yrkande 4 i denna del). Motionärerna åberopar att 16- och 17-åringarna främst söker till HS- och EM-sektorerna samt teknisk och naturvetenskaplig (TN) sektor och att andelen 16- och 17-åringar av de sökande är störst på de tre- och fyraåriga linjerna.

Utskottet har tidigare haft anledning att överväga de grundläggande

förutsättningarna för planeringen av gymnasieskolan och riktlinjer för gymnasieskolans dimensionering. Utskottet har därvid framhållit att ungdomarnas intresse av olika utbildningar skall vägas mot vad som är känt om arbetsmarknadens behov och kommunernas möjligheter att anordna utbildningar (jfr UbU 1982/83:21). Vidare har utskottet beträffande HS-sektorn angivit att sektorn bör ha en sådan omfattning att det även i fortsättningen – mot bakgrund av det på sikt vikande antalet 16-åringar – blir möjligt att anordna hel- eller halvklass av humanistisk linje vid varje gymnasieskolenhet som omfattar HS-sektor. Utskottet utgår från att regeringens nu framlagda förslag har tillkommit efter sådana överväganden. Utskottet finner inte att något framkommit som ger anledning för riksdagen att frångå vad i budgetpropositionen har föreslagits om fördelningen av intagningsplatserna på de olika sektorerna. Utskottet avstyrker därmed motion 1984/85:2538 yrkande 1 och 4 i denna del.

I motionerna 1984/85:612 (c), 1984/85:614 (c), 1984/85:615 (s), 1984/85:1316 (s), 1984/85:1866 (c) yrkande 1 och 1984/85:1909 (c) framhålls värdet av de *konsumtionsutbildningar* som för närvarande ges såväl inom konsumtionslinjens konsumentekonomiska gren och textila gren som inom ramen för specialkurser på området. Motionärerna befarar nedläggningar av ifrågavarande utbildningar och förordar att utbildningarna åtminstone skall få bibehålla sin nuvarande omfattning och att ramen för VSK-sektorn förblir så stor att den medger det.

Utskottet, som i många stycken delar motionärernas uppfattning om värdet av konsumtionsutbildningarna, vill med anledning av motionerna peka på följande.

Den i det föregående tillstyrkta ramen för VSK-sektorn (20 400 intagningsplatser) för budgetåret 1985/86 omfattar 980 platser fler än vad riksdagen beslutade under det förra riksmötet. Minskningen med 1 070 platser i förhållande till antalet platser för innevarande budgetår utgör 5 %, vilket exakt motsvarar den beräknade minskningen av antalet 16-åringar för nästkommande budgetår. Intresset för en utbildning mäts i antalet förstahandssökande per 100 intagningsplatser. Av SÖ:s rapport 1984-12-17 Gymnasieskolan hösten 1984 framgår bl. a. att antalet sökande till konsumtionslinjen och linjen näraliggande specialkurser motsvarar 90 per 100 intagningsplatser. Vidare framgår att andelen ej utnyttjade platser läsåret 1984/85 är särskilt hög på specialkurserna och att trenden pekar mot en ökning. Även ifrågavarande linje har en högre andel outnyttjade platser än genomsnittet.

Den nuvarande ordningen för dimensioneringen av gymnasieskolan innebär att riksdag och regering beslutar om sektorsramar för riket. Skolöverstyrelsen (SÖ) har att på grundval av dessa beslut bestämma om länsramar. Det ankommer därefter på länsskolnämnderna att göra en fördelning på linjer och specialkurser mellan kommunerna i länet. Utskottet erinrar om vad i det föregående har framhållits om planeringsförutsättningar

för gymnasieskolan, nämligen att hänsyn skall tas till såväl de sökandes intresse som situationen på arbetsmarknaden och kommunernas möjligheter att anordna utbildningar.

Mot bakgrund av de nu av utskottet redovisade förhållandena och med hänvisning till gällande ordning för beslut att anordna utbildningar anser utskottet att motionerna inte bör föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

För *gymnasial lärlingsutbildning* beräknas i budgetpropositionen för budgetåret 1985/86 5 915 årselevplatser, vilket är ett oförändrat antal i jämförelse med innevarande budgetår.

I motionerna 1984/85:731 (fp) yrkande 21 i denna del och 1984/85:2761 (fp) yrkande 2 föreslås att det inte sätts någon gräns för antalet platser i lärlingsutbildningen. I avvaktan på ett i motion 1984/85:2818 (m) skisserat förslag till ny lärlingsutbildning förordas i samma motion att antalet årselevplatser i utbildningen bör höjas till 10 000 (yrkande 20).

Utskottet vill mot bakgrund av motionsyrkandena peka på att det i budgetpropositionen angivna antalet årselevplatser i lärlingsutbildning är ett beräknat antal för nästa budgetår, vilket ligger till grund för en likaledes beräknad sammanlagd kostnad för verksamheten (66 940 000 kr.). Det ankommer på regeringen att vidta de åtgärder som bedöms påkallade, om behovet av platser i den gymnasiala lärlingsutbildningen under budgetåret skulle överskrida det beräknade. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna.

I motionerna 1984/85:322 (c), 1984/85:733 (fp) och 1984/85:1326 (m) föreslås en utökning av antalet platser i verksamheten med *kombination av gymnasieskolstudier och specialidrott* vid de s. k. idrottsgymnasierna. Motionärerna åberopar ett stort behov av ytterligare platser och hemställer att antalet intagningsplatser ökas från nuvarande 550 till 600.

Kombination med specialidrott i gymnasieskolan bedrivs enligt riksdagens beslut fr. o. m. budgetåret 1982/83 som reguljär verksamhet. Den regleras i förordningen (SÖ-FS 1982:199) om kombination med specialidrott i gymnasieskolan. Så sent som år 1983 beslutades om en utökning av verksamheten fr. o. m. budgetåret 1983/84 från 500 till 550 intagningsplatser. Utskottet är inte berett att förorda en större omfattning av verksamheten. En ökning i enlighet med förslaget i motionerna beräknas medföra en kostnad om minst 100 000 kr. I sammanhanget vill utskottet erinra om försöksverksamheten med individuella timplanejämkningar för idrottsträning för elever i gymnasieskolan, det s. k. hemortsalternativet (SÖ-FS 1983:98). Denna beräknas vara helt utbyggd under läsåret 1985/86 och omfatta 400–450 elever. Totalt bereds därmed ca 2 000 gymnasieelever under nästa läsår möjlighet till kvalificerad idrottsträning i anslutning till sin skolgång.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1984/85:322, 1984/85:733 och 1984/85:1326.

Av budgetpropositionen framgår att SÖ har begärt en utökning av *musiklinjen* med 60 intagningsplatser. Enligt SÖ:s beräkningar medför utökningen en merkostnad om 600 000 kr. budgetåret 1985/86 jämfört med genomsnittskostnaden för linjer i gymnasieskolan. SÖ avser att senast i samband med anslagsframställningen för budgetåret 1986/87 lägga fram förslag om en reviderad timplan som innebär minskade kostnader. Först när det förslaget föreligger, är föredragande statsrådet beredd att pröva möjligheterna till en utbyggnad av musiklinjen.

Med hänvisning till vad i budgetpropositionen har anförts i frågan avstyrker utskottet motion 1984/85:1045 (vpk) yrkande 2 i denna del om en utökning av musiklinjen med 60 intagningsplatser.

I motionerna 1984/85:1536 (s), 1984/85:1892 (fp), 1984/85:2282 (s) och 1984/85:2511 (s) hemställs om åtgärder från riksdagens sida i syfte att tillgodose behovet av ytterligare *platser i gymnasieskolan i Stockholms län, Göteborgs och Bohus län samt Älvsborgs län.*

Som framgår av vad utskottet har anfört i det föregående beslutar riksdagen dels om den totala intagningskapaciteten (direktramens och den lilla ramens omfattning) för gymnasieskolan, dels om platsernas fördelning på gymnasieskolans olika sektorer (riksramar). Enligt gällande ordning ankommer det på SÖ att, på grundval av regeringens beslut som följer av riksdagsbeslutet, bestämma om ramar sektorsvis för samtliga län i riket (länsramar). Om länsskolnämnd finner att utbildningsplatser utöver den av SÖ beslutade länsramen fordras, kan SÖ besluta om ändring i länsramen, antingen i form av en omfördelning mellan länen eller som en tilldelning ur en central utjämningsresurs (jfr prop. 1980/81:107 s. 34).

Av det anförda framgår att riksdagen inte beslutar om den regionala fördelningen av platserna i gymnasieskolan. Utskottet hänvisar till vad i det föregående har föreslagits om dimensioneringen av gymnasieskolan för budgetåret 1985/86 och till vad i budgetpropositionen har anförts om att alla utbildningssökande 16- och 17-åringar bör få plats i gymnasieskolan. Vidare vill utskottet erinra om hur angeläget det är att tilldelade platser utnyttjas i så hög grad som möjligt. Utskottet anser med det anförda att riksdagen inte bör vidta någon särskild åtgärd med anledning av motionerna.

Utskottet övergår nu till att behandla frågan om slutliga *ramar för budgetåret 1986/87.* Riksdagen har tidigare beslutat om planeringsramar för detta år (prop. 1983/84:116, UbU 1983/84:19, rskr. 1983/84:321). Föredragande statsrådet föreslår med hänvisning till vad hon anfört om förutsättningar för gymnasieskolans dimensionering en viss utökning av direktramen. Den bör omfatta 124 000 intagningsplatser, vilket motsvarar 113 % av antalet 16-åringar. Det innebär en ökning med 2 810 platser jämfört med riksdagens tidigare beslut om planeringsramar. Regeringens förslag om fördelning av platserna på sektorsramar framgår av tablå i budgetpropositionen (s. 178). I fråga om den lilla ramen föreslås ingen ändring av den tidigare beslutade

planeringsramen (33 230 årselevplatser). Regeringen begär ett bemyndigande att i den mån arbetsmarknadsskäl så påkallar kunna besluta om en utökning av totalramen.

I motion 1984/85:1325 (c) yrkande 14 föreslås att stora ramen (direktramen) utökas med 6 000 intagningsplatser utöver regeringens förslag och den lilla ramen med 3 000 årselevplatser, likaså utöver vad som förordas i budgetpropositionen. Enligt motion 1984/85:1045 (vpk) yrkande 2 i denna del bör totalramen omfatta 3 000 intagningsplatser utöver vad regeringen har föreslagit. I motion 1984/85:731 (fp) yrkande 16 i denna del slutligen föreslås en omfattning av direktramen som med 2 000 intagningsplatser överskrider regeringens förslag.

I motion 1984/85:2538 (m) finns ingen erinran mot totalramens omfattning för budgetåret 1986/87, men motionärerna förordar en annan fördelning på sektorsramarna. Den bör i huvusak överensstämma med den i motionen angivna fördelningen för budgetåret 1985/86, vilket innebär en prioritering av HS-sektor och JST-sektor och en minskning av VSK-sektor (yrkande 2). Vidare bör enligt motionärerna resurser som tillförs HS- och EM-sektorerna till övervägande del avse de treåriga teoretiska linjerna (yrkande 4 i denna del). Motionärerna motsätter sig att riksdagen ger regeringen möjlighet att av arbetsmarknadsskäl utöka totalramen (yrkande 7 i denna del).

Utskottet ansluter sig till vad i budgetpropositionen har förordats om den totala ramens omfattning för elevplatser i gymnasieskolan för budgetåret 1986/87. Utskottet föreslår sålunda att riksdagen avslår motionerna 1984/85:731 yrkande 16 i denna del, 1984/85:1045 yrkande 2 i denna del och 1984/85:1325 yrkande 14.

Utskottet, som ej heller har något att erinra mot vad i budgetpropositionen har förordats om fördelningen av intagningsplatserna på sektorsramar, föreslår att riksdagen även avslår motion 1984/85:2538 yrkande 2 samt yrkande 4 i denna del.

Riksdagen bör enligt förslaget i budgetpropositionen och i likhet med vad som har varit fallet sedan flera år bemyndiga regeringen att för budgetåret 1986/87 medge att totalramen för elevplatser i gymnasieskolan utökas, om arbetsmarknadsskäl påkallar det. Motion 1984/85:2538 yrkande 7 i denna del avstyrks därmed av utskottet.

Enligt gällande planeringsordning har riksdagen nu att besluta om *planeringsramar för gymnasieskolan avseende budgetåret 1987/88.* I budgetpropositionen föreslås att planeringen för det året skall utgå från en direktram omfattande 124 000 intagningsplatser, vilket motsvarar 108,9 % av antalet 16-åringar. Platsernas fördelning på sektorsramar framgår av en sammanställning på s. 179 i budgetpropositionen. Lilla ramen bör enligt föredragande statsrådet omfatta 33 230 årselevplatser.

Enligt motion 1984/85:1045 (vpk) yrkande 2 i denna del bör planeringsramen för budgetåret 1987/88 totalt omfatta 3 000 intagningsplatser fler än vad regeringen har föreslagit. I motion 1984/85:2538 (m) yrkande 3 och yrkande 4

i denna del förordas en fördelning av platserna mellan sektorsramarna och en prioritering av de treåriga teoretiska linjerna i enlighet med vad motionärerna har föreslagit för budgetåren 1985/86 och 1986/87. Innebörden av motionärernas förslag framgår av det föregående.

Utskottet finner inte anledning för riksdagen att frångå vad regeringen har föreslagit om planeringsramar för budgetåret 1987/88, varför motionerna avstyrks.

Utskottet behandlar i detta avsnitt även ett antal förslag som motionsledes har framförts om *lokalisering av vissa utbildningar* m. m. till i motionerna angivna kommuner eller län. Motionsyrkandena finns återgivna på s. 4 ff. i detta betänkande. Innebörden av förslagen framgår i korthet av följande sammanställning:

motion 1984/85:1034 (s):	ett "centrum för livslångt lärande" i Östergötland
motion 1984/85:1156 (vpk):	breddad gymnasieutbildning i Hultsfred
motion 1984/85:1162 (fp)	
yrkande 4:	"handbollslinje" i Ystad
motion 1984/85:1348 (s):	transportteknisk gren av fordonsteknisk linje i Boden
motion 1984/85:1349 (m):	utbildningslinje för udda hantverksyrken Hudiksvall
motion 1984/85:1854 (m):	lärlingsutbildning i Kalmar län
motion 1984/85:1874 (c):	"
motion 1984/85:1920 (s)	
yrkande 2:	årskurs 4 av fyraårig teknisk linje i Vetlanda
motion 1984/85:1930 (s):	industriteknisk gren för verkstadstekniskt underhåll av drift- och underhållsteknisk linje i Västerås
motion 1984/85:2514 (s):	musiklinje i Boden
motion 1984/85:2515 (s):	"friidrottslinje" i Haparanda

Utskottet erinrar om att riksdagen inte beslutar om lokalisering av utbildningar. Med anledning av motionerna vill utskottet emellertid peka på följande.

Kommunerna har det grundläggande ansvaret för planering och utveckling av gymnasieskolan på lokal nivå. Det är skolhuvudmannen som har initiativrätt när det gäller organisationsfrågor. Det slutliga anordnandet av utbildningar avgörs reellt av kommunen (skolstyrelsen). Utan ett kommunalt beslut som grund kan en ny utbildning inte etableras i en kommun. De kommunala ambitionerna och anspråken måste emellertid avstämmas mot de av statsmakterna beslutade totalt disponibla resurserna. Denna avvägningsprocess sker inom den statliga skoladministrationen, där SÖ och länsskolnämnderna bär ansvaret för att riksdagens och regeringens beslut om resursernas användning och gymnasieskolans inriktning förverkligas.

Mot bakgrund av vad som sägs om "livslångt lärande" i motion 1984/85:1034 vill utskottet även erinra om att riksdagens beslut under det förra riksmötet med anledning av proposition 1983/84:116 om gymnasieskola i utveckling innebär att utvecklingsarbetet i gymnasieskolan bl. a. bör leda till att utbildningsväsendet byggs upp på sådant sätt att möjligheterna till återkommande utbildning underlättas (UbU 1983/84:29, rskr. 1983/84:412). Utskottet framhöll att det bör vara naturligt och inte förenat med svårigheter till följd av skolans organisation att människor kan återkomma till studier för att fördjupa sina kunskaper eller för att kunna ändra inriktning på sin verksamhet.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna.

Utskottet behandlar slutligen i detta avsnitt förslag som i några motioner har framförts rörande den nuvarande ordningen för *planering och fastställande av gymnasieskolans dimensionering*.

I motion 1984/85:1914 (s) föreslås att riksdagen föranstaltar om en översyn av det nuvarande planeringssystemet för gymnasieskolan. Motionärerna anser att det är önskvärt att gymnasieskolans dimensionering i likhet med vad som gäller för ungdomsplatser och ungdomslag bestäms av det faktiska behovet och inte av ett fast antal intagningsplatser. Detta skulle kunna ske antingen genom att ramarna för gymnasiet tas bort och i stället ersätts med ett beräknat antal eller genom att möjligheten öppnas till omfördelning mellan anslagen för ungdomslag, ungdomsplatser resp. gymnasieskolan.

I motion 1984/85:2291 (c) yrkande 1 förordas en beredskap för gymnasieskolan att ta emot alla sökande som vill ha en gymnasieutbildning. Motionärerna anför att målsättningen för ungdomsuppföljningen bl. a. är att göra ungdomarna motiverade för att söka skaffa sig en avslutad utbildning, och många återkommer som s. k. äldresökande till gymnasieskolan.

I motion 1984/85:1343 (s) yrkande 2 behandlas kompetensfördelningen mellan SÖ och de regionala skolmyndigheterna. I den del av yrkandet som är aktuell i nu förevarande sammanhang pläderas för en enligt motionärerna smidigare hantering av gymnasieplatsernas fördelning innebärande att länen tilldelas dels en totalram av platser för intagning direkt från grundskolan, dels en ram som avser bl. a. påbyggnadsutbildningar. Det vore även en fördel, menar motionärerna, om någon fixerad indelning i sektorsramar inte sker utan att riktlinjer i stället anges vilka är möjliga att tillämpa med hänsyn till länens speciella behov. Vidare bör tilläggsbeslut om platser undvikas.

I motion 1984/85:2538 (m) yrkandena 5 och 6 slutligen förordas att man inför kommande dimensioneringsbeslut bör överge sektorsindelningen av platserna i gymnasieskolan till förmån för en indelning som bygger på gymnasieskolans linjer och specialkurser. Vidare bör enligt motionärerna möjligheterna vidgas för länsskolnämnderna att inom vissa ramar omfördela platser mellan olika utbildningsområden.

Utskottet vill med anledning av motionerna anföra följande.

Av budgetpropositionen framgår att SÖ har inkommit med en redovisning

av regeringens uppdrag att utvärdera gymnasieskolans nya planeringssystem. Förslag som där framförts bereds inom regeringskansliet.

Utskottet har i det föregående framhållit att det är angeläget att alla utbildningssökande 16- och 17-åringar bereds plats i gymnasieskolan och finner det därmed inte acceptabelt att de på grund av brist på platser i gymnasieskolan hänvisas till annan verksamhet. Utskottet ansluter sig till uppfattningen i motion 1984/85:1914 att samma ambition i princip bör gälla även ungdomar som är upp till 20 år gamla. Bl. a. detta synsätt bör vara vägledande för översynen av det nuvarande planeringssystemet. Enligt utskottets mening är det naturligt att de samhälleliga resurser som för närvarande ställs till förfogande för sysselsättningsskapande åtgärder avseende ungdomar vägs in vid överväganden om möjligheterna att finansiera en ökad omfattning av gymnasieskolan. Vad utskottet nu har anfört om ambitionen att bereda även sökande som är upp till 20 år gamla plats i gymnasieskolan bör som utskottet ser det inte innebära att en indelning i sektorer av gymnasieskolans utbildningar slopas.

Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:1914 och 1984/85:2291 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1984/85:1343 yrkande 2 i denna del och 1984/85:2538 yrkandena 5 och 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört om en översyn av planeringssystemet för gymnasieskolan.

Skolledning, lärartjänster, arbetsformer m. m.

I budgetpropositionen framförs ett antal förslag rörande skolledningen i gymnasieskolan som syftar till att ge kommunen eller landstingskommunen en samlad skolledningsresurs som kan användas mer flexibelt än vad som nu är fallet. Som ett led i denna förändring föreslås att den nuvarande indelningen i tre kategorier av skolenheter med gymnasieskola slopas och ersätts med en enklare indelning i två typer, A och B.

Utskottet tillstyrker vad i budgetpropositionen har förordats om *skolenheter typ A och B*.

Föredragande statsrådet erinrar om att organisationen med huvudlärare och institutionsföreståndare i grundskolan upphörde den 1 juli 1982. Statsrådet föreslår nu att arvodestjänster som *huvudlärare i gymnasieskolan* och arvodestjänster som *institutionsföreståndare i gymnasieskolan* bör upphöra. Inte heller bör uppdrag som huvudlärare eller institutionsföreståndare finnas kvar. De hittillsvarande uppgifterna för huvudlärare och institutionsföreståndare bör enligt statsrådet i stället fullgöras av *lärare med specialfunktioner*. Medel motsvarande de nuvarande resurserna för detta ändamål bör tillföras en *samlad skolledningsresurs*, som också skall kunna användas för nedsättning av undervisningsskyldigheten för lärare med specialfunktioner. Den samlade skolledningsresursen bör enligt föredragande statsrådet få fördelas av huvudmannen friare än i dag mellan olika skolenheter med

gymnasieskola och mellan olika skolledningsfunktioner och specialfunktioner. På det sättet ges möjligheter att ta hänsyn till lokala förutsättningar.

Förslaget att avskaffa det nuvarande systemet med institutionsföreståndare och huvudlärare avvisas i motionerna 1984/85:731 (fp) yrkande 25 och 1984/85:2543 (m) yrkande 3. Motionärerna hänvisar till att institutionsföreståndarna ansvarar för vården av ofta mycket dyrbar utrustning. I den senare motionen åberopas huvudlärarnas pedagogiska uppgifter som är av stort värde för andra lärare i ämnet.

Utskottet har inget att erinra mot att riksdagen nu beslutar om en avveckling av systemet med huvudlärare och institutionsföreståndare i gymnasieskolan. I likhet med vad som numera gäller för grundskolan bör de uppgifter som i dag fullgörs av huvudlärare och institutionsföreståndare i gymnasieskolan i fortsättningen åvila lärare med specialfunktioner. Utskottet tillstyrker därmed förevarande förslag i budgetpropositionen och avstyrker därjämte motionerna 1984/85:731 yrkande 25 och 1984/85:2543 yrkande 3 i motsvarande delar.

I budgetpropositionen förordas att tjänster som *rektor, biträdande rektor och studierektor* i fortsättningen skall knytas till gymnasieskolan i kommunen eller landstingskommunen och inte som nu är fallet till viss skolenhet.

Utskottet delar föredragande statsrådets principiella uppfattning att varje skolenhet med gymnasieskola bör ledas av en heltidsanställd rektor. Utskottet anser vidare att ytterligare begränsning av friheten att fördela skolledningsresursen bör finnas i det hänseendet att det bör fastställas en minsta organisation av fasta skolledartjänster. Utskottet har vidare uppfattat förslaget om skolledningsresurs i budgetpropositionen på sådant sätt att resursen liksom för närvarande avser ledning av skolenhet och i princip inte bör nyttjas av skolhuvudmannen som en reguljär tillgång för kommunens centrala skoladministration.

Med hänvisning till vad som anförts om användningen av skolledarresursen tillstyrker utskottet att tjänster som rektor, biträdande rektor och studierektor knyts till kommunen och landstingskommunen och inte till viss skolenhet.

I motion 1984/85:2543 (m) yrkande 4 i denna del hävdas att det bör vara en uppgift för riksdagen att fastställa nivån för hur mycket av skolledningsresurser som bör gå till fasta skolledartjänster (rektor, studierektor) resp. till specialfunktioner (huvudlärare, institutionsföreståndare). Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag härom. Liknande tankegångar återfinns i motion 1984/85:731 (fp) yrkande 23 i denna del. Motionärerna beklagar att regeringen inte nu har velat fastställa en lägsta nivå för fasta skolledartjänster resp. specialfunktioner. Detta bör ske i kommande budgetproposition.

Till skillnad från motionärerna anser utskottet att det bör ankomma på regeringen eller myndighet som regeringen beslutar att närmare bestämma om nivåerna för en minsta organisation med dels fasta skolledartjänster, dels

specialfunktioner. Med hänvisning härtill bör riksdagen avslå motionerna 1984/85:731 yrkande 23 i denna del och motion 1984/85:2543 yrkande 4.

I budgetpropositionen anges hur skolledningsresursen fortsättningsvis skall beräknas (s. 181). Utskottet har inget att erinra mot att den i fortsättningen i huvudsak beräknas och fördelas på skolenheter på det sätt som föredragande statsrådet anger. Utskottet har emellertid erfarit att det för vissa mindre landstingskommunala skolor kan innebära att de inte når upp till det poängtal som avses krävas för att erhålla en hel skolledartjänst. I de fall landsting får särskilda problem genom en markant resursminskning bör regeringen genom närmare bestämmelser och inom ramen för det föreslagna systemet kunna ge viss kompensation härför. Vidare bör regeringen vara oförhindrad att inom ramen för det föreslagna systemet och inom ramen för beräknade kostnader även medge kompensation för primärkommunerna i de fall systemet genom "tröskelvärdeseffekt" medför en påtaglig och ej avsedd minskning av skolledarresursen i förhållande till nuläget.

Utskottet tar nu upp vissa frågor som avser dels lärartjänster inom ungdomsskolan i sin helhet, dels vissa lärartjänster inom gymnasieskolan.

I budgetpropositionen behandlas frågan om överklagande av tillsättningsbeslut inom skolområdet (s. 51 f.). Föredragande statsrådet erinrar om riksdagens beslut i vissa frågor rörande *besvär hos regeringen,* vilket bl. a. innebar att ärenden som prövats i två instanser under regeringsnivån inte bör få föras vidare till regeringen, om inte särskilda skäl föranleder annat (prop. 1983/84:120, KU 1983/84:23, rskr. 1983/84:250). Mot bakgrund härav förordar statsrådet att skolstyrelsens/utbildningsnämndens beslut om tillsättning av tjänster som lärare, syofunktionärer, huvudlärare, institutionsföreståndare samt föreståndare och biträdande föreståndare vid elevhem vilka har prövats av SÖ som andra instans, inte bör få överklagas hos regeringen. Motsvarande bör också gälla besvär i fråga om tjänstetyp.

För att SÖ skall kunna vara slutinstans i fråga om alla lärartjänster bör enligt föredragande statsrådet *lektorstjänster tillsättas av länsskolnämnderna* i stället för som nu av SÖ.

I motion 1984/85:2543 (m) yrkande 6 hemställs om avslag på regeringens förslag om begränsning av besvärsrätten. Motionärerna hävdar som sin principiella uppfattning att den enskildes rätt att överklaga tillsättningsbeslut hos regeringen inte utan tungt vägande skäl får kringskäras. I samma motion, yrkande 7, och i motion 1984/85:2521 (m) hemställs om avslag på förslaget om ändrad ordning för tillsättning av lektorstjänster i gymnasieskolan. I den sistnämnda motionen hävdas att ett genomförande av förslaget kommer att leda till ett onödigt administrativt merarbete för den statliga skoladministrationen. Regeringen bör – vid ett bibehållande av SÖ som tillsättningsmyndighet för lektorstjänsterna – kunna klara av de relativt få besvärsärenden som det kan bli fråga om, menar motionärerna.

Utskottet ansluter sig till den av regeringen föreslagna administrativa förenklingen av ifrågavarande tjänsters tillsättning. Med hänvisning till den

sålunda ändrade besvärsordningen bör riksdagen även biträda förslaget att länsskolnämnderna framdeles tillsätter lektorstjänsterna. Riksdagen bör således bifalla proposition 1984/85:100 i motsvarande del och därjämte avstyrka motionerna 1984/85:2521 och 1984/85:2543 yrkandena 6 och 7.

Riksdagen beslutade våren 1982 att lektorstjänsterna i gymnasieskolan tills vidare skulle tillsättas som ordinarie (prop. 1981/82:157, UbU 1981/82:36, rskr. 1981/82:445). Lektorstjänsterna borde enligt propositionen ses i samband med tjänsteorganisationen i högskolan, varför inga ändringar borde ske i avvaktan på prövningen av förslagen i lärartjänstutredningens betänkande (SOU 1980:3) Lärare i högskolan. Riksdagen har nyligen beslutat om ny arbets- och tjänsteorganisation för lärare i den statliga högskolan (prop. 1984/85:57, UbU 1984/85:9, rskr. 1984/85:115).

I budgetpropositionen behandlas nu frågan om *tjänstetyp för lektorer*. Föredragande statsrådet erinrar bl. a. om lektorernas betydelse för att hålla undervisningen à jour med den vetenskapliga utvecklingen och därmed bl. a. bidra till att ge eleverna viktig stimulans. Vidare påpekas att en lektorstjänst kan vara den naturliga yrkesmässiga fortsättningen på forskarutbildning. För rekryteringen till forskarutbildningen är detta av betydelse inte minst för ämnesområden, där den naturliga arbetsmarknaden i övrigt för forskarutbildade är begränsad.

Föredragande statsrådet förordar att lektorstjänsterna i gymnasieskolan även fortsättningsvis skall tillsättas som ordinarie.

I syfte att underlätta rekryteringen av lärare till högskolan utan att samtidigt försvåra för gymnasieskolan att knyta till sig kvalificerade lärare föreslås i budgetpropositionen att lektorstjänster skall föras över stat, om de innehas av någon som är tjänstledig för att uppehålla en annan statlig eller statligt reglerad anställning med förordnande tills vidare utan tidsbegränsning. Därigenom blir det möjligt att återbesätta tjänsterna.

Utskottet tillstyrker vad i budgetpropositionen har förordats om att lektorstjänster fortfarande skall tillsättas som ordinarie och vad som förordats om *överstatförande av lektorstjänster*.

Utskottet behandlar i detta avsnitt yrkande 5 i motion 1984/85:1045 (vpk), vari motionärerna tar upp frågan om tillgången på lärare i gymnasieskolan. Motionärerna, som utgår från en betygsfri intagning till gymnasieskolan och att alla som önskar det bör kunna bedriva gymnasiestudier, menar att det behövs förstärkningsåtgärder utöver dem som föreslås i budgetpropositionen. Med hänvisning till en ökad lärartillgång föreslås att en *samhällskostnadskalkyl* bör göras över de kostnader som uppstår för stat och kommun, om lärare går arbetslösa i stället för att göra en värdefull insats genom att fullgöra de uppgifter som de är utbildade för.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet peka på vissa förhållanden. Som utskottet har uppfattat motionen åsyftar motionärerna sådan ökad lärartillgång som betingas av att elevunderlaget minskar. Problem i form av

arbetslöshet som kan bli följden härav söker statsmakterna förebygga genom att dimensionera lärarutbildningen på grundval av vad som är känt om elevutvecklingen. På grund av en rad svårberäknade faktorer, t. ex. yrkesbenägenheten hos dem som skaffat sig lärarutbildning och konkurrens från näringslivet om de färdigutbildade är det i praktiken omöjligt att nå en fullständig överensstämmelse mellan tillgång och efterfrågan på lärare. Härtill kommer att tillgången på lärare kan variera kraftigt från ämnesområde till ämnesområde, vilket är fallet i dag. Den i motionen framställda bilden av en generellt god tillgång på lärare stämmer inte med verkligheten. På flera yrkesinriktade studievägar råder en besvärande brist på behöriga lärare. Det gäller även de högre årskurserna av den fyraåriga tekniska linjen. Vidare bör det uppmärksammas att lärartillgången ofta varierar starkt mellan olika delar av landet.

Utskottet vill erinra om att länsskolnämnden får medge styrelse för skola att ge övertalig lärare fortsatt förordnande som lärare under högst en termin (reservlärare). Reservlärare skall i första hand fullgöra undervisning vid skolor i kommunen eller i annan kommun inom området som länsskolnämnden bestämmer. Till avlönande av reservlärare utgår statsbidrag enligt gängse grunder för statsbidrag till lärare.

Syftet med motionen är att knyta arbetslösa lärare till skolan. I de fall en alarmerande arbetslöshet bland lärare uppstår, bör det enligt utskottets mening ankomma på berörda organ i samhället att föranstalta om de åtgärder som bedöms vara mest ändamålsenliga. Detta bör vara möjligt utan att uppdrag dessförinnan ges om en samhällskostnadskalkyl i enlighet med motionen. Med hänvisning till vad utskottet har anfört i frågan bör riksdagen avslå motion 1984/85:1045 yrkande 5.

Resurser för undervisningen i gymnasieskolan

Erfarenheterna av den friare resursanvändningen i gymnasieskolan tyder enligt vad SÖ har redovisat på brister i *fördelningen av förstärkningsresursen*. Undervisningen för elever med svårigheter, en elevgrupp som särskilt uppmärksammades i den proposition (prop. 1981/82:14) som låg till grund för beslutet om den friare resursanvändningen, har inte fått ökade resurser. Föredragande statsrådet menar att de nu föreliggande utvärderingsresultaten pekar på att det behövs en tydligare markering av målet för den friare resursanvändningen i föreskrifterna för denna. En målinriktad användning av förstärkningsresursen kan enligt statsrådet främjas genom att skolstyrelsen beslutar om en plan med allmänna riktlinjer för resursens användning inom den eller de skolenheter med gymnasieskola som finns i kommunen.

Utskottet tillstyrker att en sådan ordning införs den 1 juli 1985.

Regeringen föreslår en ökning av *resursen för stödundervisning och samordnad specialundervisning*. Föredragande statsrådet beräknar 15 milj. kr. för detta, vilket innebär att resursen kommer att uppgå till 0,8

veckotimmar per klass om 16 eller 30 elever i stället för som för närvarande 0,65 veckotimmar.

I motion 1984/85:731 (fp) yrkande 20 hemställs om avslag på förslaget. Medlen används enligt motionärerna bättre om de i stället får nyttjas för att öka antalet platser i gymnasieskolan.

Utskottet erinrar om vad i det föregående (s. 12) har anförts om ambitionen att bereda alla 16- och 17-åringar plats i gymnasieskolan fr. o. m. nästa budgetår. Bl. a. med hänvisning till det ökade behovet av särskilt stöd för vissa elever som förväntas bli följden härav finner utskottet den föreslagna resursförstärkningen motiverad, varför riksdagen bör bifalla budgetpropositionen i denna del. Utskottet avstyrker därmed motion 1984/85:731 yrkande 20.

I sin föredragning berör statsrådet i korthet den särskilda återföringsresurs som infördes i samband med utvidgningen av systemet med *timreduktioner* (prop. 1983/84:40, UbU 1983/84:7, rskr. 1983/84:91). Hon överväger att föreslå regeringen vissa ändringar i reglerna för fördelningen av resursen för att främja en klar prioritering till förmån för i huvudsak skolenheter med alternativa timplaner.

I motion 1984/85:1045 (vpk) yrkande 6 hävdas att systemet med timreduktion slår särskilt hårt mot glesbygdsskolor, där det oftare än i de större tätorternas gymnasieskolor är svårt att fylla undervisningsgrupperna. Motionärerna pekar på minskade valmöjligheter för eleverna vid mindre skolor och mindre möjligheter att välja "smala" ämnen. För att eliminera sådana negativa effekter av systemet med timreduktioner bör enligt motionen förevarande anslag tillföras särskilda medel om 115 milj. kr.

Utskottet hänvisar till den av statsrådet aviserade översynen av reglerna för den s. k. återföringsresursens fördelning. Som utskottet ser det sammanfaller i huvudsak motionärernas synsätt i vad avser resursens fördelning med vad föredragande statsrådet har anfört i frågan. Utskottet kan emellertid mot bakgrund av det statsfinansiella läget inte tillstyrka motionärernas förslag om tillskott av medel i syfte att avveckla systemet med timreduktioner. Med detta avstyrker utskottet bifall till motion 1984/85:1045 yrkande 6.

Riksdagen beslutade under det förra riksmötet att helt slopa systemet med *självstudietimmar* för tvååriga linjer och att slopa två av de fem självstudietimmarna på de tre- och fyraåriga linjerna (prop. 1983/84:100, UbU 1983/84:19, rskr. 1984/85:321). Föredragande statsrådet anför nu att de kvarvarande tre självstudietimmarna bör tas bort ur själva timplanerna för de treåriga linjerna. För att skapa ekonomiskt utrymme för detta bör en motsvarande minskning komma till stånd av resursen för delning av klass eller grupp vid studietekniska övningar för årskurs 1 av de tre- och fyraåriga linjerna. Genom en allmän föreskrift till timplanerna bör det emellertid fortfarande finnas en möjlighet att i årskurs 3 lägga ut högst två veckotimmar såsom självstudietid. En på det sättet frigjord resurs bör enligt förslaget

tillföras förstärkningsresursen.

Enligt motion 1984/85:1045 (vpk) yrkande 7 bör självstudietimmarna slopas utan att medel för detta tas från andra områden inom skolan med följd att åtgärderna likväl går ut över utbildningens kvalitet. Motionärerna biträder sålunda inte regeringens sätt att finansiera borttagandet av självstudietimmarna utan yrkar att 72 milj. kr. för ändamålet tillförs anslaget.

I motion 1984/85:2822 (m) yrkande 23 anförs att det finns skäl för att viss tid i gymnasieskolan anslås till studier på egen hand. Härigenom underlättas elevernas övergång till universitets- och högskolestudier. Självstudierna bör planläggas noga och ingå som en integrerad del av undervisningen. Motionärerna, som finner att även de studietekniska övningarna fyller en viktig funktion, avvisar samtidigt förslaget att minska resursen för dessa. Mot den redovisade bakgrunden förordas i motionen sådana förändringar i läroplanen att kommunerna själva kan avgöra om de önskar nyttja självstudier, dela undervisningsgrupper eller vidta andra åtgärder som man anser bäst främjar ett gott undervisningsresultat.

Mot bakgrund av bl. a. den allmänna diskussion som har förts om det ändamålsenliga i systemet med självstudietimmar alltsedan dess tillkomst, anser utskottet att det är angeläget att åtgärder nu vidtas så att föreskrifterna om självstudietimmar tas bort ur timplanen. Av statsfinansiella skäl anser sig utskottet emellertid inte kunna föreslå riksdagen att i enlighet med motion 1984/85:1045 förstärka förevarande anslag med särskilda medel för borttagande av självstudietimmarna.

Utskottet har inget att erinra mot att möjlighet till självstudier ges genom en allmän föreskrift till timplanerna i enlighet med vad som förordas i budgetpropositionen.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 1984/85:1045 yrkande 7 och 1984/85:2822 yrkande 23 och föreslår att riksdagen biträder regeringens förslag om självstudietimmar och minskning av resursen för studietekniska övningar.

Under innevarande budgetår har ett projekt benämnt *teknikservice* påbörjats. Syftet med projektet är att åstadkomma ett närmare samarbete mellan skolor med fyraårig teknisk linje och små eller medelstora företag. Projektet stöds av SÖ och styrelsen för teknisk utveckling (STU). Statligt bidrag för verksamheten utgår för närvarande med sammanlagt 400 000 kr. Föredragande statsrådet anser att bidraget i enlighet med förslag av SÖ bör ökas till 600 000 kr. för budgetåret 1985/86.

Enligt motion 1984/85:2822 (m) yrkande 25 bör projektet i sin helhet finansieras av STU, varför motionärerna motsätter sig att regeringen anvisar medel för ändamålet.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet peka på följande.

De medel som SÖ disponerar för verksamheten med teknikservice avser den del av verksamheten som är direkt knuten till skolan. Härigenom möjliggörs en nedsättning av undervisningsskyldigheten med två veckotim-

mar för lärare. STU:s medverkan i projektet avser stöd till utvecklingsfonderna för att de bl. a. skall kunna informera småföretagen om möjligheter till teknikservice.

Utskottet har samma uppfattning som föredragande statsrådet i frågan, nämligen att verksamheten är angelägen och att den bör öka i omfattning. Därför avstyrker utskottet yrkandet.

I motion 1984/85:1038 (s) anförs att arbetsmiljön är dålig vid undervisningen i vissa praktiska ämnen. Motionärerna lyfter särskilt fram förhållandena i *ämnet maskinskrivning,* där stora elevgrupper och buller enligt motionen innebär påfrestningar för lärarna. I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad motionärerna har anfört om behovet av lägre elevantal i ämnet maskinskrivning m. fl. praktiska ämnen.

Utskottet, som i likhet med motionärerna erinrar om att delning av klass i t. ex. maskinskrivning i viss omfattning får ske, inser att arbetsmiljön i nu berört hänseende kan vara besvärande. Utskottet utgår från att skolhuvudmannen vidtar de bullerdämpande åtgärder i undervisningslokalerna som bedöms nödvändiga. Utskottet kan emellertid av statsfinansiella skäl inte föreslå riksdagen att uttala sig för en generell minskning av antalet elever i undervisningsgrupperna i nu ifrågavarande ämnen. Utskottet har inhämtat att enbart en förändring innebärande halvklassundervisning i maskinskrivning medför en ökad kostnad av 12–13 milj. kr. Med det anförda avstyrker utskottet motionen.

Utskottet behandlar i detta sammanhang yrkande 15 i motion 1984/85:1325 (c), vari föreslås att det *rekryteringsbidrag* om 5 000 kr. per plats i gymnasial lärlingsutbildning som utgår till kommunerna under innevarande budgetår skall utgå även för budgetåret 1985/86. Motionärerna beräknar 10 milj. kr. för ändamålet.

Riksdagen beslutade i anledning av den s. k. kompletteringspropositionen våren 1984 om ifrågavarande bidrag för budgetåret 1984/85 (prop. 1983/84:150 bil. 3, UbU 1983/84:30, rskr. 1983/84:415). Utskottet anser att riksdagen inte nu bör uttala sig för fortsatt rekryteringsbidrag för platser i gymnasial lärlingsutbildning. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motion 1984/85:1325 yrkande 15 i denna del.

Föredragande statsrådet anmäler sin avsikt att återkomma till regeringen i frågan om *tidpunkt för avstämning av antalet elever* i gymnasieskolan. För närvarande ligger elevantalet den 15 september normalt till grund för beräkning av timunderlaget för hela läsåret. Timunderlaget är avgörande för statsbidragets omfattning. Statsrådet menar att en avstämningstidpunkt mitt i läsåret skulle vara mer rättvisande. Förändringar i den riktningen övervägs inom utbildningsdepartementet och bör kunna genomföras fr. o. m. läsåret 1985/86. Regeringen begär riksdagens godkännande av de förändringar som blir följden härav i fråga om kopplingen mellan timunderlag och statsbidrag.

Som utskottet har uppfattat förslaget syftar det till att förmå skolhuvud-

mannen att så snart som möjligt vid läsårets början åstadkomma en sådan organisation i enlighet med bestämmelserna för anordnande av undervisning att den ligger fast för resten av läsåret. Utskottet anser att detta är i linje med strävan att nyttja statsbidraget så effektivt som möjligt. I de fall organisationen på grund av förändringar i elevgruppering blir sådan att statsbidrag för viss undervisning ej skall utgå bör kommunen – som utskottet ser förslaget – själv bestrida kostnaderna för verksamheten. Enligt utskottets uppfattning bör förstärkningsresursen i dessa fall inte komma i fråga för att regelmässigt täcka ett bortfall av statlig "basresurs". Utskottet erinrar om vad i det föregående (s. 24) har förordats om en ordning med planering av förstärkningsresursens användning. Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag om vissa förändringar i kopplingen mellan timunderlag och statsbidrag.

Läroplansfrågor, försöksverksamhet m. m.

På grundskolans högstadium kan numera också annat språk än tyska eller franska läsas som tillval i en treårig studiegång. Föredragande statsrådet föreslår att elever som i grundskolan under tre år har studerat ett sådant språk som *B-språk* ges möjlighet att fortsätta studiet av detta som B-språk i gymnasieskolan, om elevunderlaget är tillräckligt.

I dag erbjuds normalt som nybörjarspråk i gymnasieskolan, s. k. *C-språk*, franska, ryska, spanska och tyska. Efter medgivande av SÖ får undervisning anordnas även i finska, italienska, kinesiska och portugisiska. Föredragande statsrådet föreslår nu att även andra språk än de nämnda – dock ej engelska – skall kunna väljas som C-språk på de tre- och fyraåriga linjerna. Vissa krav i enlighet med vad som anförs i budgetpropositionen (s. 184) bör gälla för anordnande av undervisning i ifrågavarande språk.

Utskottet föreslår att riksdagen skall godkänna vad i budgetpropositionen har förordats om ökat utbud av B- och C-språk.

Föredragande statsrådet erinrar om att uppdelningen i *allmän och särskild kurs* i franska och tyska har slopats i grundskolan. Motsvarande uppdelning för språken såsom B-språk på tvååriga linjer i gymnasieskolan bör nu enligt statsrådet avskaffas. För läsåret 1985/86 bör den hittillsvarande uppdelningen tillämpas för årskurs 2.

I motion 1984/85:2538 (m) yrkande 8 betraktas förslaget som en åtgärd som försämrar språkutbildningens kvalitet, varför det avvisas. Motionärerna anför att behovet av mer kvalificerade språkstudier är stort även på de tvååriga linjerna.

Enligt vad som anförs i budgetpropositionen pågår i praktiken redan samläsning i de berörda språken i de fall antalet elever inte har medgivit start av undervisning i skilda kurser. Utskottet har inget att erinra mot att den hittillsvarande indelningen i skilda kurser slopas. Med anledning av de i

motionen framförda farhågorna beträffande undervisningens kvalitet vill utskottet peka på föredragande statsrådets avsikt att låta den besparing i form av viss timresurs som i vissa fall uppstår genom den föreslagna ordningen i princip bevaras för de aktuella språken. Utskottet anser med det anförda att riksdagen bör bifalla budgetpropositionen i nu berörd del och därjämte avslå motion 1984/85:2538 yrkande 8.

Mot bakgrund av svårigheterna att skaffa praktikplatser för miljöpraktik för eleverna på fyraårig teknisk linje förordar föredragande statsrådet en försöksverksamhet som innebär att *miljöpraktiken* om sammanlagt 12 veckor förläggs till läsårstid efter årskurs 3 och att *utbildningstiden* på linjen därmed förlängs med en termin. Försöksverksamheten bör starta tidigast för dem som börjar i årskurs 1 på fyraårig teknisk linje läsåret 1985/86. Som en följd av det föreslagna försöket bör enligt statsrådet de elever på fyraårig teknisk linje som slutar efter årskurs 3 för att t. ex. övergå till högskolestudier inte behöva redovisa fullgjord miljöpraktik mellan årskurserna 2 och 3 för att få avgångsbetyg med fullständig studiekurs.

Utskottet har inget att erinra mot de nu redovisade förslagen.

I budgetpropositionen anmäls att föredragande statsrådet avser att återkomma till regeringen med förslag om vissa ändringar i *timplanen för treårig ekonomisk linje* såvitt avser såväl normaltimplanen som den alternativa timplanen (AT-planen). Bl. a. bör enligt statsrådet ämnet stenografi inte kunna väljas i stället för ekonomiskt specialämne, som fallet är nu, utan ställas i val mot andra färdighetsämnen i årskurserna 2 och 3. De planerade timplanerna redovisas i bilaga till budgetpropositionen (s. 652). Regeringen bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad föredragande statsrådet har anfört om ändringar i timplanen för treårig ekonomisk linje.

I motion 1984/85:2538 (m) yrkande 9 avvisas den planerade ändringen. Motionärerna menar att den nuvarande ordningen har gällt alltför kort tid för att man nu på grundval av vunna erfarenheter skall ha skäl att ändra den. Vidare anförs i motionen – mot bakgrund av vad i budgetpropositionen förordas om ämnet stenografi – att en välutbildad ekonom behöver all den utbildning i matematik eller språk som han eller hon kan få.

Utskottet vill peka på att SÖ i sin anslagsframställning bl. a. har angivit att stenografi har visat sig mindre attraktivt och att det därför bör placeras i timplanen så att val av stenografi inte drabbar elevernas studier i andra linjespecifika ämnen. Utskottet anser sig inte ha skäl att frångå vare sig SÖ:s eller föredragande statsrådets bedömning, varför motion 1984/85:2538 yrkande 9 avstyrks. Riksdagen bör sålunda utan erinran lägga till handlingarna vad i budgetpropositionen har anförts om timplanerna för treårig ekonomisk linje.

Föredragande statsrådet anmäler att hon avser att föreslå regeringen vissa ändringar i timplanen för *vårdlinjes nuvarande gren för barna- och ungdomsvård*. Bl. a. bör grenens benämning ändras till "gren för omsorger om barn

och ungdom" i enlighet med formuleringar i socialtjänstlagen. Förslaget till reviderad timplan återfinns i bilaga till budgetpropositionen (s. 653).

Utskottet föreslår att riksdagen utan erinran lägger till handlingarna vad i budgetpropositionen har anförts om gren för omsorger om barn och ungdom på vårdlinjen.

Utskottet tar nu upp till behandling ett antal motionsyrkanden som rör timplanerna för gymnasieskolans teoretiska linjer m. m.

I motion 1984/85:2538 (m) yrkande 10 återkommer motionärerna till sina tidigare framförda krav beträffande *timplanerna för gymnasieskolans teoretiska linjer* (jfr mot. 1983/84:1749 yrk. 1). Riksdagen bör, menar motionärerna, upphäva sitt beslut under det förra riksmötet om förändringar av timplanerna, och det bör ske på sådant sätt att eleverna inte försätts i svårigheter.

Som framgår av budgetpropositionen beslutade riksdagen under riksmötet 1983/84 om förändringar av timplanerna för gymnasieskolans teoretiska linjer (prop. 1983/84:100, UbU 1983/84:19, rskr. 1983/84:321). Regeringens förslag, som framlades på grundval av förslag av SÖ, innebar i huvudsak justeringar vilka syftade till att komma till rätta med vissa problem, bl. a. att söka stärka den naturvetenskapliga linjens ställning. Riksdagen biträdde i huvudsak regeringens förslag och avslog därjämte motion 1983/84:1479 yrkande 1. Innehållet i det motionsyrkandet överensstämmer i huvudsak med det i förevarande sammanhang aktuella yrkandet 10 i motion 1984/85:2538. Utskottet finner inte anledning för riksdagen att nu ändra uppfattning i frågan, varför det sistnämnda yrkandet bör avslås.

I motion 1984/85:1337 (m) framförs förslag i syfte att främja rekryteringen till gymnasieskolans naturvetenskapliga linje. I nu berörd del av motionen förordas en utredning om förutsättningarna för dels en omfördelning av veckotimtalen i linjens karaktärsämnen till förmån för ämnet biologi (yrkande 2), dels ett påbyggnadsår med specialisering (yrkande 4). Som exempel på specialisering anges biokemi och bioteknik.

Utskottet föreslår att riksdagen med hänvisning till att beslut fattades så sent som under det förra riksmötet om bl. a. timplanen för den naturvetenskapliga linjen avslår yrkande 2 i motionen. När det gäller motionens yrkande 4, utgår utskottet från att SÖ som ansvarig central myndighet vidtar de åtgärder som överstyrelsen finner påkallade, i de fall man t. ex. från näringslivets sida påvisar att det föreligger behov av utbildningar av den art som motionärerna anger. Utbildningarna bör då kunna anordnas som påbyggnadsutbildning, i den mån de inte bör ges inom högskolan. Med det anförda avstyrker utskottet yrkandet.

Även i motion 1984/85:731 (fp) yrkande 17 tas frågan upp om den naturvetenskapliga linjens ställning. Motionärerna finner det oroande att längre teoretiska studievägar i gymnasieskolan i vissa fall har svårt att attrahera elever som fullföljer utbildningen. Den naturvetenskapliga linjen

har speciella problem. Utöver åtgärder på längre sikt, såsom viktade betyg, efterlyses i motionen åtgärder som snabbt ger resultat. En sådan är bestämmelser om ett högre betygsmedelvärde för linjen. SÖ bör vidare få i uppdrag av regeringen att med förtur lägga fram förslag även om andra åtgärder i syfte att främja rekryteringen till linjen.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet erinra om att SÖ i januari 1976 beslutade att fr. o. m. läsåret 1975/76 tills vidare ändra betygsnivån i ämnena matematik, fysik, kemi och biologi så att medelvärdet för hela riket blir 3,3 i den referensgrupp som utgörs av elever i resp. årskurs från naturvetenskaplig och fyrårig teknisk linje. I matematik, fysik och kemi skall de centrala proven enligt beslutet normeras kring medelvärdet 3,3. Motivet till den ändrade betygsnivån i de aktuella ämnena var att förbättra rekryteringen till den naturvetenskapliga linjen samt att minska benägenheten för linjebyten. Utskottet är inte berett att nu föreslå en ytterligare höjning av betygsmedelvärdet på linjen. Mot bakgrund av den aktuella situationen för den naturvetenskapliga linjen finner utskottet det emellertid angeläget att regeringen och SÖ uppmärksamt följer utvecklingen. Då utskottet utgår från att regeringen föranstaltar om sådana åtgärder som är påkallade, bör enligt utskottets mening det nu aktuella motionsyrkandet inte behöva föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att kommittén (U 1983:03) för översyn av reglerna för tillträde till grundläggande högskoleutbildning bl. a. har att överväga frågan om viktade betyg.

Utskottet föreslår med hänvisning till vad som har anförts om åtgärder för att öka intagningen till den naturvetenskapliga linjen att riksdagen avslår motion 1984/85:731 yrkande 17.

I motion 1984/85:2526 (m) behandlas situationen för *undervisningen i moderna språk* i gymnasieskolan. Motionärerna pekar på en rad timplanemässiga förhållanden, vilka enligt motionärerna är till nackdel för språkundervisningen. Ordningen med samläsning mellan olika linjer framhålls som mycket besvärande, då den ofta medför att undervisningsgrupp i språk sammansatt av elever från olika linjer sällan är samlad. Frånvaron till följd av att vissa aktiviteter såsom prov och studiebesök vid ett och samma tillfälle endast avser delar av gruppen har en sådan omfattning att den enligt motionärerna måste kartläggas. I motionen hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att SÖ bör få i uppdrag att i enlighet med vad som anförts i motionen lägga fram förslag om hur den undervisningstid som i dag anvisas för språk skall kunna tillvaratas på ett effektivare sätt än vad nu är fallet (yrkande 2). I motionen behandlas även effekterna för undervisningen i språk av den nuvarande ordningen med *timreduktion*, vilka enligt motionärerna är förödande för färdighetsämnen som språk. Åtgärder bör vidtas för att komma till rätta med de uppkomna problemen (yrkande 3).

Även i motion 1984/85:2519 (c) behandlas systemet med timreduktioner i gymnasieskolan. Motionären menar att en utvärdering snarast bör komma

till stånd av timreduktionernas effekter på kunskapsnivå och studieresultat.

Utskottet vill med anledning av yrkande 2 i motion 1984/85:2526 anföra följande.

Ämnesundervisningen kan och bör i dagens gymnasieskola i enlighet med gällande bestämmelser blandas med en rad olika aktiviteter. Konsekvenserna av detta i form av lektionsbortfall kan bli besvärande för undervisningen i grupper som är sammansatta av elever från flera klasser på olika linjer, eftersom bortfallet av lektioner ibland gäller endast vissa elever i gruppen. Det är uppenbart att detta gäller främst i språkundervisningen, när t. ex. en av flera klasser i en årskurs har skrivning eller annan egen aktivitet.

Självfallet måste alla aktiviteter som bryter den schemalagda undervisningen planeras mycket noggrant, det kan gälla skrivningar, s. k. koncentrationsdagar, studiebesök och olika former av arbetslivsorientering. Utskottet finner det naturligt att skolledningen kartlägger lektionsbortfallet och dess orsaker. Utskottet erinrar om att SÖ har givit råd till hjälp för en samordnad planering av olika aktiviteter (SÖ–FS 1980:143).

Då utskottet utgår från att regeringen och berörda myndigheter uppmärksammar problem av den art som motionären har pekat på och vidtar de åtgärder som är påkallade, anser utskottet att motion 1984/85:2526 yrkande 2 inte nu bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Utskottet avstyrker härmed motionsyrkandet.

När det gäller ordningen med timreduktioner vid reducerat antal elever, har utskottet i det föregående (s. 25) av statsfinansiella skäl inte ansett sig kunna tillstyrka det motionsledes framförda förslaget om tillskott av särskilda medel för att avveckla sagda ordning. Utskottet utgår emellertid från att SÖ inom ramen för uppdraget att utvärdera resursanvändningen i gymnasieskolan följer utvecklingen och vid behov föreslår åtgärder, bl. a. i vad gäller konsekvenserna för färdighetsämnen som språk. Syftet med motionen torde i huvudsak bli tillgodosett utan att riksdagen gör något uttalande i frågan. Motionerna 1984/85:2519 och 1984/85:2526 yrkande 3 bör med hänvisning härtill inte bifallas av riksdagen.

Med hänvisning till att det är nödvändigt att utbildningen inom handels- och kontorsområdet snabbt anpassas till förändrade krav föreslås i budgetpropositionen en försöksverksamhet med *tvåårig handels- och kontorslinje* (Hk). Den nya studievägen bör, där den anordnas, ersätta den tvååriga ekonomiska linjen (Ek) och distributions- och kontorslinjen (Dk). De sistnämnda studievägarna bör sålunda inte få läggas ut pararellt med den nya linjen vid försöksskolorna.

Utskottet tillstyrker förslaget.

Utskottet har inget att erinra mot vad i budgetpropositionen har förordats om att försöksverksamhet med *industriteknisk gren* anordnas *på drift- och underhållsteknisk linje.*

Mot bakgrund av starka önskemål från arbetsmarknaden om att den tekniska utbildningen förstärks i fråga om bl. a. datakunskap, biologi och företagsekonomi föreslås i budgetpropositionen att två modeller prövas för försöksverksamhet med *utvidgad fyraårig teknisk linje*. Utbildningen avses bli spridd över ytterligare en termin resp. ett år utan att det krävs en utökad ekonomisk ram. Det senare är möjligt dels genom en slopad grendelning i årskurs 3, dels genom att antalet lektioner under den eller de extra terminerna begränsas något jämfört med tidigare årskurser.

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till budgetpropositionen godkänner att försöket får anordnas i två län med start 1985/86.

Beträffande den gymnasiala *utbildningen för döva och hörselskadade i Örebro* har utskottet inget att erinra mot förslaget i budgetpropositionen att eleverna får möjlighet att studera *teckenspråk som ämne*. Utskottet tillstyrker att möjligheten införs fr. o. m. läsåret 1985/86.

I några motioner aktualiseras frågan om elevernas möjligheter till *personliga intresseval* (specialintressen) och möjligheten att i sådant syfte jämka timplanen för vissa elever. Sålunda förordas i motion 1984/85:731 (fp) yrkande 19 att elever som har speciella förutsättningar för t. ex. musik, sång, matematik, fysik, språk, dans eller teckning bör få utveckla dessa genom utbyte av fem veckotimmar. Likartade förslag framförs i motionerna 1984/85:2538 (m) yrkande 11 och 1984/85:2818 (m) yrkande 22, vari motionärerna förordar att den nuvarande försöksverksamheten med ramtimplaner med obligatoriska och valbara timtal utökas till att omfatta möjligheter till ytterligare fördjupning i ämnen som redan tidigare finns på timplanen för ifrågavarande linje.

Frågan om personliga intresseval behandlades utförligt av utskottet under det förra riksmötet i anledning av regeringens proposition 1983/84:116 om gymnasieskola i utveckling. Utskottet framhöll då som sin uppfattning att en elevs speciella intresse för ett särskilt ämne – som inte är idrott eller estetiskt ämne – borde kunna tillmötesgås inom den reguljära ramen för berört ämne eller berörda ämnen och erinrade om möjligheterna till ämnesfördjupning genom specialarbete och temastudier. Utskottet påminde även om att det utrymme i tid på timplanen som har fastställts för de olika ämnena är resultat av ingående överväganden. Vad utskottet hade anfört om möjligheten till individuella timplanejämkningar för personliga intresseval gav riksdagen som sin mening till känna för regeringen (UbU 1983/84:29, rskr. 1983/84:412). Riksdagen avslog därjämte ett antal motioner, i vilka framförts förslag som i huvudsak överensstämmer med de i nu förevarande sammanhang aktuella motionerna.

Utskottet, som inte har ändrat uppfattning i frågan, föreslår att riksdagen med hänvisning till sitt tidigare ställningstagande i frågan avslår motionerna 1984/85:731 yrkande 19, 1984/85:2538 yrkande 11 och 1984/85:2818 yrkande 22.

I syfte att bättre kunna utnyttja vegetationsperioderna i vissa utbildningar inom jordbruks- och skogsbrukssektorn (JST) föreslås i motion 1984/85:1325 (c) yrkande 16 att riksdagen av regeringen begär förslag om en utvidgad praktik inom sektorn på sådant sätt att *praktik* anordnas för eleverna även *under sommarmånaderna* vid jordbruk i skolornas närhet och att verksamheten leds av en praktikhandledare även under den tiden.

Utskottet vill med anledning av motionen peka på att det ankommer på huvudmannen för utbildningen att besluta i frågan om hur t. ex. praktiken för utbildningarna skall organiseras och att sluta de avtal som härvid kan komma i fråga. Utskottet har inhämtat att sådan praktikverksamhet som åsyftas av motionärerna pågår sedan länge och att organisatoriska frågor härvid har lösts på olika sätt. I den mån en utökning eller spridning av verksamheten är motiverad bör den kunna åstadkommas utan att regeringen förelägger riksdagen förslag i ärendet. Utskottet avstyrker härmed motion 1984/85:1325 yrkande 16.

I motion 1984/85:2818 (m) anförs bl. a. att gymnasieskolans uppgift är att förbereda eleverna för yrkesarbete, fortsatt yrkesutbildning eller fortsatta studier. Gymnasieskolans möjligheter att fullgöra dessa uppgifter måste enligt motionärerna förbättras. Den pågående *försöksverksamheten i gymnasieskolan* bör enligt yrkande 15 i motionen förändras i detta syfte och i enlighet med vissa i motionen angivna riktlinjer.

Riksdagen beslutade under det förra riksmötet om försöksverksamhet och utvecklingsarbete i gymnasieskolan (prop. 1983/84:116, UbU 1983/84:29, rskr. 1983/84:412). Genom riksdagsbeslutet möjliggörs en förändring på sikt av gymnasieskolan som enligt utskottets mening ligger i linje med vad motionärerna har anfört om gymnasieskolans uppgifter. Frågan om en förbättrad yrkesutbildning behandlades utförligt i propositionen (s. 50 ff.). Med hänvisning till att föredragande statsrådet avsåg att tillsätta en arbetsgrupp inom utbildningsdepartementet förelades riksdagen inga förslag i vad gäller förnyelsearbete inom yrkesutbildningens område. Arbetsgruppens arbete pågår för närvarande. Utskottet vill i sammanhanget erinra om de förslag av regeringen om förändringar beträffande vissa yrkesinriktade linjer som utskottet har tillstyrkt i det föregående. I övrigt nöjer sig utskottet med att erinra om verksamheten med påbyggnadsutbildningar, såväl teoretiska och yrkesinriktade, som avses få ökad omfattning.

Riksdagen bör enligt utskottet med hänvisning till vissa beslut i anledning av proposition 1983/84:116 och till vad utskottet har anfört avslå motion 1984/85:2818 yrkande 15.

I motion 1984/85:1325 (c) yrkande 1 framhålls vikten av att utvecklingen av ett *demokratiskt arbetssätt* och möjligheter till delaktighet och medbestämmande för elever och föräldrar främjas i det lokala utvecklingsarbetet och genom försöksverksamheten i gymnasieskolan.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om ett demokratiskt arbetssätt

i skolan och vill understryka vikten av arbetsformer som möjliggör medbestämmande för elever och föräldrar. Utskottet erinrar om att även riksdagen anslutit sig till detta synsätt genom att vid behandlingen av den i det föregående nämnda propositionen 1983/84:116 om gymnasieskola i utveckling bifalla regeringens förslag om anordnande av försöksverksamhet i olika former för ökat inflytande för elever och ökad föräldramedverkan. Något ytterligare uttalande av riksdagen i frågan anser utskottet inte motiverat, varför riksdagen bör avslå motion 1984/85:1325 yrkande 1.

Lärlingsutbildning m. m.

Utskottet behandlar i detta avsnitt först ett antal motioner vari har väckts förslag beträffande *lärlingsutbildningen* och annan likartad yrkesutbildning.

I motionerna 1984/85:731 (fp) yrkande 21 i denna del, 1984/85:2291 (c) yrkande 3, 1984/85:2761 (fp) yrkande 3 och 1984/85:2818 (m) yrkande 18 hävdas att lärlingsutbildningen skall betraktas som ett fullvärdigt utbildningsalternativ och kunna ersätta utbildning på linje i gymnasieskolan. Vidare begärs i motionerna 1984/85:731 (fp) yrkande 21 i denna del, 1984/85:2291 (c) yrkande 4 och 1984/85:2818 (m) yrkande 19 att statsbidrag skall kunna utgå även för det tredje året i en treårig lärlingsutbildning, den s. k. färdigutbildningen.

Riksdagen beslutade under det förra riksmötet på förslag av regeringen att den gymnasiala lärlingsutbildningen fr. o. m. innevarande läsår skulle införas som reguljär utbildningsform i gymnasieskolan (prop. 1983/84:100 bil. 10, UbU 1983/84:19, rskr. 1983/84:321). Därvid behandlades motionsledes framlagda förslag lika dem som nu har redovisats. Beträffande lärlingsutbildningen som fullvärdigt utbildningsalternativ hävdade utskottet liksom föredragande statsrådet en annan uppfattning än motionärerna, nämligen att lärlingsutbildningen kan vara ett värdefullt komplement till gymnasieskolans ordinarie utbud av studievägar; det gäller främst mindre frekventa yrken bl. a. inom hantverksområdet. I den då aktuella propositionen föreslogs vidare att färdigutbildning, ett tredje år i lärlingsutbildningen, inte längre skulle ingå i gymnasial lärlingsutbildning. Utskottet tillstyrkte förslaget och framhöll att det bör vara berörda parter som överväger hur en lämplig färdigutbildning skall anordnas. Riksdagen beslutade i enlighet med vad utskottet hade anfört.

Med hänvisning till de nu redovisade ställningstagandena av utskottet och riksdagen under det förra riksmötet bör riksdagen avslå motionerna 1984/85:731 yrkande 21 i motsvarande delar, 1984/85:2291 yrkandena 3 och 4, 1984/85:2761 yrkande 3 och 1984/85:2818 yrkandena 18 och 19.

I några motioner framförs förslag om ändrade regler för det statliga bidraget till lärlingsutbildningen.

Enligt motionerna 1984/85:731 (fp) yrkande 21 i denna del och 1984/

85:2761 (fp) yrkande 1 bör bidrag utgå enligt ett system för anställning med lönebidrag. Bidraget bör avse en treårig studiegång och motsvara 75 %, 50 % och 25 % av lönen under resp. år. I motion 1984/85:2291 (c) yrkande 5 anges riktlinjer för ett nytt bidragssystem innebärande bl. a. att berört företag/institution står för viss del av kostnaden, att i bidraget ingår en del som ersättning till företaget för materiel och handledning och att systemet innefattar medel för viss utvecklings- och försöksverksamhet. I motion 1984/85:1512 (c) slutligen föreslås att staten ger "mästarna" lärarlön.

I samband med beslutet om reguljär lärlingsutbildning avvisade riksdagen förslag om ändringar i det bidragssystem som fortfarande gäller. Förslagen var desamma som nu framförs i motionerna 1984/85:731, 1984/85:2761 och 1984/85:2291. Utskottet, som inte finner anledning för riksdagen att frångå sitt tidigare ställningstagande, avstyrker därför motionerna i motsvarande delar. Riksdagen bör enligt utskottets mening ej heller i övrigt ompröva det nuvarande bidragssystemet, varför utskottet avstyrker även motion 1984/85:1512.

I motion 1984/85:2818 (m) skisseras ett nytt system för lärlingsutbildning innebärande bl. a. en varierande utbildningstid om två till fyra år samt att viss utbildning i allmänna ämnen, undervisning i viss fackteori och arbetsteknik förläggs till gymnasieskolan. Motionärerna hemställer att riksdagen av regeringen begär förslag om nytt lärlingssystem av en sådan omfattning att det kan svara för en betydande del av de ungas introduktion på arbetsmarknaden (yrkande 16). Vidare bör regeringen ta initiativ gentemot arbetsmarknadens parter i syfte att stimulera till ökad lärlingsutbildning i enlighet med vad som har anförts i motionen (yrkande 17).

Vid riksdagsbehandlingen av regeringens förslag om en reguljär lärlingsutbildning hade riksdagen att ta ställning till ett motionsledes framfört förslag om ett system för lärlingsutbildning som överensstämmer med det som framförs i motion 1984/85:2818. Med hänvisning till vad utskottet då anförde som motiv för sitt avstyrkande av förslaget bör riksdagen nu avslå även motion 1984/85:2818 yrkandena 16 och 17.

I motion 1984/85:2492 (m, c, fp) erinras om att verksamheten med lokalt arbetsmarknadsanknutna specialkurser bl. a. har inneburit möjligheter för en ny typ av utbildningar som är speciellt anpassade till hantverksyrken. Motionärerna exemplifierar med *hantverksutbildningar* som för närvarande pågår försöksvis vid S:t Görans gymnasium i Stockholm och Gripenskolan i Nyköping och förordar att utbildningar av denna typ blir reguljära i gymnasieskolan.

Utskottet har tidigare behandlat motionsledes framförda förslag av likartad innebörd och därvid bl. a. hänvisat till att SÖ har regeringens uppdrag att inom ramen för lokalt arbetsmarknadsanknutna specialkurser verka för att försöksverksamhet med olika skolanknutna former av hantverksutbildning kommer till stånd. SÖ, som årligen lämnar rapport över

verksamheten, skall senast den 1 september 1986 inkomma till regeringen med en samlad redovisning och förslag till åtgärder. Med hänvisning härtill och till riksdagens nyligen fattade beslut om reguljär lärlingsutbildning i gymnasieskolan bör motionen inte föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

I motion 1984/85:2291 (c) yrkande 6 hemställs att riksdagen hos regeringen begär att SÖ snarast får i uppdrag att utveckla en förnyad *verkstadsskola* i enlighet med vad som anförts i motionen. Mot bakgrund av att den gymnasiala yrkesutbildningen ställs inför krav på modernisering av maskiner och annan utrustning finner motionärerna tungt vägande skäl för att åter satsa på förnyade former av utbildningar vilka förläggs till företagen.

Med hänvisning till vad i proposition 1983/84:116 om gymnasieskola i utveckling anfördes om den yrkesinriktade utbildningen avstyrkte utskottet ett identiskt motionsyrkande våren 1984 (mot. 1983/84:989 yrk. 4, UbU 1983/84:29). För närvarande ser en arbetsgrupp inom utbildningsdepartementet över den gymnasiala yrkesutbildningen. Utskottet utgår från att sådana synpunkter som framförs i motionen, t. ex. om en nära anknytning till realistiska arbetsförhållanden, beaktas i översynsarbetet. Riksdagen bör med hänvisning till vad utskottet nu har anfört avslå motion 1984/85:2291 yrkande 6.

Utskottet tar i detta avsnitt upp till behandling några motioner vari förslag föreläggs riksdagen om utbildningar för vissa yrkesområden.

I motion 1984/85:1035 (s) redovisas förhållanden som enligt motionärerna visar att det föreligger ett behov av nya *utbildningsinsatser inom livsmedelsområdet*. Utbildningarna bör ha en inriktning mot biokemi och teknik och syfta till att utveckla produktionsteknik för små och medelstora företag. Riksdagen bör, föreslår motionärerna, som sin mening ge regeringen till känna behovet av en allmänt kompetenshöjande utbildning inom livsmedelsområdet med inriktning på teknik- och produktionsutveckling i små och medelstora företag och på den produktutveckling som en ökad exportsatsning kommer att medföra. Liknande förslag framförs i motion 1984/85:1042 (m). Motivering återfinns i den till jordbruksutskottet remitterade motionen 1984/85:1090. Staten måste, heter det i motionen, på allt sätt medverka till åtgärder som förbättrar betingelserna för export av förädlade livsmedel.

Utskottet vill med anledning av motionerna peka på att det ankommer på SÖ som ansvarig central myndighet att i samråd med berörda organisationer och myndigheter följa utvecklingen på skilda områden inom näringslivet och ta de initiativ till förändringar i utbudet av utbildningar som krävs. Även i nu förevarande sammanhang vill utskottet erinra om det inom utbildningsdepartementet pågående arbetet med att se över den gymnasiala yrkesutbildningen. Slutligen vill utskottet framhålla de möjligheter till förnyelse av yrkesutbildningen och anpassning av den till regionala och lokala behov som ges genom verksamheten med regionalt beslutade påbyggnadsutbildningar

och lokalt arbetsmarknadsanknutna specialkurser. Utskottet finner med det anförda ingen anledning för riksdagen att göra något uttalande med anledning av motionerna 1984/85:1035 och 1984/85:1042.

I motion 1984/85:1902 (m, c, fp) föreslås att regeringen låter ytterligare utreda förutsättningarna för att den högre specialkursen om tolv veckor för optiker i gymnasieskolan, vilken leder fram till legitimation, förs över till högskolan. I samband härmed bör enligt motionärerna kursplanen för den grundläggande tvååriga *optikerutbildningen* revideras.

SÖ har på regeringens uppdrag i samråd med UHÄ och socialstyrelsen utrett frågan om en förlängning av den högre specialkursen för optiker i syfte att förbättra legitimationsutbildningen. SÖ finner att utbildningen kan förbättras genom att ifrågavarande specialkurs förlängs till att omfatta 20 veckor. Den nya utbildningen avses kunna starta hösten 1986. Mot bakgrund av de redovisade förhållandena avstyrker utskottet motionen.

Med hänvisning till att en mycket stor del av det svenska familjejordbruket består av s. k. kombinerade företag med såväl jordbruk som skogsbruk föreslås i motion 1984/85:1325 (c) yrkande 17 att riksdagen av regeringen begär förslag om försöksverksamhet med tvåårig *kombinationsutbildning inom jordbruks- och skogsbrukssektorn.*

SÖ har i sin anslagsframställning för budgetåret 1985/86 föreslagit en försöksverksamhet av den art som motionärerna har tänkt sig. Den planerade kombinationsutbildningen har karaktären av specialkurs och omfattar två år. SÖ avser att förlägga utbildningen till Jämtlands län. Utbildningen kan även bli aktuell att anordna i Hallands och Värmlands län.

Enligt nu gällande bestämmelser i skolförordningen får SÖ besluta vilka specialkurser som får finnas i gymnasieskolan utöver dem som får anordnas enligt bestämmelser som regeringen meddelar [7 kap. 5 §, jfr förordning (1984:794) om ändring i skolförordningen (1971:235)]. Motionsyrkandet bör sålunda inte föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida, varför det avstyrks av utskottet.

Medelsberäkningen m. m.

Under de senaste budgetåren har för statsbidrag till *studie- och yrkesorientering (syo) i gymnasieskolan* tillämpats ett system som innebär att bidrag lämnas med ett visst årligt belopp för varje elev med undantag för elever i påbyggnadsutbildningar och gymnasial lärlingsutbildning. Föredragande statsrådet föreslår i likhet med SÖ att i fortsättningen samma system tillämpas som för innevarande budgetår. Föredragande statsrådet beräknar 48 844 000 kr. för verksamheten för budgetåret 1985/86.

Utskottet har inget att erinra mot vad i budgetpropositionen har förordats om statsbidrag till syo.

I budgetpropositionen redovisas i en sammanställning (s. 200) de ändamål för vilka föredragande statsrådet har beräknat *medel* ur förevarande anslag för budgetåret 1985/86. Regeringen föreslår att riksdagen sammanlagt anvisar 3 775 685 000 kr. i form av ett förslagsanslag.

Enligt motion 1984/85:1045 (vpk) yrkande 8 bör riksdagen anvisa 217 milj. kr. utöver regeringens förslag. Enligt motion 1984/85:1325 yrkande 15 i denna del bör riksdagen anvisa 10 milj. kr. mer än regeringen har föreslagit. I motion 1984/85:2822 (m) yrkande 26 förordas däremot en minskning av anslaget med 16 918 000 kr. i förhållande till regeringens förslag. Den i motion 1984/85:1325 (c) föreslagna ökningen av gymnasieskolans intagningskapacitet bör enligt yrkande 13 i samma motion finansieras genom en motsvarande minskning av anslaget Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m. m., då man enligt motionärerna bör kunna utgå från att anspråken på det sistnämnda anslaget minskar vid en större intagning i gymnasieskolan.

Med hänvisning dels till utskottets ställningstagande i det föregående beträffande gymnasieskolans dimensionering, bibehållen omfattning av verksamheten med kombination av specialidrott och gymnasieskolstudier, avvecklingen av självstudietimmarna, systemet med timreduktion, teknikservice samt lärlingsutbildning, dels till att riksdagen nyligen har avslagit motionsledes framfört förslag om att avskaffa rätten till hemspråksundervisning i gymnasieskolan (UbU 1984/85:12, rskr. 1984/85:149) föreslår utskottet att riksdagen beträffande anslagsbeloppet beslutar i enlighet med förslaget i budgetpropositionen. Utskottet avstyrker sålunda motionerna 1984/85:322 i denna del, 1984/85:733 i denna del, 1984/85:1045 yrkande 8, 1984/85:1325 yrkande 13 och yrkande 15 i denna del, 1984/85:1326 i denna del samt 1984/85:2822 yrkande 26.

Vissa övriga frågor

I motion 1984/85:522 (c) föreslås att ungdomar som inom ramen för kommunernas uppföljningsinsatser arbetar på s. k. ungdomsplats och söker sig till gymnasieskolan skall få tillgodoräkna sig tiden på ungdomsplats i form av *poäng för arbetslivserfarenhet*. Motionärerna åberopar rättviseskäl och jämför med situationen för sådana ungdomar som arbetar i s. k. ungdomslag.

Vid intagning till grundskoleanknutna studievägar i gymnasieskolan gäller som kompletterande urvalsgrund bl. a. poäng för verksamhet utöver grundskoleutbildning. Enligt gällande bestämmelser avses med sådan verksamhet bl. a. ungdomsplatser och uppföljningsprogram (SÖ-FS 1984:174 s. 26). Då motionärernas önskemål därmed måste anses tillgodosett, avstyrker utskottet motionen.

I motion 1984/85:616 anförs att *gymnasieskolans interkommunala ersättningar* under de senaste åren har ökat kraftigt. För framför allt de mindre kommunerna innebär utbetalningen av ersättning till annan kommun, som

tar emot elever i sin gymnasieskola, en svår belastning på den kommunala budgeten. Motionärerna finner det nödvändigt med en översyn av bestämmelserna för den interkommunala ersättningen.

Om en kommun på grund av föreskrift i 45 § skollagen för undervisning har mottagit elev, som ej är kyrkobokförd inom kommunen, är kommunen berättigad till ersättning för kostnaderna för undervisningen. Ersättningen skall utgivas av den kommun inom vilken eleven är kyrkobokförd (46 § 1 mom. eller 52 a § första punkten skollagen). Om inte kommunerna kommer överens om annat, lämnas ersättning enligt särskild förordning (senast SFS 1984:646). De av regeringen genom förordningen fastställda ersättningsbeloppen gäller läsårsvis och grundar sig på förslag av Svenska kommunförbundets styrelse.

Utskottet har erfarit att en översyn av gymnasieskolans interkommunala ersättningar görs för närvarande i samarbete mellan Kommunförbundet och utbildningsdepartementets arbetsgrupp för översyn av den gymnasiala yrkesutbildningen.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1984/85:616.

I motion 1984/85:1866 (c) behandlas främst *konsumentutbildningen vid lanthushållsskolorna.* Motionärerna framhåller att dessa skolor har haft och har en stor betydelse och hävdar att de konsumentekonomiska kurserna måste få ett reellt meritvärde (yrkande 2). Vidare begär motionärerna att den arbetsgrupp inom utbildningsdepartementet som har att se över den gymnasiala yrkesutbildningen i sitt arbete även bör ta med utbildningar inom konsumtionsområdet (yrkande 3).

Utbildningsutskottet har i sitt betänkande 1982/83:8 om landstingskommunal konsumentekonomisk utbildning m. m. bl. a. behandlat frågan om meritvärdering av konsumentekonomisk utbildning om minst en termin i landstingskommunal gymnasieskola eller lanthushållsskola och därvid beskrivit vad som gäller. Enligt vad utskottet har inhämtat har några förändringar i nu berört hänseende inte skett. Utskottet anser inte att riksdagen bör göra något uttalande i frågan. I vad gäller utvecklingsarbete på konsumentutbildningens område utgår utskottet från att såväl ansvariga myndigheter som den i motionen åberopade arbetsgruppen tar de initiativ som kan bedömas motiverade. Något särskilt uttalande av riksdagen i frågan finner inte utskottet påkallat. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1984/85:1866 yrkandena 2 och 3.

Hemställan

Åberopande vad utskottet har anfört i det föregående hemställer utskottet

1. beträffande *ett särskilt system för bibehållande av årskurs 3 i skolor med samordnade timplaner*

att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1984/85:100,

2. beträffande *möjlighet till omfördelning av överblivna resurser mellan gymnasieskolans lilla ram och kommunal vuxenutbildning*
att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1984/85:100,
3. beträffande *vissa utgångspunkter för gymnasieskolans dimensionering*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1325 yrkande 2,
4. beträffande *utökning av gymnasieskolans direktram m. m. för budgetåret 1985/86*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:731 yrkande 16 i denna del, 1984/85:922 yrkandena 2 och 3, 1984/85:1045 yrkande 2 i denna del och 1984/85:1325 yrkande 12 godkänner det som har förordats i propositionen,
5. beträffande *upphävande av visst bemyndigande för regeringen att utöka gymnasieskolans totala ram för budgetåret 1985/86*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2538 yrkande 7 i denna del,
6. beträffande *fördelningen av intagningsplatserna på sektorsramar för budgetåret 1985/86 m. m.*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/85:2538 yrkande 1 och yrkande 4 i denna del godkänner det som har föreslagits i propositionen,
7. beträffande *konsumtionsutbildningar*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:612, 1984/85:614, 1984/85:615, 1984/85:1316, 1984/85:1866 yrkande 1 och 1984/85:1909,
8. beträffande *antalet platser i gymnasial lärlingsutbildning*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:731 yrkande 21 i denna del, 1984/85:2761 yrkande 2 och 1984/85:2818 yrkande 20,
9. beträffande *verksamheten med kombination av gymnasieskolstudier och specialidrott*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:322, 1984/85:733 och 1984/85:1326,
10. beträffande *musiklinjen*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1045 yrkande 2 i denna del,
11. beträffande *uttalande om behovet av ytterligare platser i gymnasieskolan i vissa län*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:1536, 1984/85:1892, 1984/85:2282 och 1984/85:2511,
12. beträffande *omfattningen av gymnasieskolans direktram och lilla ram för budgetåret 1986/87*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:731 yrkande 16 i denna del, 1984/85:1045

yrkande 2 i denna del och 1984/85:1325 yrkande 14 godkänner vad som har anförts i propositionen,

13. beträffande *gymnasieskolans dimensionering för budgetåret 1986/87 i övrigt*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/85:2538 yrkande 2 och yrkande 4 i denna del godkänner det som har förordats i propositionen,
14. beträffande *visst bemyndigande*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/85:2538 yrkande 7 i denna del medger att regeringen – i den mån arbetsmarknadsskäl så påkallar – för budgetåret 1986/87 får besluta om utökning av totalramen för elevplatser i gymnasieskolan,
15. beträffande *planeringsramar för elevplatser i gymnasieskolan för budgetåret 1987/88*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:1045 yrkande 2 och 1984/85:2538 yrkande 3 och yrkande 4 i denna del godkänner vad som har förordats i propositionen,
16. beträffande *lokalisering av vissa utbildningar m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:1034, 1984/85:1156, 1984/85:1162 yrkande 4, 1984/85:1348, 1984/85:1349, 1984/85:1854, 1984/85:1874, 1984/85:1920 yrkande 2, 1984/85:1930, 1984/85:2514 och 1984/85:2515,
17. beträffande *översyn av planeringssystemet för gymnasieskolan*
att riksdagen med anledning av motionerna 1984/85:1914 och 1984/85:2291 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1984/85:1343 yrkande 2 i denna del och 1984/85:2538 yrkandena 5 och 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,
18. beträffande *skolenheter typ A och B*
att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1984/85:100,
19. beträffande *avveckling av systemet med arvodestjänster som huvudlärare och uppdrag att vara huvudlärare*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:731 yrkande 25 i denna del och 1984/85:2543 yrkande 3 i denna del godkänner vad som har förordats i propositionen,
20. beträffande *avveckling av systemet med arvodestjänster som institutionsföreståndare och uppdrag att vara institutionsföreståndare*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:731 yrkande 25 i denna del och 1984/85:2543 yrkande 3 i denna del godkänner vad som har förordats i propositionen.

21. beträffande *ett system med lärare med specialfunktioner m. m.*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:731 yrkande 25 i denna del och 1984/85:2543 yrkande 3 i denna del godkänner vad som har förordats i propositionen,
22. beträffande *tjänster som rektor eller biträdande skolledare*
att riksdagen godkänner vad i proposition 1984/85:100 har förordats om att dessa tjänster skall knytas till gymnasieskolan i kommunen eller landstingskommunen och inte till någon enskild skolenhet,
23. beträffande *skolledningsresursen*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:731 yrkande 23 i denna del och 1984/85:2543 yrkande 4 i denna del godkänner vad i propositionen förordats om att varje huvudman för sin gymnasieskola skall få en samlad skolledningsresurs, räknad i poäng, för fördelning mellan skolenheter och funktioner,
24. beträffande *skolöverstyrelsen såsom sista instans i fråga om beslut om tillsättning av lärartjänster, m. m.*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:2521 och 1984/85:2543 yrkandena 6 och 7 godkänner vad som har förordats i propositionen,
25. beträffande *lektorstjänster*
att riksdagen godkänner vad i proposition 1984/85:100 har förordats om att de fortfarande skall tillsättas som ordinarie,
26. beträffande *överstatförande av lektorstjänster*
att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1984/85:100,
27. beträffande *kalkyl över vissa kostnader för samhället*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1045 yrkande 5,
28. beträffande *beslut av skolstyrelsen om en plan för förstärkningsresursens användning*
att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1984/85:100,
29. beträffande *ökning av resursen för stödundervisning och samordnad specialundervisning*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/85:731 yrkande 20 godkänner vad som har förordats i propositionen,
30. beträffande *avveckling av systemet med timreduktioner*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1045 yrkande 6,
31. beträffande *självstudietimmarna*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:1045 yrkande 7 i denna del och 1984/

85:2822 yrkande 23 i denna del godkänner vad som har förordats i propositionen,

32. beträffande *minskning av resursen för studietekniska övningar*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:1045 yrkande 7 i denna del och 1984/85:2822 yrkande 23 i denna del godkänner vad som har förordats i propositionen,
33. beträffande *teknikservice*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2822 yrkande 25,
34. beträffande *elevantal vid undervisning i vissa ämnen*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1038,
35. beträffande *rekryteringsbidrag för platser i lärlingsutbildningen*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1325 yrkande 15 i denna del,
36. beträffande *riktlinjer för genomförande av förändringar i kopplingen mellan timunderlag och statsbidrag*
att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1984/85:100,
37. beträffande *ökat utbud av B- och C-språk*
att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1984/85:100,
38. beträffande *slopande av uppdelningen av vissa B-språk i allmän kurs och särskild kurs*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/85:2538 yrkande 8 godkänner vad som har förordats i propositionen,
39. beträffande *försöksverksamhet med förlängd utbildningstid på fyraårig teknisk linje för att möjliggöra miljöpraktik under läsårstid*
att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1984/85:100,
40. beträffande *slopande av kravet på miljöpraktik för treårig utbildning på fyraårig teknisk linje*
att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1984/85:100,
41. beträffande *ändringar i timplanerna för treårig ekonomisk linje*
att riksdagen med avslag på motion 1984/85:2538 yrkande 9 utan erinran lägger till handlingarna vad som har anförts i proposition 1984/85:100,
42. beträffande *gren för omsorger om barn och ungdom på vårdlinjen*
att riksdagen utan erinran lägger till handlingarna vad som har anförts i proposition 1984/85:100,
43. beträffande *timplanerna för gymnasieskolans treåriga och fyraåriga linjer*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2538 yrkande 10,
44. beträffande *ämnet biologi på naturvetenskaplig linje m. m.*

att riksdagen avslår motion 1984/85:1337 yrkandena 2 och 4,

45. beträffande *åtgärder för att öka intagningen till den naturvetenskapliga linjen*
att riksdagen avslår motion 1984/85:731 yrkande 17,

46. beträffande *effektivt utnyttjande av undervisningstiden i moderna språk*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2526 yrkande 2,

47. beträffande *utvärdering av systemet med timreduktioner, m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:2519 och 1984/85:2526 yrkande 3,

48. beträffande *försöksverksamhet med tvåårig handels- och kontorslinje*
att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1984/85:100,

49. beträffande *försöksverksamhet med industriteknisk gren på drift- och underhållsteknisk linje*
att riksdagen godkänner vad som har föreslagits i proposition 1984/85:100,

50. beträffande *försöksverksamhet med förlängning av fyraårig teknisk linje med slopad grendelning i årskurs 3*
att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1984/85:100,

51. beträffande *teckenspråk som ämne i den gymnasiala utbildningen för döva och gravt hörselskadade i Örebro*
att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1984/85:100,

52. beträffande *utökade möjligheter till timplanejämkningar för personliga intresseval*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:731 yrkande 19, 1984/85:2538 yrkande 11 och 1984/85:2818 yrkande 22,

53. beträffande *viss praktikverksamhet*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1325 yrkande 16,

54. beträffande *gymnasieskolans inriktning m. m.*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2818 yrkande 15,

55. beträffande *demokratiskt arbetssätt i skolan*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1325 yrkande 1,

56. beträffande *lärlingsutbildningen som alternativ till annan gymnasieskolutbildning samt färdigutbildning inom ramen för lärlingsutbildningen*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:731 yrkande 21 i motsvarande delar, 1984/85:2291 yrkandena 3 och 4, 1984/85:2761 yrkande 3 och 1984/85:2818 yrkandena 18 och 19,

57. beträffande *nytt statsbidragssystem för den gymnasiala lärlingsutbildningen*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:731 yrkande 21 i denna

del, 1984/85:1512, 1984/85:2291 yrkande 5 och 1984/85:2761 yrkande 1,

58. beträffande *ett nytt system för lärlingsutbildning*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2818 yrkandena 16 och 17,

59. beträffande *utbildning i hantverksyrken*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2492,

60. beträffande *verkstadsskola*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2291 yrkande 6,

61. beträffande *livsmedelsteknisk utbildning*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:1035 och 1984/85:1042,

62. beträffande *högre optikerutbildning m. m.*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1902,

63. beträffande *viss kombinationsutbildning*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1325 yrkande 17,

64. beträffande *principer för statsbidrag till studie- och yrkesorientering*
att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1984/85:100,

65. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen till *Bidrag till driften av gymnasieskolor* med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:322 i denna del, 1984/85:733 i denna del, 1984/85:1045 yrkande 8, 1984/85:1325 yrkande 13 och yrkande 15 i denna del, 1984/85:1326 i denna del samt 1984/85:2822 yrkande 26 för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 3 775 685 000 kr.,

66. beträffande *poäng för tid på ungdomsplats*
att riksdagen avslår motion 1984/85:522,

67. beträffande *gymnasieskolans interkommunala ersättningar*
att riksdagen avslår motion 1984/85:616,

68. beträffande *konsumentutbildningen vid lanthushållsskolorna*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1866 yrkandena 2 och 3.

2. **Bidrag till driften av fristående skolor på gymnasial nivå.** Regeringen har under punkt B 18 i proposition 1984/85:100 bil. 10 (s. 202–205) föreslagit riksdagen att

1. godkänna propositionens förslag till ram för budgetåret 1985/86 för statsbidragsgrundande årselevplatser vid fristående skolor på gymnasial nivå,

2. godkänna vad som i propositionen förordats om förändringar i fråga om självstudietimmar m. m. för riksinternatskolor och skolor som omfattas av privatskolförordningen,

3. besluta att statsbidraget för elever i årskurs 6 vid Lundsbergs skolas grundskola skall upphöra fr. o. m. den 1 juli 1985,

4. till Bidrag till driften av fristående skolor på gymnasial nivå för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 73 911 000 kr.

Motionerna

1984/85:1357 av Jan-Erik Wikström (fp) och Linnea Hörlén (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om tillämpningen av 1984 års riksdagsbeslut om fristående skolor.

1984/85:1857 av Ove Eriksson (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att statsbidrag för elever i årskurs 6 vid Lundsbergs skola skall utgå som för innevarande budgetår.

1984/85:1863 av Elisabeth Fleetwood m. fl. (m, c, fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att statsbidrag till Stockholms tekniska institut skall utgå i nuvarande omfattning även efter läsåret 1986/87.

1984/85:1928 av Ingrid Sundberg (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen beslutar att i anslaget till lärarlöner för lärare vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket (SSHL) skall medräknas kostnader för lärarfortbildning.

1984/85:1941 av Per Unckel m. fl. (m, c, fp) vari yrkas att riksdagen beslutar tillerkänna Göteborgs högre samskola, Sigrid Rudebecks gymnasium i Göteborg och Stockholms Tekniska Institut statligt stöd enligt gällande regler för stöd till fristående skolor på gymnasial nivå.

1984/85:1951 av Allan Åkerlind m. fl. (m, c, fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att statsbidrag skall utgå till Ekebyholmsskolan i Rimbo för dess gymnasieskola.

1984/85:2502 av Pär Granstedt (c) och Kerstin Anér (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen beslutar att uttala att statsbidraget till Kristofferskolans utbildning på gymnasial nivå bör utgå även för befintliga parallellklasser,
2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om statsbidrag till gymnasial utbildning i waldorfskolor i övrigt,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att fristående skolor som erhåller statsbidrag bör få del av stimulansbidraget för datoranskaffning.

1984/85:2523 av Rune Rydén m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om tillämpningen av 1984 års riksdagsbeslut om fristående skolor.

Utskottet

Från anslaget bekostas statsbidrag till sådana skolor med enskild huvudman som av regeringen förklarats berättigade till statsbidrag enligt förordningen (1984:573) om statsbidrag till fristående skolor på gymnasial nivå.

Genom beslut den 28 juni 1984 har regeringen för varje sådan skola fastställt hur många årselevplatser som får ligga till grund för statsbidrag.

Ur anslaget utgår också bidrag till bl. a. riksinternatskolor, skolor som omfattas av privatskolförordningen (1967:270, omtryckt 1971:259, ändrad senast 1984:235), Bergsskolan i Filipstad, Vackstanässkolan och Apelrydsskolan.

Enligt riksdagens beslut om fristående skolor på gymnasial nivå (prop. 1983/84:118, UbU 1983/84:27, rskr. 1983/84:366) skall det ankomma på regeringen att förklara fristående skolor berättigade till statsbidrag enligt de riktlinjer som angetts av riksdagen. Enligt beslutet bör statligt stöd främst kunna utgå till skolor, som genom utbildningsinnehåll, särskild pedagogisk uppläggning av skolarbetet eller på annat sätt utgör ett komplement till det allmänna skolväsendet. Föredragande statsrådet föreslår för budgetåret 1985/86 en oförändrad *ram* om 4 600 statsbidragsgrundande årselevplatser för fristående skolor.

I motionerna 1984/85:1357 (fp) och 1984/85:2523 (m) anförs att fyra *waldorfskolor*, vilka har statligt bidrag för sin verksamhet på grundskolenivå, hos regeringen har ansökt om statligt bidrag för årskurserna 10–12. Liknande ansökningar föreligger enligt motionerna även från två *internationella skolor*, Lycée Français Saint-Louis och Tyska skolan i Stockholm. Regeringen har enligt motionärerna ännu inte reagerat på ansökningarna. Riksdagen bör, menar motionärerna, erinra regeringen om riksdagsbeslutet våren 1984 om fristående skolor och se till att det tillämpas. I motion 1984/85:2502 (c) framhålls som ett viktigt inslag i waldorfpedagogiken att man eftersträvar en sammanhållen tolvårig utbildning. Kristofferskolan i Stockholm har länge varit den enda av landets waldorfskolor som omfattar alla tolv årskurserna, och det är fortfarande den enda som har statligt bidrag för årskurserna 10–12, dock för endast en klass i varje årskurs, trots att två parallellklasser av varje årskurs har anordnats. Enligt motionen är numera även utbildningen vid Rudolf Steinerskolan i Göteborg tolvårig, och ytterligare tre waldorfskolor i landet planerar en tolvårig studiegång. Med hänvisning till vad som anförts i motionen föreslår motionärerna att riksdagen gör ett uttalande av innebörden att statsbidrag till Kristofferskolans utbildning på gymnasial nivå bör utgå för befintliga parallellklasser (yrkande 1). Vidare bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att även andra waldorfskolor genom statligt bidrag bör ges möjlighet att bygga ut verksamheten till att omfatta tolv årskurser (yrkande 2).

Utskottet vill med anledning av motionerna hänvisa till att riksdagens beslut om fristående skolor på gymnasial nivå bl. a. innebär att regeringens prövning av ansökningar skall ske utifrån de av riksdagen angivna riktlinjerna för statsbidrag. Utskottet erinrar om att skolor som har en särskild pedagogisk uppläggning av verksamheten – det kan t. ex. gälla waldorfskolor eller internationella skolor (prop. 1983/84:118 s. 32) – är en sådan grupp av skolor vilken bör komma i fråga för statsbidrag.

Mot bakgrund av att det är regeringen som beslutar i den i förevarande sammanhang aktuella frågan finner inte utskottet skäl för riksdagen att göra något uttalande av sådan innebörd att vissa skolor av riksdagen särskilt anges såsom berättigade till bidrag. Utskottet avstyrker därför motionerna 1984/85:1357, 1984/85:2502 yrkandena 1 och 2 samt 1984/85:2523.

Utskottet vill i sammanhanget upplysa om att regeringen den 28 mars 1985 har medgivit visst statligt bidrag fr. o. m. budgetåret 1985/86 för ytterligare 90 årselevplatser vid Kristofferskolan i Stockholm. Utskottet utgår från att beslut i övriga ärenden fattas av regeringen i god tid före läsårsstarten hösten 1985.

I motion 1984/85:1951 (m, c, fp) hemställs att riksdagen beslutar att *Ekebyholmsskolan* i Rimbo skall erhålla statsbidrag för sin gymnasieskola. Av motionen framgår att skolan ägs av Adventistsamfundet och att statsbidrag utgår till grundskoledelen.

Utskottet hänvisar till vad i det föregående har anförts om att det är regeringen som prövar frågan om statsbidrag till fristående skolor utifrån de riktlinjer som angetts av riksdagen och avstyrker därmed motionen.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om en ram om 4 600 årselevplatser vid fristående skolor på gymnasial nivå. Därest ramen behöver överskridas för att regeringen skall kunna besluta om statsbidrag utifrån de av riksdagen angivna riktlinjerna får regeringen återkomma till riksdagen i frågan.

Riksdagens i det föregående omnämnda beslut våren 1984 innefattade även ett ställningstagande i frågan om fortsatt statligt stöd till *Göteborgs högre samskola, Sigrid Rudebecks gymnasium i Göteborg och Stockholms Tekniska Institut (STI)*. Beträffande de två göteborgsskolorna innebar beslutet att en avveckling av statsbidraget till skolorna borde vara påbörjad senast budgetåret 1988/89. I vad gäller STI fann riksdagen det angeläget att verksamheten vid skolan fick fortsätta i huvudsak med oförändrad inriktning och med hjälp av statliga insatser. Emellertid borde den fortsatta verksamheten bli föremål för överläggningar mellan berörda parter i syfte att föra över verksamheten till Stockholms kommun. Vid en kommunalisering borde enligt riksdagens beslut förutsättningar så långt möjligt skapas för att de nuvarande yttre formerna för verksamheten i huvudsak kan bibehållas. Det nuvarande statsbidraget till STI borde tills vidare utgå i oförändrad omfattning, dock längst t. o. m. budgetåret 1986/87 (UbU 1983/84:27 s. 11–13, rskr. 1983/84:366).

Enligt motion 1984/85:1941 (m, c, fp) är riksdagsbeslutet utomordentligt olyckligt, varför en omprövning är nödvändig. Med hänvisning till vad i motionen anförts om värdet av de tre skolornas fortsatta verksamhet i nuvarande former hemställer motionärerna att riksdagen beslutar att statligt stöd enligt reglerna för bidrag till fristående skolor på gymnasial nivå skall tillerkännas skolorna. I motion 1984/85:1863 (m, c, fp) framhålls STI:s särskilda betydelse i en tid då bristen på tekniker är ett allvarligt hot mot vårt näringsliv. Med hänvisning till att STI i dag är det enda kvarvarande tekniska

Rättelse: S. 49, rad 5 Står: yrkandena 2 och 3 Rättat till: yrkandena 1 och 2

institut som drivs med ekonomiskt bidrag från staten och institutets speciella roll när det gäller att erbjuda utbildning på mellannivå för personer med yrkeserfarenhet föreslår motionärerna att statsbidrag till STI skall utgå i nuvarande omfattning även efter läsåret 1986/87.

Utskottet som i det föregående har redovisat innebörden av riksdagsbeslutet i nu berört hänseende anser inte att det finns skäl för riksdagen att ändra sitt ställningstagande för ett år sedan i frågan. Utskottet avstyrker med detta motionerna.

Föredragande statsrådet hänvisar till vad hon under anslaget Bidrag till driften av gymnasieskolor har föreslagit om vissa förändringar i fråga om *självstudietimmar, resursen för studietekniska övningar och resursen för stödundervisning och samordnad specialundervisning.* Motsvarande förändringar bör enligt statsrådet gälla för riksinternatskolorna och skolor som omfattas av privatskolförordningen.

Utskottet har inget att erinra mot att ifrågavarande förändringar även skall avse de angivna fristående skolorna.

Mot bakgrund av det beräknade ringa antalet elever (8 st.) under nästa läsår i årskurs 6 i *Lundsbergs skola,* som omfattas av privatskolförordningen, föreslår föredragande statsrådet att det statliga bidraget för elever i nämnda årskurs skall upphöra fr. o. m. den 1 juli 1985.

Med hänsyn till att fortsatt undervisning i årskurs 6 i skolan har betydelse för rekryteringen av elever till årskurs 7 yrkas i motion 1984/85:1857 (m) i denna del att riksdagen skall besluta att statsbidrag för elever i årskurs 6 i Lundsbergs skola skall utgå som för innevarande budgetår.

Med hänvisning till vad föredragande statsrådet har åberopat i fråga om elevunderlaget tillstyrker utskottet regeringens förslag. Riksdagen bör sålunda avslå motionen i denna del.

I motion 1984/85:1928 (m) erinras om att lärarna vid riksinternatskolorna inte har möjlighet att med hjälp av statliga medel delta i *fortbildning.* Motionären tar särskilt sikte på förhållandena vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket, som har en enskild stiftelse som huvudman till skillnad från den andra riksinternatskolan i landet, Grännaskolan, för vilken Jönköpings kommun är huvudman. Kostnader för fortbildning av lärarna vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket måste av skolan bestridas med höjda elevavgifter. Detta finner motionären omöjligt mot bakgrund av den storlek avgifterna nu har. För att undanröja den orättvisa som i berört hänseende nu drabbar lärarna vid skolan föreslår motionären att kostnader för lärarfortbildning skall ingå i anslaget till lärarlönerna för Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket (yrkande 1).

Utskottet har tidigare under innevarande riksmöte i sitt av riksdagen godkända betänkande 1984/85:15 avstyrkt yrkande 2 i motionen, vari föreslogs medel för budgetåret 1985/86 för ifrågavarande lärares fortbildning. Utskottet konstaterade att motionärens beskrivning av att det inte är

möjligt för lärare vid riksinternatskolorna att med hjälp av särskilda statliga medel delta i fortbildning var korrekt och utgick från att regeringen följer utvecklingen i nu berört hänseende vid riksinternatskolorna och vidtar de åtgärder som den bedömer påkallade.

Med hänvisning till sitt ställningstagande i nämnda betänkande och till vad utskottet då anförde avstyrker utskottet även yrkande 1 i motion 1984/85:1928.

I motion 1984/85:2502 (c, fp) erinras om de ekonomiska satsningar för anskaffning av *datorutrustning* som sker inom det allmänna skolväsendet. Motionärerna uttrycker sin förvåning över att fördelningen av dessa utvecklingsinsatser inte grundas på pedagogiska bedömningar utan enbart på huruvida huvudmannen är statlig/kommunal eller enskild och pekar härvid på waldorfpedagogernas intresse för att utveckla läroplaner och undervisning inom dataområdet. Ett sådant utvecklingsarbete försvåras emellertid av att det inte finns tillgång på medel för verksamheten. Motionärerna föreslår därför att riksdagen skall göra ett uttalande av sådan innebörd att fristående skolor som har statsbidrag skall få del av stimulansbidraget för datoranskaffning (yrkande 3).

Utskottet kan mot bakgrund av det statsfinansiella läget inte tillstyrka bifall till motionen. Ett uttalande av riksdagen i enlighet med motionärernas önskemål skulle medföra en minskning av ifrågavarande resurser för det allmänna skolväsendet. Utskottet utgår emellertid från att regeringen följer utvecklingen i nu berört hänseende såvitt avser de fristående skolorna.

I budgetpropositionen har för budgetåret 1985/86 beräknats ett *anslagsbelopp* om sammanlagt 73 911 000 kr.

Utskottet hänvisar till sina ställningstaganden i det föregående och tillstyrker regeringens förslag om medel under förevarande anslag. Utskottet avstyrker därjämte motion 1984/85:1857 i motsvarande del.

Åberopande vad utskottet har anfört i det föregående hemställer utskottet

1. beträffande *statsbidrag till vissa nytillkommande fristående skolor*
   att riksdagen avslår motionerna 1984/85:1357, 1984/85:2502 yrkandena 1 och 2 samt 1984/85:2523,
2. beträffande *statsbidrag till Ekebyholmsskolan*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:1951,
3. beträffande *ram för budgetåret 1985/86 för statsbidragsgrundande årselevplatser vid fristående skolor på gymnasial nivå*
   att riksdagen godkänner vad som har föreslagits i proposition 1984/85:100,
4. beträffande *Göteborgs högre samskola och Sigrid Rudebecks gymnasium*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:1941 i denna del,
5. beträffande *Stockholms Tekniska Institut*

Rättelse: S. 51, i hemställan 1. Står: yrkandena 2 och 3 Rättat till: yrkandena 1 och 2

att riksdagen avslår motionerna 1984/85:1941 i denna del och 1984/85:1863,

6. beträffande *förändringar i fråga om självstudietimmar och studietekniska övningar för riksinternatskolor och skolor som omfattas av privatskolförordningen*
att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1984/85:100,
7. beträffande *förändringar i fråga om resursen för stödundervisning och samordnad specialundervisning för riksinternatskolor och skolor som omfattas av privatskolförordningen*
att riksdagen godkänner vad som har förordats i proposition 1984/85:100,
8. beträffande *Lundsbergs skolas grundskola*
att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/85:1857 i denna del beslutar att statsbidraget för elever i årskurs 6 skall upphöra fr. o. m. den 1 juli 1985,
9. beträffande *möjlighet till fortbildning för lärare vid riksinternatskolorna*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1928 yrkande 1,
10. beträffande *stimulansbidrag till fristående skolor för datoranskaffning*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2502 yrkande 3,
11. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen till *Bidrag till driften av fristående skolor på gymnasial nivå* med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/85:1857 i motsvarande del för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 73 911 000 kr.

3. **Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m. m.** Regeringen har under punkt B 19 i proposition 1984/85:100 bil. 10 (s. 205–209) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad som i propositionen förordats om att utbildningsinslag alltid skall erbjudas,

2. godkänna den ändring beträffande handledarutbildning som förordats i propositionen,

3. till Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m. m. för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 222 270 000 kr.

Motionerna

1984/85:731 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

24. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om omfattningen av handledarutbildningen,

27. att riksdagen beslutar att anslå 9,1 milj. kr. till handledarutbildningen inom ungdomsuppföljningen[1].

1984/85:1045 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en samhällsplan för "jobb efter nian".

1984/85:1325 av Kerstin Göthberg m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om anslagen B 17. Bidrag till driften av gymnasieskolor, B 19. Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m. m.[2]

1984/85:1851 av Anita Bråkenhielm (m) och Linnea Hörlén (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära anvisningar som medger att statliga medel avsedda för ungdomsplatser genom ett decentraliserat beslutsfattande kan användas på ett flexibelt sätt i enlighet med vad som i motionen anförts.

1984/85:2291 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om yrkespraktikplatser för alla ungdomar i åldern 16–20 år utan arbete på den ordinarie arbetsmarknaden och som inte önskar plats i gymnasieskolan.

Utskottet

Enligt gällande bestämmelser (SFS 1983:583) om statsbidrag till uppföljningsinsatser för ungdomar under 18 år skall till en ungdomsplats, för vilken arbetsgivaren får bidrag, normalt knytas *utbildningsinslag* som kommunen svarar för och även får bidrag för. Mot bakgrund av att en enligt föredragande statsrådets mening alltför liten andel av de ungdomar som har varit på en ungdomsplats deltar i utbildningsinslagen anser statsrådet att kommunerna bör vara skyldiga att erbjuda alla ungdomar utbildningsinslag under deras tid på ungdomsplats. Regeringen begär riksdagens godkännande av vad statsrådet har förordat i frågan.

Utskottet tillstyrker bifall till budgetpropositionen i nu berörd del.

I vad gäller *utbildning av handledare* föreskrivs för närvarande att den skall bedrivas i form av kurser om två hela dagar eller motsvarande tid [2 § förordningen (1983:584) om statsbidrag till utbildning av handledare för skolungdomar under praktik på arbetsplats]. Kritik har riktats mot kravet på utbildningens omfattning. Mot bakgrund härav tillstyrker föredragande

[1] Yrkandet behandlas även i utskottets betänkande 1984/85:13.

[2] Yrkandet behandlas även under punkt 1 i detta betänkande.

statsrådet ett förslag av skolöverstyrelsen (SÖ) att bestämmelserna ändras så att det blir möjligt att anordna handledarutbildning omfattande endast en dag. Statsrådet menar att en sådan ändring inte bör innebära en ambitionssänkning. Den bör i stället, heter det i budgetpropositionen, kunna medföra att samma undervisningsvolym fördelas på flera kurser, varav en del under kommande budgetår, vilket skulle göra det lättare för flera att delta. Regeringen begär att riksdagen godkänner den av föredragande statsrådet förordade ändringen beträffande handledarutbildning.

I motion 1984/85:731 (fp) yrkande 24 instämmer motionärerna i att den i budgetpropositionen förordade förändringen i handledarutbildningen inte bör innebära en ambitionssänkning. För att undvika oklarhet på den punkten bör, menar motionärerna, ett förtydligande av förslaget göras så att det klart framgår att utbildningen skall omfatta två dagar, men att den kan meddelas vid två skilda tillfällen.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att arbetsmarknadens parter och deltagarna i handledarutbildningen är överens om att kvaliteten på ungdomarnas praktikplats höjs genom utbildningen och att handledarnas arbete med ungdomen underlättas.

Av skäl som anges i budgetpropositionen anser utskottet i likhet med föredragande statsrådet att det bör vara möjligt att anordna handledarutbildning omfattande endast en dag. För att bibehålla kvaliteten på utbildningen – vilket utskottet utgår från att även de berörda parterna eftersträvar – bör emellertid verksamheten läggas upp så att de som har deltagit i utbildningen finner det naturligt att vid senare tillfälle återkomma till utbildning omfattande ytterligare en dag. Detta bör kunna innebära vissa fördelar, t. ex. i fråga om rekryteringen till utbildningen. Utskottet föreslår att riksdagen med hänvisning till vad utskottet nu har anfört godkänner den i budgetpropositionen förordade förändringen. Enligt utskottets uppfattning är syftet med motion 1984/85:731 yrkande 24 i huvudsak tillgodosett med vad föredragande statsrådet och utskottet har anfört, varför motionen inte ger anledning för riksdagen till att vidta någon särskild åtgärd.

Under den särskilda anslagsposten för handledarutbildning beräknar föredragande statsrådet 8,1 milj. kr. för nästkommande budgetår. Hon erinrar om att under anslaget Skolöverstyrelsen har beräknats 1 milj. kr. för bidrag till löntagarorganisationerna för att förbättra rekryteringen till handledarutbildning. Det har skett genom en överföring från förevarande anslag.

Förslaget om en överföring av 1 milj. kr. från anslaget avvisas i motion 1984/85:731 (fp). Medlen bör finnas kvar under anslaget och anslagsposten för handledarutbildning bör därför föras upp med 9,1 milj. kr. (yrkande 27).

Utskottet har tidigare under innevarande riksmöte (UbU 1984/85:13) inte haft något att erinra mot ifrågavarande överföring och avstyrkte därvid motion 1984/85:731 i den delen. Riksdagen har sedermera beslutat i enlighet

med utskottets förslag (rskr. 1984/85:173). Mot bakgrund härav bör riksdagen avslå även motionens yrkande 27 i förevarande del.

Totalt beräknas under anslaget ett medelsbehov för budgetåret 1985/86 om 222 270 000 kr.

I motion 1984/85:1325 (c) yrkande 13 i denna del föreslås att den av motionärerna förordade totala dimensioneringen av gymnasieskolan – som är större än den som regeringen har föreslagit – skall finansieras genom en motsvarande reducering av förevarande anslag. I syfte att utnyttja tillgängliga resurser mer effektivt bör enligt motion 1984/85:1851 (m, fp) medel som är avsedda för ungdomsplatser kunna omdisponeras så att de kan användas för rekryteringsstöd eller enskilda beredskapsarbeten.

Utskottet har i det föregående (s. 13) tagit ställning i frågan om gymnasieskolans dimensionering och därvid tillstyrkt vad regeringen föreslagit om den totala intagningskapaciteten. Utskottet avstyrker därför även den i förevarande sammanhang aktuella delen av yrkande 13 i motion 1984/85:1325.

När det gäller användningen av medel under anslaget på sätt som föreslås i motion 1984/85:1851 vill utskottet peka på att möjligheten för 16- och 17-åringar att tas emot i beredskapsarbeten i princip slopades våren 1980 (prop. 1979/80:145, AU 1979/80:25, rskr. 1979/80:364, jfr även UbU 1979/80:34, rskr. 1979/80:363). Som utskottet ser det skulle en åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionen innebära ett avsteg från den nu gällande ordningen att i första hand erbjuda 16- och 17-åringarna en plats i gymnasieskolan och att i de fall ungdomar befinner sig på en ungdomsplats genom bl. a. utbildningsinslag göra ungdomarna mera intresserade för fortsatt utbildning. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1984/85:1851.

Med hänvisning till ställningstagandena i det föregående och då utskottet ej heller i övrigt har något att erinra mot den i budgetpropositionen redovisade medelsberäkningen föreslår utskottet att riksdagen till Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m. m. för budgetåret 1985/86 skall anvisa ett förslagsanslag av 222 270 000 kr. Riksdagen bör därjämte avslå motion 1984/85:731 yrkande 27 i motsvarande del.

Utskottet tar nu upp till behandling ett par motionsyrkanden av mer övergripande karaktär.

Enligt motion 1984/85:2291 (c) yrkande 2 bör riksdagen av regeringen begära förslag om *yrkespraktikplatser* för alla ungdomar i åldern 16–20 år som är utan arbete på den reguljära arbetsmarknaden och som inte önskar plats i gymnasieskolan. Yrkandet ställs utifrån en i motionen uttalad princip att samhällets insatser måste utgå från ett samlat ansvar för alla ungdomar i åldern 16–20 år. Detta innebär dels att gymnasieskolan bör "totaldimensioneras", dels att skolan kompletteras med yrkespraktikplatser, vilka ersätter

såväl ungdomsplatser som ungdomslag. Härigenom möjliggörs en önskvärd möjlighet till varvning mellan utbildning och arbete.

Utskottet vill med anledning av motionen anföra följande.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om samhällets ansvar för alla ungdomar i tonåren. Detta har bl. a. tagit sig uttryck i dels en rad åtgärder på skolans område och på områden som ligger nära skolan (ungdomsuppföljningen) för i första hand den yngre delen av ifrågavarande ungdomsgrupper, dels arbetsmarknadspolitiska åtgärder för de äldre grupperna. I medvetande om att en del yngre tonåringar (16-åringar) av skilda skäl ej önskar fortsatt utbildning direkt efter grundskolan eller – om de trots föga intresse fortsätter – riskerar att få uppenbara problem under skolgången har åtgärder vidtagits för att förbättra deras situation, innebärande bl. a. möjligheter till varvning av studier och yrkesverksamhet under ett inledningsskede av gymnasieskolan (prop. 1983/84:116, UbU 1983/84:29, rskr. 1983/84:412). När det gäller den äldre gruppen av ungdomar ges möjligheter dels att påbörja reguljära studier i gymnasieskolan i mån av plats, dels att genomgå vuxenutbildning i skilda former. Utskottet vill i detta sammanhang peka på att riksdagens beslut under det förra riksmötet om utvecklingsarbete i gymnasieskolan bl. a. tar sikte på att bereda större möjligheter till återkommande utbildning. Statsmakternas åtgärder har vidtagits i insikt om att fortsatt utbildning efter grundskolan är av värde för alla ungdomar och underlättar deras inträde på arbetsmarknaden. Utskottet ser i detta synsätt inget som skiljer sig från tankegångarna i den nu behandlade delen av motion 1984/85:2291.

Utskottet, som i det föregående har tagit ställning i frågan om gymnasieskolans dimensionering (s. 13) och föreslagit ett uttalande av riksdagen om planeringssystemet för gymnasieskolan i syfte att öka möjligheterna att ta in äldre sökande i gymnasieskolan (s. 19 f.), anser inte att det för närvarande finns anledning för riksdagen att ompröva ordningen med ungdomsplatser för ungdomar som är upp till 18 år gamla.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 1984/85:2291 yrkande 2.

I motion 1984/85:1045 (vpk) slutligen hävdas att skolplikten reellt omfattar elva år, av vilka de två sista åren fullgörs i gymnasieskolan. Motionärerna tillbakavisar en ordning där ungdomar som är skoltrötta efter grundskolan och inget hellre önskar än att få "jobb efter nian" tvingas in i gymnasieskolan. Genom en *samhällsplan för "jobb efter nian"* tillmötesgår man de krav på större frihet att välja mellan arbete och utbildning och möjligheter till återkommande utbildning som arbetarrörelsen har fört fram. Motionärerna begär att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen har anförts om en samhällsplan för "jobb efter nian" (yrkande 1).

Riksdagen beslutade på regeringens förslag under det förra riksmötet bl. a. om prioritering av 16- och 17-åringar vid intagning till gymnasieskolan, undervisning i ämnet svenska på samtliga yrkesinriktade linjer och vissa resurser för särskilda stödinsatser i anledning härav. Vidare beslutade riksdagen – likaså på förslag av regeringen – om utvecklingsarbete i

gymnasieskolan med syfte att underlätta övergången till gymnasieskolstudier för elever som är mindre motiverade för fortsatta studier samt, vilket utskottet redan har påpekat, öka möjligheterna till återkommande utbildning. Regeringen har under innevarande riksmöte återkommit med ytterligare förslag om insatser för elever med svårigheter. Därjämte har regeringen under förevarande anslag föreslagit ytterligare förbättringar i vad gäller åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar. Samtliga förslag har tillstyrkts av utskottet. Enligt utskottets uppfattning ligger dessa beslut av riksdagen och vad utskottet i detta betänkande har förordat om gymnasieskolan och kommunernas uppföljande verksamhet helt i linje med samhällets strävan att stärka ungdomarnas ställning över huvud taget och inte minst på arbetsmarknaden.

Utskottet finner anledning att peka på att gymnasieskolan är en frivillig skolform. Samtidigt anser emellertid utskottet att det är utomordentligt angeläget att få alla ungdomar att – för deras egen framtids skull – inse värdet av fortsatta studier efter grundskolan.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1984/85:1045 yrkande 1.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *erbjudande av utbildningsinslag*
   att riksdagen godkänner vad som ha förordats i proposition 1984/85:100,
2. beträffande *handledarutbildning*
   att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/85:731 yrkande 24 godkänner den ändring som har förordats i propositionen,
3. beträffande *medel för handledarutbildning*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:731 yrkande 27 i denna del,
4. beträffande *anslagsbeloppet*
   att riksdagen till *Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m. m.* med bifall till proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:731 yrkande 27 i denna del, 1984/85:1325 yrkande 13 i denna del och 1984/85:1851 för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 222 270 000 kr.,
5. beträffande *yrkespraktikplatser*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:2291 yrkande 2,
6. beträffande *plan för "jobb efter nian"*
   att riksdagen avslår motion 1984/85:1045 yrkande 1.

Stockholm den 11 april 1985

På utbildningsutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Kerstin Göthberg (c), Birgitta Rydle (m), Helge Hagberg (s), Lennart Bladh (s), Göran Allmér (m), Iris Mårtensson (s), Lars Svensson (s), Birger Hagård (m), Björn Samuelson (vpk), Gunnar Hökmark (m), Ingvar Johnsson (s), Larz Johansson (c), Barbro Nilsson i Örnsköldsvik (s) och Linnea Hörlén (fp).

Reservationer

1. Vissa utgångspunkter för gymnasieskolans dimensionering (punkt 1, mom. 3)

Kerstin Göthberg (c) och Larz Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar "Utskottet ansluter" och på s. 13 slutar "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det finns skäl för riksdagen att göra ett uttalande av den innebörden att som riktlinje för gymnasieskolans planering skall gälla att intagningskapaciteten ges en sådan storlek att alla sökande, även de något äldre och sådana som har tidigare gymnasieutbildning, kan beredas plats. Utskottet tillstyrker med detta motion 1984/85:1325 yrkande 2.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *vissa utgångspunkter för gymnasieskolans dimensionering*
   att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1325 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

2. Utökning av gymnasieskolans direktram m. m. för budgetåret 1985/86 (punkt 1, mom. 4)

Kerstin Göthberg (c) och Larz Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar "När det" och slutar "yrkande 12" bort ha följande lydelse:

De av regeringen framlagda förslagen om storlek på direktramen och lilla ramen finner utskottet alltför otillräckliga. Utskottet finner det inte skäligt att hänvisa till det statsfinansiella läget för att tillåta en dimensionering av gymnasieskolan som inte tillgodoser de faktiska behoven av platser i gymnasieskolan. Enligt utskottets uppfattning finns ett sätt att finansiera en utökning av intagningskapaciteten som inte behöver innebära en ökad belastning på statsbudgeten totalt sett. Utskottet återkommer till detta i det följande vid sitt ställningstagande till det av regeringen föreslagna anslagsbeloppets storlek. I nu förevarande sammanhang finner utskottet skäl för riksdagen att biträda den i motion 1984/85:1325 förordade dimensioneringen. Det innebär att riksdagen bör besluta att den stora ramen bör tillföras 4 000 intagningsplatser för budgetåret 1985/86 utöver regeringens förslag så

att den totalt omfattar 128 000 platser. Den lilla ramen bör likaså enligt motionen tillföras ytterligare 2 000 årselevplatser, så att den totalt omfattar 36 230 platser. Vad utskottet har anfört om gymnasieskolans dimensionering för budgetåret 1985/86 bör riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:922 yrkandena 2 och 3 och 1984/85:1325 yrkande 12 samt med avslag på budgetpropositionen som sin mening ge regeringen till känna. Därmed bör riksdagen även avslå motionerna 1984/85:731 yrkande 16 i denna del och 1984/85:1045 yrkande 2 i denna del.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *utökning av gymnasieskolans direktram för budgetåret 1985/86*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:922 yrkandena 2 och 3 och 1984/85:1325 yrkande 12 samt med avslag på proposition 1984/85:100 och motionerna 1984/85:731 yrkande 16 i denna del och 1984/85:1045 yrkande 2 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Utökning av gymnasieskolans direktram för budgetåret 1985/86 (punkt 1, mom. 4)

Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar "När det" och slutar "yrkande 12" bort ha följande lydelse:

I likhet med vad som anförs i motion 1984/85:731 anser utskottet att den av regeringen föreslagna ökningen av gymnasieskolans direktram i förhållande till riksdagens beslut under det förra riksmötet är alltför liten. Med hänvisning till vad i motionen anförts om en rad osäkra faktorer i vad gäller tillströmningen av sökande till gymnasieskolan förordar utskottet att direktramen utökas med 2 000 intagningsplatser i förhållande till förslaget i budgetpropositionen. En sådan utökning av den totala intagningskapaciteten motiveras även av att arbetsmarknadssituationen för ungdomarna inte har förbättrats. I vad gäller den lilla ramen har utskottet inget att erinra mot vad som har anförts av föredragande statsrådet. Utskottet, som i det följande återkommer till frågan om finansieringen av den nu förordade ökningen av den stora ramen, föreslår att riksdagen med bifall till motion 1984/85:731 yrkande 16 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört om utökning av gymnasieskolans direktram. Vidare bör riksdagen avslå motionerna 1984/85:922 yrkandena 2 och 3, 1984/85:1045 yrkande 2 i denna del och 1984/85:1325 yrkande 12.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *utökning av gymnasieskolans direktram för budgetåret 1985/86*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:731 yrkande 16 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 och motionerna 1984/85:922 yrkandena 2 och 3, 1984/85:1045 yrkande 2 i denna del och 1984/85:1325 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

4. Utökning av gymnasieskolans direktram m. m. för budgetåret 1985/86 (punkt 1, mom. 4)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar "När det" och slutar "yrkande 12" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner den av regeringen föreslagna sammanlagda storleken på direktramen och lilla ramen alltför liten. Med hänvisning till vad i motion 1984/85:1045 anförs om ungdomarnas rätt till utbildning tillstyrker utskottet den i motionen förordade utökningen av den totala intagningskapaciteten med 3 000 intagningsplatser i förhållande till förslaget i budgetpropositionen. Detta bör riksdagen med bifall till motionens yrkande 2 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 samt motionerna 1984/85:731 yrkande 16 i denna del, 1984/85:922 yrkandena 2 och 3 och 1984/85:1325 yrkande 12 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *utökning av gymnasieskolans direktram m. m. för budgetåret 1985/86*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1045 yrkande 2 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 och motionerna 1984/85:731 yrkande 16 i denna del, 1984/85:922 yrkandena 2 och 3 och 1984/85:1325 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

5. Upphävande av visst bemyndigande för regeringen att utöka gymnasieskolans totala ram för budgetåret 1985/86 (punkt 1, mom. 5)

Birgitta Rydle, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar "Utskottet anser" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till vad i motion 1984/85:2538 har anförts om att därest en utökning av totalramen bedöms nödvändig, bör regeringen återkomma till riksdagen med begäran om erforderliga medel på tilläggsbudget. I enlighet med denna utskottets principiella uppfattning bör riksdagen nu ändra sitt beslut från det förra riksmötet om ifrågavarande bemyndigande

för regeringen avseende budgetåret 1985/86. Utskottet tillstyrker därmed motion 1984/85:2538 yrkande 7 i denna del.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *upphävande av visst bemyndigande för regeringen att utöka gymnasieskolans totala ram för budgetåret 1985/86*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2538 yrkande 7 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

6. Fördelningen av intagningsplatserna på sektorsramar för budgetåret 1985/86 (punkt 1, mom. 6)

Birgitta Rydle, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 som börjar "Utskottet har" och på s. 14 slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning bör fördelningen sektorsvis av intagningsplatserna i direktramen i större utsträckning spegla intresset hos de sökande för vissa utbildningar än vad fallet är med den i budgetpropositionen förordade fördelningen. Med hänvisning härtill tillstyrker utskottet den i motion 1984/85:2538 angivna inriktningen av direktramens fördelning. Utskottet har i det föregående redovisat den huvudsakliga innebörden av motionärernas förslag. Liksom sägs i motion 1984/85:2538 bör platser, som utskottet föreslår skall omfördelas till HS- och EM-sektorerna, till övervägande del tillföras de teoretiska treåriga linjerna. Vad utskottet har anfört om intagningsplatsernas fördelning på sektorsramar m. m. bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:2538 yrkande 1 och yrkande 4 i denna del samt med anledning av budgetpropositionen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *fördelningen av intagningsplatserna på sektorsramar för budgetåret 1985/86*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2538 yrkande 1 och yrkande 4 i denna del samt med avslag på proposition 1984/85:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

7. Antalet platser i gymnasial lärlingsutbildning (punkt 1, mom. 8)

Kerstin Göthberg (c), Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m), Gunnar Hökmark (m), Larz Johansson (c) och Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar "Utskottet vill" och slutar "utskottet motionerna" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör riksdagen genom ett uttalande göra klart att vad i budgetpropositionen (s. 192) anförs om beräknat antal platser i gymnasial lärlingsutbildning för budgetåret 1985/86 inte skall uppfattas som en bestämd övre gräns för antalet platser. Någon sådan gräns bör inte finnas. Detta bör riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:731 yrkande 21 i denna del och 1984/85:2761 yrkande 2 samt med anledning av motion 1984/85:2818 yrkande 20 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *antalet platser i gymnasial lärlingsutbildning*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:731 yrkande 21 i denna del och 1984/85:2761 yrkande 2 samt med anledning av motion 1984/85:2818 yrkande 20 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

8. Verksamheten med kombination av gymnasieskolstudier och specialidrott (punkt 1, mom. 9)

Kerstin Göthberg (c), Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m), Gunnar Hökmark (m), Larz Johansson (c) och Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar "Kombination med" och slutar " och 1984/85:1326" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till det i motionerna angivna behovet av platser för verksamheten med kombination av gymnasieskolstudier och specialidrott vid de s. k. idrottsgymnasierna tillstyrker utskottet motionärernas förslag om en ökning av antalet platser för verksamheten med 50. Riksdagen bör sålunda bifalla motionerna 1984/85:322, 1984/85:733 och 1984/85:1326.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *verksamheten med kombination av gymnasieskolstudier och specialidrott*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:322, 1984/85:733 och 1984/85:1326 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

9. Musiklinjen (punkt 1, mom. 10)

Under förutsättning av bifall till reservation 4

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar "Med hänvisning" och slutar "60 intagningsplatser" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående förordat en utökning av antalet intagningsplatser i gymnasieskolan i förhållande till regeringens förslag med 3 000 i enlighet med hemställan i motion 1984/85:1045 yrkande 2. Utskottet föreslår att riksdagen biträder yrkandet även i den del det avser en utbyggnad av musiklinjen med 60 intagningsplatser.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *musiklinjen*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1045 yrkande 2 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

10. Omfattningen av gymnasieskolans direktram och lilla ram för budgetåret 1986/87 (punkt 1, mom. 12)

Kerstin Göthberg (c) och Larz Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 17 som börjar "Utskottet ansluter" och slutar "yrkande 14" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan i likhet med vad som anförs i motion 1984/85:1325 inte acceptera regeringens förslag till dimensionering för budgetåret 1986/87. Förslaget innebär i realiteten en neddragning av intagningskapaciteten i förhållande till budgetåret 1985/86. Med hänvisning härtill bör riksdagen bifalla yrkande 14 i nämnda motion, vari föreslås att gymnasieskolans slutliga ram för budgetåret 1986/87 utökas med 6 000 intagningsplatser på stora ramen (direktramen) och med 3 000 årselevplatser på lilla ramen. Utskottet avstyrker budgetpropositionen i motsvarande del samt motionerna 1984/85:731 yrkande 16 i denna del och 1984/85:1045 yrkande 2 i denna del.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *omfattningen av gymnasieskolans direktram och lilla ram för budgetåret 1986/87*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1325 yrkande 14 och med avslag på proposition 1984/85:100 och motionerna 1984/85:731 yrkande 16 i denna del och 1984/85:1045 yrkande 2 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

11. Omfattningen av gymnasieskolans direktram och lilla ram för budgetåret 1986/87 (punkt 1, mom. 12)

Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 17 som börjar "Utskottet ansluter" och slutar "yrkande 14" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning kommer även inför budgetåret 1986/87 en

rad osäkra faktorer att kvarstå, varför utskottet finner det motiverat med en i jämförelse med regeringens förslag ytterligare ökning av intagningskapaciteten. Mot bakgrund härav tillstyrker utskottet motion 1984/85:731 yrkande 16 i denna del att direktramen bör omfatta sammanlagt 126 000 intagningsplatser. Riksdagen bör sålunda avslå budgetpropositionen i motsvarande del samt motionerna 1984/85:1045 yrkande 2 i denna del och 1984/85:1325 yrkande 14.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *omfattningen av gymnasieskolans direktram och lilla ram för budgetåret 1986/87*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:731 yrkande 16 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 och motionerna 1984/85:1045 yrkande 2 i denna del och 1984/85:1325 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

12. Omfattningen av gymnasieskolans direktram och lilla ram för budgetåret 1986/87 (punkt 1, mom. 12)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 17 som börjar "Utskottet ansluter" och slutar "yrkande 14" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med vad som anförs i motion 1984/85:1045 att rätten till utbildning för ungdomar som har lämnat grundskolan inte bör urholkas genom en otillräcklig dimensionering av gymnasieskolan. Enligt utskottets bedömning bör ett tillskott av 3 000 intagningsplatser utöver regeringens förslag ske för budgetåret 1986/87 för att tillgodose behovet. Med detta tillstyrker utskottet yrkande 2 i denna del i motion 1984/85:1045. Riksdagen bör sålunda avslå budgetpropositionen i motsvarande del och motionerna 1984/85:731 yrkande 16 i denna del och 1984/85:1325 yrkande 14.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *omfattningen av gymnasieskolans direktram och lilla ram för budgetåret 1986/87*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1045 yrkande 2 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 och motionerna 1984/85:731 yrkande 16 i denna del och 1984/85:1325 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

13. Gymnasieskolans dimensionering för budgetåret 1986/87 i övrigt samt visst bemyndigande (punkt 1, mom. 13 och 14)

Birgitta Rydle, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 17 som börjar "Utskottet, som" och slutar "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att intagningsplatserna i direktramen bör fördelas mellan sektorerna i huvudsak i enlighet med vad som förordas i motion 1984/85:2538. Det innebär en förstärkning av HS- och JST-sektorerna och en motsvarande reducering av platserna i VSK-sektorn. Vidare tillstyrker utskottet vad i motionen förordas om att utökningen av direktramen för HS- och EM-sektorerna till övervägande del bör avse teoretiska treåriga linjer. Vad utskottet nu har anfört om gymnasieskolans dimensionering för budgetåret 1986/87 bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:2538 yrkande 2 och yrkande 4 i denna del som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet ansluter sig till uppfattningen som framförs i motion 1984/85:2538 att riksdagen inte skall ge regeringen det bemyndigande att utöka totalramen för budgetåret 1986/87 som begärs i budgetpropositionen. Om en sådan utökning bedöms nödvändig, bör regeringen återkomma till riksdagen med begäran om erforderliga medel på tilläggsbudget. Riksdagen bör sålunda bifalla motionens yrkande 7 i denna del.

dels att utskottets hemställan under 13 och 14 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *gymnasieskolans dimensionering för budgetåret 1986/87 i övrigt*
    att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2538 yrkande 2 och yrkande 4 i denna del samt med avslag på proposition 1984/85:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,
14. beträffande *visst bemyndigande*
    att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2538 yrkande 7 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

14. Planeringsramar för elevplatser i gymnasieskolan för budgetåret 1987/88 (punkt 1, mom. 15)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar "Utskottet finner" och slutar "motionerna avstyrks" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad i motion 1984/85:1045 anförs om ungdomarnas rätt till fortsatt utbildning efter grundskolan tillstyrker utskottet motionens yrkande 2 i denna del om 3 000 intagningsplatser utöver den av regeringen föreslagna ramen. Riksdagen bör sålunda ej biträda budgetpropositionen i den delen. I vad gäller totalramens fördelning mellan sektorsramarna har utskottet inget att erinra mot vad föredragande statsrådet har anfört, varför motion 1984/85:2538 yrkande 3 och yrkande 4 i denna del avslås.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *planeringsramar för elevplatser i gymnasieskolan för budgetåret 1987/88*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1045 yrkande 2 i denna del, med anledning av proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/85:2538 yrkande 3 och yrkande 4 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

15. Planeringsramar för elevplatser i gymnasieskolan för budgetåret 1987/88 (punkt 1, mom. 15)

Birgitta Rydle, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar "Utskottet finner" och slutar "motionerna avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet har inget att erinra mot vad föredragande statsrådet har förordat om direktramens och den lilla ramens omfattning. Därmed avstyrker utskottet motion 1984/85:1045 yrkande 2 i denna del.

I vad gäller direktramens fördelning mellan sektorsramarna anser utskottet däremot att det finns skäl för riksdagen att frångå vad som har föreslagits i budgetpropositionen och biträda vad som förordats i motion 1984/85:2538. En ökning av antalet platser bör sålunda ske på HS- och JST-sektorerna i enlighet med vad som yrkas i motionen, och en motsvarande minskning bör komma till stånd av VSK-sektorn. Vidare bör ett ökat tillskott av platser i enlighet med vad som har förordats i motion 1984/85:2538 ske på de treåriga teoretiska linjerna. Vad utskottet nu har anfört om planeringsramar för budgetåret 1987/88 bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:2538 yrkande 3 och yrkande 4 i motsvarande del och med avslag på budgetpropositionen i motsvarande del som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *planeringsramar för elevplatser i gymnasieskolan för budgetåret 1987/88*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2538 yrkande 3 och yrkande 4 i motsvarande del, med anledning av proposition 1984/85:100 och med avslag på motion 1984/85:1045 yrkande 2 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

16. Översyn av planeringssystemet för gymnasieskolan (punkt 1, mom. 17)

Birgitta Rydle, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 20 som börjar "Utskottet har" och slutar "för gymnasieskolan" bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av det pågående beredningsarbetet anser utskottet att riksdagen bör göra ett uttalande om riktlinjer för översynen av planeringssystemet. Som sådana bör gälla att den nu använda sektorsindelningen av gymnasieskolans studievägar slopas. I stället bör en indelning göras i linjer och dem näraliggande specialkurser, så att större överskådlighet möjliggörs avseende innebörden av statsmakternas och myndigheternas dimensioneringsbeslut, t. ex. beträffande fördelningen av platser mellan längre och kortare studievägar. Vidare bör möjligheter övervägas för länsskolnämnderna att inom vissa ramar omfördela platser mellan olika slag av utbildningar. Vad utskottet har anfört om planeringssystemet bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:2538 yrkandena 5 och 6 som sin mening ge regeringen till känna. Riksdagen bör därjämte avslå motionerna 1984/85:1343 yrkande 2 i denna del, 1984/85:1914 och 1984/85:2291 yrkande 1.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *översyn av planeringssystemet för gymnasieskolan*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2538 yrkandena 5 och 6 och med avslag på motionerna 1984/85:1343 yrkande 2 i denna del, 1984/85:1914 och 1984/85:2291 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

17. Huvudlärare och institutionsföreståndare, m. m. (punkt 1, mom. 19–21)

Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m), Gunnar Hökmark (m) och Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar "Utskottet har" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de motiveringar som anförs i motionerna anser utskottet att riksdagen inte bör biträda regeringens förslag att avveckla det nuvarande systemet med huvudlärare och institutionsföreståndare. Riksdagen bör sålunda ej heller besluta om ett system med lärare med specialfunktioner i enlighet med vad som förordas i budgetpropositionen. Med det anförda tillstyrker utskottet motionerna 1984/85:731 yrkande 25 och 1984/85:2543 yrkande 3 i motsvarande delar. Budgetpropositionen avstyrks i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 19–21 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *bibehållande av systemet med arvodestjänster som huvudlärare och uppdrag att vara huvudlärare*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:731 yrkande 25 och 1984/85:2543 yrkande 3 i motsvarande delar och med avslag på proposition 1984/85:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

20. beträffande *bibehållande av systemet med arvodestjänster som institutionsföreståndare och uppdrag att vara institutionsföreståndare*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:731 yrkande 25 och 1984/85:2543 yrkande 3 i motsvarande delar och med avslag på proposition 1984/85:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,
21. beträffande *ett system med lärare med specialfunktioner*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:731 yrkande 25 och 1984/85:2543 yrkande 3 i motsvarande delar och med avslag på proposition 1984/85:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

18. Skolledningsresursen (punkt 1, mom. 23)

Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m), Gunnar Hökmark (m) och Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar "Till skillnad" och på s. 22 slutar "yrkande 4" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt att tjänster som rektor, biträdande rektor och studierektor i fortsättningen skall knytas till gymnasieskolan i kommunen eller landstingskommunen och därvid – i likhet med föredragande statsrådet – framhållit att det bör fastställas en minsta organisation för fasta skolledartjänster. Mot bakgrund av skolledningens stora betydelse för att verksamheten vid skolenheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt och i syfte att förutsättningarna för sådan verksamhet inte äventyras genom den planerade reformen bör, såsom föreslås i motionerna, regeringen underställa riksdagen förslag om regler för omfattningen av de fasta skolledartjänsterna och därvid bl. a. ange de lägsta nivåer vilka kan komma i fråga i förhållande till skolenheternas storlekar. Detta bör riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:731 yrkande 23 i denna del och 1984/85:2543 yrkande 4 samt med anledning av budgetpropositionen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. beträffande *skolledningsresursen och dess fördelning mellan funktioner m. m.*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:731 yrkande 23 i denna del och 1984/85:2543 yrkande 4 samt med anledning av proposition 1984/85:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

19. Sista instans i fråga om beslut om tillsättning av lärartjänster, m. m. (punkt 1, mom. 24)

Birgitta Rydle, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar "Utskottet ansluter" och på s. 23 slutar "och 7" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till det principiella ställningstagande som redovisas i motion 1984/85:2543 förordar utskottet att det i fråga om de tjänster som anges i budgetpropositionen även i fortsättningen bör vara möjligt att hos regeringen anföra besvär i tillsättningsärenden. En bibehållen sådan ordning innebär – som utskottet ser det – att inga skäl föreligger att ändra det nuvarande förfarandet vid tillsättning av lektorstjänster. Dessa bör således även framdeles tillsättas av SÖ. Vad utskottet har anfört om besvärsrätt vid tillsättning av vissa tjänster och om ordningen för tillsättning av lektorstjänster bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därmed motionerna 1984/85:2521 och 1984/85:2543 yrkandena 6 och 7. Budgetpropositionen avstyrks i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

24. beträffande *sista instans i fråga om beslut om tillsättning av lärartjänster, m. m.*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:2521 och 1984/85:2543 yrkandena 6 och 7 samt med avslag på proposition 1984/85:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

20. Kalkyl över vissa kostnader för samhället (punkt 1, mom. 27)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar "Utskottet vill" och på s. 24 slutar "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner i likhet med motionärerna det inte rimligt att en situation kan uppkomma, där lärare, vilkas utbildning inneburit stora kostnader för staten, går arbetslösa och orsakar kostnader för samhället i form av arbetslöshetsersättning utan att det är möjligt att engagera dem i undervisningen och därigenom tillföra skolan en extra förstärkningsresurs. Mot bakgrund härav och med hänvisning till vad som har anförts i motionen bör riksdagen uttala sig för att regeringen tar initiativ till en utredning i syfte att redovisa en kalkyl över vissa kostnader för lärare såsom föreslås i motion 1984/85:1045 yrkande 5. Med detta tillstyrks motionsyrkandet.

dels att utskottets hemställan under 27 bort ha följande lydelse:

27. beträffande *kalkyl över vissa kostnader för samhället*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1045 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

21. Resursen för stödundervisning och samordnad specialundervisning (punkt 1, mom. 29)

Under förutsättning av bifall till reservation 3

Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 25 som börjar "Utskottet erinrar" och slutar "yrkande 20" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt förslaget i motion 1984/85:731 att öka gymnasieskolans intagningskapacitet med 2 000 platser. Utskottet finner i likhet med motionärerna det mera motiverat att använda de ifrågavarande medlen om 15 milj. kr. för detta i stället för att öka förstärkningsresursen i enlighet med vad föredragande statsrådet har förordat. Med det anförda tillstyrker utskottet motion 1984/85:731 yrkande 20. Riksdagen bör sålunda avslå budgetpropositionen i berörd del.

dels att utskottets hemställan under 29 bort ha följande lydelse:

29. beträffande *resursen för stödundervisning och samordnad specialundervisning*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:731 yrkande 20 och med avslag på proposition 1984/85:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

22. Avveckling av systemet med timreduktioner (punkt 1, mom. 30)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 25 som börjar "Utskottet hänvisar" och slutar "yrkande 6" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till de skäl som anförs i motionen tillstyrker utskottet motionärernas förslag att särskilda medel tillförs anslaget för att möjliggöra en avveckling av systemet med timreduktioner.

dels att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. beträffande *avveckling av systemet med timreduktioner*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1045 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

23. Självstudietimmarna och resursen för studietekniska övningar (punkt 1, mom. 31 och 32)

Birgitta Rydle, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 26 som börjar "Mot bakgrund" och slutar "studietekniska övningar" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning finns det uppenbara skäl för att en viss tid i gymnasieskolan anslås till studier på egen hand. Utskottet vill i detta hänseende bl. a. hänvisa till vad i motion 1984/85:2822 anförs om värdet av självstudier t. ex. som förberedelse till fortsatta studier på högskolenivå. De studietekniska övningarna fyller enligt utskottet en viktig funktion för att träna eleverna i att tillämpa ett friare studiesätt och självständigt klara av förelagda uppgifter. Mot bakgrund härav kan utskottet inte tillstyrka förslaget i budgetpropositionen att slopa självstudietimmarna på bekostnad av resursen för studietekniska övningar. Utskottet ansluter sig till vad som har förordats i motion 1984/85:2822 i frågan, nämligen att sådana förändringar i regelsystemet vidtas att kommunerna själva får avgöra om de önskar utnyttja självstudier, om de vill dela undervisningsgrupper eller föranstalta om andra åtgärder som man anser bäst främja ett gott undervisningsresultat. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:2822 yrkande 23 och med avslag på budgetpropositionen samt motion 1984/85:1045 yrkande 7 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 31 och 32 bort ha följande lydelse:

31. beträffande *självstudietimmarna*
    att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2822 yrkande 23 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 och motion 1984/85:1045 yrkande 7 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,
32. beträffande *resursen för studietekniska övningar*
    att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2822 yrkande 23 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 och motion 1984/85:1045 yrkande 7 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

24. Självstudietimmarna och resursen för studietekniska övningar (punkt 1, mom. 31 och 32)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 26 som börjar "Mot bakgrund" och slutar "studietekniska övningar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med vad som anförs i motion 1984/85:1045 att kvaliteten i gymnasieskolans undervisning har undergrävts genom förekoms-

ten av självstudietimmar. Slopandet av självstudietimmarna bör ske inte genom att resurser förs över från andra delar av gymnasieskolans verksamhet – såsom nu är fallet med regeringens förslag om en minskning av resursen för studietekniska övningar – utan genom att särskilda medel tillförs anslaget. Riksdagen bör därför biträda yrkande 7 i motion 1984/85:1045 om ett tillskott av 72 milj. kr. för att ta bort självstudietimmarna utan att det drabbar verksamheten med studietekniska övningar. Riksdagen bör därjämte avslå budgetpropositionen i berörda delar och motion 1984/85:2822 yrkande 23.

dels att utskottets hemställan under 31 och 32 bort ha följande lydelse:

31. beträffande *självstudietimmarna*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1045 yrkande 7 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 och motion 1984/85:2822 yrkande 23 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

32. beträffande *resursen för studietekniska övningar*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1045 yrkande 7 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 och motion 1984/85:2822 yrkande 23 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

25. Rekryteringsbidrag för platser i lärlingsutbildningen (punkt 1, mom. 35)

Kerstin Göthberg (c) och Larz Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 27 som börjar "Riksdagen beslutade" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Ifrågavarande bidrag utgår för innevarande budgetår i enlighet med riksdagens beslut i anledning av den s.k. kompletteringspropositionen (prop. 1983/84:150 bil. 5, UbU 1983/84:30, rskr. 1983/84:415). Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1325 yrkande 15 i denna del nu skall besluta att bidraget skall utgå även för budgetåret 1985/86 och anvisa 10 milj. kr. för ändamålet.

dels att utskottets hemställan under 35 bort ha följande lydelse:

35. beträffande *rekryteringsbidrag för platser i lärlingsutbildningen*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1325 yrkande 15 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

26. Uppdelningen av vissa B-språk i allmän kurs och särskild kurs (punkt 1, mom. 38)

Birgitta Rydle, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 28 som börjar "Enligt vad" och på s. 29 slutar "yrkande 8" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner inte de skäl tillräckligt bärande som anförs i budgetpropositionen för att slopa uppdelningen i särskild och allmän kurs i vissa B-språk. Riksdagen bör avvisa den föreslagna åtgärden, då den enligt utskottets mening leder till en försämring av språkutbildningens kvalitet. Detta bör riksdagen med bifall till motionen och med avslag på budgetpropositionen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 38 bort ha följande lydelse:

38. beträffande *uppdelningen av vissa B-språk i allmän kurs och särskild kurs*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2538 yrkande 8 och med avslag på proposition 1984/85:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

27. Timplanerna för treårig ekonomisk linje (punkt 1, mom. 41)

Birgitta Rydle, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 29 som börjar "Utskottet vill" och slutar "ekonomisk linje" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att erfarenheterna av de nu gällande timplanerna inte är tillräckliga för att med dem som underlag vidta de i budgetpropositionen föreslagna ändringarna. Härtill kommer att eleverna på den berörda linjen bör ges en gedigen matematik- eller språkutbildning, varför tillval av exempelvis ämnet stenografi inte bör gå ut över sådana allmänna färdighetsämnen. Riksdagen bör enligt utskottets mening besluta att de i propositionen förordade ändringarna inte skall ske. Härmed tillstyrker utskottet motion 1984/85:2538 yrkande 9.

dels att utskottets hemställan under 41 bort ha följande lydelse:

41. beträffande *timplanerna för treårig ekonomisk linje*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2538 yrkande 9 och med avslag på proposition 1984/85:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

28. Timplanerna för gymnasieskolans treåriga och fyraåriga linjer (punkt 1, mom. 43)

Birgitta Rydle, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 30 som börjar "Som framgår" och slutar "bör avslås" bort ha följande lydelse:

Riksdagen beslutade hösten 1981 om betydande förändringar av gymnasieskolans timplaner (prop. 1981/82:14, UbU 1981/82:5, rskr. 1981/82:112). Beslutet innebar i huvudsak ökade möjligheter till samläsning mellan olika linjer. För ett år sedan återkom regeringen med förslag till ändringar i det beslut som fattats av riksdagen drygt två år tidigare. Den huvudsakliga motiveringen till de våren 1984 föreslagna justeringarna av timplanerna var att stärka den naturvetenskapliga linjens ställning. Utskottet, som hänvisar till vad som då anfördes i frågan i den till utskottets betänkande 1983/84:19 fogade reservationen 24 av Per Unckel m. fl., kan inte finna att en förbättrad rekrytering till den naturvetenskapliga linjen har åstadkommits. Utskottet delar den nu i motion 1984/85:2538 framförda uppfattningen att ändringarna våren 1984 inte borde ha ägt rum. Riksdagsbeslutet hösten 1981 borde ha fått gälla oförändrat en längre tid och utvärderats, innan man vidtog nya förändringar.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet yrkande 10 i förevarande motion att riksdagen bör upphäva sitt beslut under det förra riksmötet om timplaneförändringar på de teoretiska linjerna. Beslutet bör ske på sådant sätt att eleverna inte försätts i svårigheter.

Vad utskottet nu har anfört om timplanerna för gymnasieskolans treåriga och fyraåriga linjer bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:2538 yrkande 10 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 43 bort ha följande lydelse:

43. beträffande *timplanerna för gymnasieskolans treåriga och fyraåriga linjer*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2538 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

29. Åtgärder för att öka intagningen till den naturvetenskapliga linjen (punkt 1, mom. 45)

Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 31 som börjar "Utskottet vill" och slutar "yrkande 17" bort ha följande lydelse:

SÖ beslutade i januari 1976 att fr. o. m. läsåret 1975/76 tills vidare ändra betygsnivån i ämnena matematik, fysik, kemi och biologi så att medelvärdet för hela riket blir 3,3 i den referensgrupp som utgörs av elever i resp. årskurs från naturvetenskaplig och fyraårig teknisk linje. I matematik, fysik och kemi skall de centrala proven enligt utskottet normeras kring medelvärdet 3,3.

Med hänvisning till vad i motion 1984/85:731 anförs om speciella problem i vad gäller rekryteringen av elever till den naturvetenskapliga linjen finner utskottet i likhet med motionärerna att det är angeläget att ytterligare åtgärder vidtas för att snabbt förbättra situationen. En sådan åtgärd är enligt utskottets mening att höja betygsmedelvärdet till förslagsvis 3,5. Regeringen

bör ge SÖ i uppdrag att lägga fram ett sådant förslag och att vidta även andra åtgärder som överstyrelsen finner lämpliga i syfte att stärka den naturvetenskapliga linjens ställning. Riksdagen bör enligt utskottet med hänvisning till det anförda bifalla motion 1984/85:731 yrkande 17.

dels att utskottets hemställan under 45 bort ha följande lydelse:

45. beträffande *åtgärder för att öka intagningen till den naturvetenskapliga linjen*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:731 yrkande 17 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

30. Effektivt utnyttjande av undervisningstiden i moderna språk (punkt 1, mom. 46)

Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m), Gunnar Hökmark (m) och Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 32 som börjar "Då utskottet" och slutar "härmed motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser emellertid att den i motion 1984/85:2526 beskrivna situationen är så allvarlig för de moderna språkens del att ett uttalande av riksdagen är påkallat, innebärande att regeringen ger SÖ i uppdrag att lägga fram förslag om åtgärder för att i enlighet med yrkande 2 i motionen möjliggöra ett mera effektivt utnyttjande av den för språkundervisningen tilldelade tiden. Detta bör riksdagen med bifall till yrkandet som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 46 bort ha följande lydelse:

46. beträffande *effektivt utnyttjande av undervisningstiden i moderna språk*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2526 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

31. Utökade möjligheter till timplanejämkningar för personliga intresseval (punkt 1, mom. 52)

Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m), Gunnar Hökmark (m) och Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 33 som börjar "Frågan om" och slutar "yrkande 22" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att de nuvarande hindren för eleverna att genom individuella timplanejämkningar kunna tillgodose egna anlag och intressen för vissa skolämnen bör undanröjas. Riksdagen bör därför ändra sitt beslut under det förra riksmötet att ifrågavarande timplanejämkningar skall avse endast idrott eller estetiska ämnen. Riksdagen bör som

sin mening ge regeringen till känna att även teoretiska ämnen såsom språk och matematik skall kunna omfattas av de individuella timplanejämkningarna och att antalet valbara timmar i huvudsak överensstämmer med vad som gäller för verksamheten med ramtimplaner. Med det anförda tillstyrker utskottet motionerna 1984/85:731 yrkande 19, 1984/85:2538 yrkande 11 och 1984/85:2818 yrkande 22.

dels att utskottets hemställan under 52 bort ha följande lydelse:

52. beträffande *utökade möjligheter till timplanejämkningar för personliga intresseval*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:731 yrkande 19, 1984/85:2538 yrkande 11 och 1984/85:2818 yrkande 22 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

32. Gymnasieskolans inriktning m. m. (punkt 1, mom. 54)

Birgitta Rydle, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 34 som börjar "Riksdagen beslutade" och slutar "yrkande 15" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att inriktningen av det utvecklingsarbete på gymnasieskolans område varom riksdagen beslutade under det förra riksmötet (prop. 1983/84:116, UbU 1983/84:29, rskr. 1983/84:412) riskerar att ytterligare försvåra elevernas förberedelse för yrkesliv eller fortsatta högre studier. Enligt utskottets uppfattning bör utvecklingsarbetets inriktning på att utjämna skillnader mellan gymnasieskolans olika studievägar stå tillbaka för strävandena att förbättra såväl den klart yrkesinriktade utbildningen som den teoretiskt inriktade utbildningen. Den senare måste bibringa eleverna nödvändiga kunskaper för högskolestudier. Riksdagen bör uttala sig för att det pågående utvecklingsarbetet i gymnasieskolan ges denna ändrade inriktning. Utskottet tillstyrker därmed motion 1984/85:2818 yrkande 15.

dels att utskottets hemställan under 54 bort ha följande lydelse:

54. beträffande *gymnasieskolans inriktning m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2818 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

33. Lärlingsutbildningen som alternativ till annan gymnasieutbildning samt färdigutbildning inom ramen för lärlingsutbildningen (punkt 1, mom. 56)

Kerstin Göthberg (c), Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m), Gunnar Hökmark (m), Larz Johansson (c) och Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 35 som börjar "Riksdagen beslutade" och slutar "och 19" bort ha följande lydelse:

Den reguljära gymnasiala lärlingsutbildningen är enligt utskottets mening en utbildningsform som är likvärdig med övrig gymnasial utbildning. Den bör därför kunna vara ett alternativ till linjer och specialkurser i gymnasieskolan, om eleverna önskar det.

I vad gäller det tredje året i lärlingsutbildning, den s. k. färdigutbildningen, anser utskottet i likhet med motionärerna att ett sådant år skall ingå i den gymnasiala lärlingsutbildningen, och därvid bör statsbidrag utgå. Så var fallet med färdigutbildningen före riksdagens beslut under det förra riksmötet om reguljär gymnasial lärlingsutbildning (prop. 1983/84:100, UbU 1983/84:19, rskr. 1983/84:321).

Vad utskottet nu har anfört om lärlingsutbildningen som en fullvärdig utbildningsform och om färdigutbildning inom den reguljära lärlingsutbildningen bör riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:731 yrkande 21 i motsvarande delar, 1984/85:2291 yrkandena 3 och 4, 1984/85:2761 yrkande 3 och 1984/85:2818 yrkande 18 och 19 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 56 bort ha följande lydelse:

56. beträffande *lärlingsutbildningen som alternativ till annan gymnasieskolutbildning samt färdigutbildning inom ramen för lärlingsutbildningen*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:731 yrkande 21 i motsvarande delar, 1984/85:2291 yrkandena 3 och 4, 1984/85:2761 yrkande 3 samt 1984/85:2818 yrkandena 18 och 19 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

34. Nytt statsbidragssystem för den gymnasiala lärlingsutbildningen (punkt 1, mom. 57)

Kerstin Göthberg (c) och Larz Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 36 som börjar "I samband" och slutar "motion 1984/85:1512" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör ett nytt statsbidragssystem för lärlingsutbildningen konstrueras så att bidrag utgår till lärlingslöner. Även andra faktorer bör beaktas, t. ex. materielkostnader, handledningskostnader och kostnader för utvecklings- och försöksverksamhet. Riksdagen bör med bifall till motion 1984/85:2291 yrkande 5 hos regeringen begära förslag om ett nytt statsbidragssystem för lärlingsutbildningen. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1984/85:731 yrkande 21 i denna del, 1984/85:2761 yrkande 1 och 1984/85:1512.

dels att utskottets hemställan under 57 bort ha följande lydelse:

57. beträffande *nytt statsbidragssystem för den gymnasiala lärlingsutbildningen*

. att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2291 yrkande 5 och med avslag på motionerna 1984/85:731 yrkande 21 i denna del, 1984/85:2761 yrkande 1 och 1984/85:1512 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

35. Nytt statsbidragssystem för den gymnasiala lärlingsutbildningen (punkt 1, mom. 57)

Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 36 som börjar med "I samband" och slutar "motion 1984/85:1512" bort ha följande lydelse:

Ett stimulansbidrag i form av ett lönebidrag bör enligt utskottets mening utgå till lärlingsutbildningen i form av 75 % av lönen under det första året, 50 % av lönen under det andra året och 25 % av lönen under det tredje året. De timlönekostnader som bidraget grundas på bör utgå från ett genomsnitt av existerande avtal för lärlingar. Regeringen bör, efter beräkningar av genomsnittskostnaderna för lärlingsavtalen, lägga fram för riksdagen förslag till sådant statsbidragssystem. Riksdagen bör med bifall till motionerna 1984/85:731 yrkande 21 i denna del och 1984/85:2761 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1984/85:1512 och 1984/85:2291 yrkande 5 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet har anfört.

dels att utskottets hemställan under 57 bort ha följande lydelse:

57. beträffande *nytt statsbidragssystem för den gymnasiala lärlingsutbildningen*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:731 yrkande 21 i denna del och 1984/85:2761 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1984/85:1512 och 1984/85:2291 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

36. Ett nytt system för lärlingsutbildning (punkt 1, mom. 58)

Birgitta Rydle, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 36 som börjar "Vid riksdagsbehandlingen" och slutar "och 17" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att betydande kvalitativa vinster kan uppnås genom en överflyttning av väsentliga delar av gymnasieskolans yrkesinriktade utbildning till lärlingsutbildning och att lärlingsutbildningen härvid ges en ny utformning. Beträffande fördelarna för yrkesutbildningen av en sådan ordning och utformningen av ett nytt lärlingsutbildningssystem vill utskottet hänvisa till vad som har anförts dels i reservation 5 av Per Unckel m. fl. fogad till utbildningsutskottets betänkande 1983/84:19, dels i motion 1984/85:2818.

Innan en lärlingsutbildningsreform av större omfattning beslutas, är det

nödvändigt att riksdagen uppdrar åt regeringen att lösa ett antal återstående frågor. Vidare bör regeringen ta kontakt med arbetsmarknadens parter och branschorganisationerna för att diskutera formerna för deras medverkan i utbildningen m. m. Riksdagen bör med bifall till motion 1984/85:2818 yrkandena 16 och 17 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet har anfört om ett uppdrag till regeringen.

dels att utskottets hemställan under 58 bort ha följande lydelse:

58. beträffande *ett nytt system för lärlingsutbildning*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2818 yrkandena 16 och 17 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

37. Verkstadsskola (punkt 1, mom. 60)

Kerstin Göthberg (c) och Larz Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 37 som börjar "Med hänvisning" och slutar "yrkande 6" bort ha följande lydelse:

Riksdagen bör enligt utskottet som sin mening ge regeringen till känna att det översynsarbete avseende den gymnasiala yrkesutbildningen som för närvarande pågår inom regeringskansliet bl. a. skall innefatta att SÖ får i uppdrag att föreslå en vidareutveckling av formerna för den arbetsplatsförlagda utbildningen dithän att verksamhet med verkstadsskola i enlighet med vad som anförs i motion 1984/85:2291 kan komma till stånd. Därmed tillstyrker utskottet motionens yrkande 6.

dels att utskottets hemställan under 60 bort ha följande lydelse:

60. beträffande *verkstadsskola*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:2291 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

38. Anslag till Bidrag till driften av gymnasieskolor (punkt 1, mom. 65)

Birgitta Rydle, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 39 som börjar "Med hänvisning" och slutar "yrkande 26" bort ha följande lydelse:

I vad gäller medelsberäkningen vill utskottet anföra följande.

Utskottet har i det föregående tillstyrkt motionsledes framförda förslag om dels en utökning av verksamheten med kombination av specialidrott och gymnasieskolstudier. Utskottet har avstyrkt motionsledes framförda förslag om utökning av gymnasieskolans dimensionering, avveckling av självstudietimmarna och systemet med timreduktioner samt fortsatt rekryteringsbidrag för lärlingsutbildningen.

Riksdagen har tidigare avvisat förslaget i motion 1984/85:2822 att avskaffa rätten till hemspråksundervisning i gymnasieskolan. Utskottet anser att riksdagen nu bör besluta om en besparing motsvarande kostnaderna för hemspråksundervisningen (16 318 000 kr.).

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen under förevarande anslag med bifall till motionerna 1984/85:322, 1984/85:733 och 1984/85:1326, alla i denna del, och med anledning av motion 1984/85:2822 yrkande 26 för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 3 758 867 000 kr. Riksdagen bör därjämte avslå budgetpropositionen i denna del och motionerna 1984/85:1045 yrkande 8 och 1984/85:1325 yrkande 13 och yrkande 15 i denna del.

dels att utskottets hemställan under 65 bort ha följande lydelse:

65. beträffande *anslagsbesloppet*

att riksdagen till *Bidrag till driften av gymnasieskolor* med bifall till motionerna 1984/85:322, 1984/85:733 och 1984/85:1326, alla i denna del, med anledning av motion 1984/85:2822 yrkande 26 och med avslag på proposition 1984/85:100 och motionerna 1984/85:1045 yrkande 8, 1984/85:1325 yrkande 13 och yrkande 15 i denna del för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 3 759 467 000 kr.,

39. Anslag till Bidrag till driften av gymnasieskolor (punkt 1, mom. 65)
Under förutsättning av bifall till reservationerna 2, 8 och 25

Kerstin Göthberg (c) och Larz Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 39 som börjar "Med hänvisning" och slutar "yrkande 26" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående föreslagit riksdagen att i enlighet med förslag i motion 1984/85:1325 utöka totalramen för gymnasieskolan och att likaså enligt samma motion besluta om fortsatt rekryteringsbidrag för lärlingsutbildningen. Vidare har utskottet tillstyrkt motionsledes framförda förslag om en utökning av verksamheten med kombination av specialidrott och gymnasieskolstudier.

Med hänvisning härtill och till sina ställningstaganden i övrigt föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:322, 1984/85:733 och 1984/85:1326, alla i denna del, samt 1984/85:1325 yrkande 13 och yrkande 15 i denna del för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 3 785 785 000 kr. under förevarande anslag. Riksdagen bör därjämte avslå budgetpropositionen i motsvarande del och motionerna 1984/85:1045 yrkande 8 och 1984/85:2822 yrkande 26.

dels att utskottets hemställan under 65 bort ha följande lydelse:

65. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen till *Bidrag till driften av gymnasieskolor* med bifall till motionerna 1984/85:322 och 1984/85:733, båda i denna del, 1984/85:1325 yrkande 13 och yrkande 15 i denna del och 1984/85:1326 i denna del, med avslag på proposition 1984/85:100 och motionerna 1984/85:1045 yrkande 8 samt 1984/85:2822 yrkande 26 för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 3 785 785 000 kr.,

40. Anslag till Bidrag till driften av gymnasieskolor (punkt 1, mom. 65)
Under förutsättning av bifall till reservation 8

Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 39 som börjar "Med hänvisning" och slutar "yrkande 26" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt motionsledes framförda förslag om utökning av verksamheten med kombination av specialidrott och gymnasieskolstudier. Med anledning härav bör anslaget tillföras särskilda medel om 100 000 kr. I övrigt vill utskottet hänvisa till sina ställningstaganden i det föregående och föreslå riksdagen att med bifall till motionerna 1984/85:322, 1984/85:733 och 1984/85:1326, alla i denna del, och med anledning av budgetpropositionen för budgetåret 1985/86 anvisa 3 775 785 000 kr. under förevarande anslag. Därjämte bör riksdagen avslå motionerna 1984/85:1045 yrkande 8, 1984/85:1325 yrkande 13 och yrkande 15 i denna del samt 1984/85:2822 yrkande 26.

dels att utskottets hemställan under 65 bort ha följande lydelse:

65. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen till *Bidrag till driften av gymnasieskolor* med bifall till motionerna 1984/85:322, 1984/85:733 och 1984/85:1326, alla i denna del, med anledning av proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:1045 yrkande 8, 1984/85:1325 yrkande 13 och 15 i denna del samt 1984/85:2822 yrkande 26 för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 3 775 785 000 kr.,

41. Anslag till Bidrag till driften av gymnasieskolor (punkt 1, mom. 65)
Under förutsättning av bifall till reservationerna 4, 9, 22 och 24

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 39 som börjar "Med hänvisning" och slutar "yrkande 26" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt vad i motion 1984/85:1045 har yrkats om gymnasieskolans dimensionering, utökat antal platser på musiklin-

jen samt slopande av självstudietimmar och systemet med timreduktioner. Med hänvisning härtill, till riksdagens beslut om bibehållen rätt till hemspråksundervisning i gymnasieskolan och till utskottets ställningstaganden i övrigt föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1045 yrkande 8 och med avslag på budgetpropositionen för budgetåret 1985/86 anvisar 3 992 685 000 kr. Riksdagen bör vidare avslå motionerna 1984/85:322, 1984/85:733, båda i denna del, 1984/85:1325 yrkande 13 och yrkande 15 i denna del, 1984/85:1326 i denna del och 1984/85:2822 yrkande 26.

dels att utskottets hemställan under 65 bort ha följande lydelse:

65. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen till *Bidrag till driften av gymnasieskolor* med bifall till motion 1984/85:1045 yrkande 8 och med avslag på proposition 1984/85:100 och motionerna 1984/85:322, 1984/85:733, båda i denna del, 1984/85:1325 yrkande 13 och yrkande 15 i denna del, 1984/85:1326 i denna del och 1984/85:2822 yrkande 26 för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 3 992 685 000 kr.,

42. Göteborgs högre samskola, Sigrid Rudebecks gymnasium och Stockholms Tekniska Institut (punkt 2, mom. 4 och 5)

Kerstin Göthberg (c), Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Birger Hagård (m), Gunnar Hökmark (m), Larz Johansson (c) och Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 50 som börjar "Utskottet som" och slutar "detta motionerna" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad i motionerna anförs om de tre skolorna och värdet av deras verksamhet föreslår utskottet att riksdagen upphäver sitt beslut under det förra riksmötet om statsbidrag till skolorna och nu gör ett uttalande av sådan innebörd att bidrag i fortsättningen tillförsäkras skolorna enligt de bestämmelser som hittills har gällt för dem. Därmed tillstyrker utskottet motionerna 1984/85:1863 och 1984/85:1941.

dels att utskottets hemställan under 4 och 5 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *Göteborgs högre samskola och Sigrid Rudebecks gymnasium*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1941 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,
5. beträffande *Stockholms Tekniska Institut*
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:1863 och 1984/85:1941, den sistnämnda i denna del, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

43. Lundsbergs skolas grundskola (punkt 2, mom. 8)

Birgitta Rydle, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 50 som börjar "Med hänvisning" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärens uppfattning att det är angeläget för skolan att rekryteringen till högstadiet kan ske mot bakgrund av att statsbidrag till mellanstadiet utgår i oförändrad omfattning. Riksdagen bör med hänvisning härtill bifalla motionen och avslå budgetpropositionen i den delen.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *Lundsbergs skolas grundskola*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1857 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

44. Anslag till Bidrag till driften av fristående skolor på gymnasial nivå (punkt 2, mom. 11)

Under förutsättning av bifall till reservation 43

Birgitta Rydle, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 51 som börjar "Utskottet hänvisar" och slutar "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Av budgetpropositionen framgår inte hur stor den besparing är som blir följden av regeringens förslag till ändrat statsbidrag för Lundsbergs skola. Utskottet kan därför nu inte ange vilket tillskott av medel under anslaget som behövs för nästa budgetår vid riksdagens bifall till motion 1984/85:1857 om statsbidrag till årskurs 6 vid Lundsbergs skola. Regeringen bör enligt utskottet återkomma till riksdagen med begäran om erforderliga medel på tilläggsbudget.

I övrigt har utskottet inget att erinra mot den i budgetpropositionen redovisade medelsberäkningen. Riksdagen bör för budgetåret 1985/86 nu anvisa ett förslagsanslag av 73 911 000 kr. till Bidrag till driften av fristående skolor på gymnasial nivå.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen *dels* till *Bidrag till driften av fristående skolor på gymnasial nivå*
med bifall till proposition 1984/85:100 för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 73 911 000 kr., *dels* med bifall till motion 1984/85:1857 och med avslag på proposition 1984/85:100

som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört om ytterligare medel under anslaget,

45. Medel för handledarutbildning (punkt 3, mom. 3)

Linnea Hörlén (fp) anser

dels att en del av utskottets yttrande som på s. 54 börjar "Utskottet har" och på s. 55 slutar "förevarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker vad i motion 1984/85:731 har förordats om att ytterligare 1 milj. kr. bör tillföras anslagsposten för handledarutbildning, så att den sammanlagt omfattar 9,1 milj. kr. Riksdagen bör med hänvisning till det anförda bifalla motionens yrkande 27 i denna del.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *medel för handledarutbildning*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:731 yrkande 27 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

46. Anslag till Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m. m. (punkt 3, mom. 4)
Under förutsättning av bifall till reservationerna 25 och 39

Kerstin Göthberg (c) och Larz Johansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 55 som börjar "Utskottet har" och slutar "motion 1984/85:1325" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt vad i motion 1984/85:1325 har föreslagits om gymnasieskolans dimensionering för budgetåret 1985/86. Utskottet ansluter sig även till vad i motionen förordats om finansiering av den i förhållande till regeringens förslag utökade dimensioneringen.

I vad gäller det i det föregående tillstyrkta rekryteringsbidraget för lärlingsutbildningen förordar utskottet att 2,8 milj. kr. av de 10 milj. kr. som erfordras förs över från förevarande anslag.

dels att den del av utskottets yttrande på s. 55 som börjar "Med hänvisning" och slutar "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottets ställningstaganden i det föregående medför att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1325 yrkande 13 i denna del och med avslag på budgetpropositionen och motion 1984/85:731 yrkande 27 i denna del under förevarande anslag för budgetåret 1985/86 bör anvisa 219 470 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen till *Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljning*

ningsansvar för ungdom under 18 år m. m. med bifall till motion 1984/85:1325 yrkande 13 i denna del och med avslag på proposition 1984/85:100 och motionerna 1984/85:731 yrkande 27 i denna del och 1984/85:1851 för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 219 470 000 kr.,

47. Anslag till Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m. m. (punkt 3, mom. 4)

Under förutsättning av bifall till reservation 45

Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 55 som börjar "Med hänvisning" och slutar "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet, som hänvisar till sina ställningstaganden i det föregående, föreslår att riksdagen under förevarande anslag med bifall till motion 1984/85:731 yrkande 27 i denna del och med anledning av budgetpropositionen för budgetåret 1985/86 anvisar 223 270 000 kr. Riksdagen bör därjämte avslå motionerna 1984/85:1325 yrkande 13 i denna del och 1984/85:1851.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen till *Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m. m.* med bifall till motion 1984/85:731 yrkande 27 i denna del, med anledning av proposition 1984/85:100 och med avslag på motionerna 1984/85:1325 yrkande 13 i denna del och 1984/85:1851 för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 223 270 000 kr.,

48. Plan för "jobb efter nian" (punkt 3, mom. 6)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 56 som börjar "Riksdagen beslutade" och på s. 57 slutar "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Utskottet tvingas i likhet med motionärerna konstatera att arbete som alternativ till fortsatta studier i gymnasieskolan inte existerar för de ungdomar som är skoltrötta och inget annat önskar än att skaffa sig arbete. Rationaliseringsåtgärder, automatiseringar och införandet av annan ny teknik har kraftigt reducerat möjligheten till arbete efter genomgången grundskola. Detta har samhället okritiskt anpassat sig efter. Utskottet menar att det borde vara möjligt att bortse från marknadskrafternas behov och i stället pröva om det inte finns "samhälleliga områden", där ungdomar kan få jobb efter genomgången grundskola. Ingen skall behöva tvingas in i gymnasieskolan. Det är som utskottet ser det att slösa med deras kraft, att

inte låta dem komma till sin rätt i ett fast arbete som ger en avtalsenlig lön.

Utskottet tillstyrker med det anförda motionärernas förslag om en samhällsplan för "jobb efter nian". Härigenom såväl tillmötesgår man kravet på frihet att välja mellan arbete och utbildning som skapar ökade möjligheter till återkommande utbildning. En sådan planerad samhällelig utbyggnad av ungdomars möjligheter till arbete efter grundskolan skulle innebära att gymnasieskolan på sikt tillförs kunskaper och erfarenheter från arbetslivet som 17-åringar och äldre har tillägnat sig.

Vad utskottet har anfört om en plan för "jobb efter nian" bör riksdagen med bifall till motion 1984/85:1045 yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *plan för "jobb efter nian"*
att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1045 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört,

Särskilda yttranden

1. Lokalisering av vissa utbildningar (punkt 1, mom. 16)

Björn Samuelson (vpk) anför:

Som framgår av vad utskottet har anfört medger inte ordningen för planeringen av gymnasieskolan att riksdagen uttalar sig för att viss utbildning i gymnasieskolan lokaliseras till viss kommun. Mot bakgrund härav har jag avstått från att reservera mig till förmån för motion 1984/85:1156, vari hemställs om ett uttalande av riksdagen om breddad gymnasieutbildning i Hultsfred. Jag finner det likväl angeläget att på detta vis markera, att statsmakterna, i syfte att hejda den negativa utvecklingen såvitt avser sysselsättning m. m. för vissa kommuner i Kalmar län, vidtar åtgärder för ökat utbud av utbildning vid gymnasieskolan i Hultsfred.

2. Statsbidrag till vissa nytillkommande fristående skolor (punkt 2, mom. 1)

Birgitta Rydle, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anför:

Vi delar utskottets uppfattning att det ankommer på regeringen att enligt de riktlinjer som riksdagen har angett besluta om statligt bidrag till nytillkommande fristående skolor. Emellertid finner vi det angeläget att som vår principiella uppfattning framhålla att fristående skolor är en viktig del av utbildningssystemet och bidragssystemet borde vara sådant att tillkomsten av fristående skolor underlättas. Detta synsätt anser vi att riksdagen borde ha anslutit sig till under det förra riksmötet, då riksdagen beslutade om fristående skolor på gymnasial nivå. Vi vill i denna fråga i övrigt hänvisa till reservationerna 1, 6 och 8, vilka är fogade till utbildningsutskottets betänkande 1983/84:27.

3. Statsbidrag till vissa nytillkommande fristående skolor (punkt 2, mom. 1)

Linnea Hörlén (fp) anför:

Jag delar utskottets uppfattning att det ankommer på regeringen att enligt de riktlinjer som riksdagen har angett besluta om statligt stöd till nytillkommande fristående skolor. Emellertid finner jag det angeläget att som min principiella uppfattning framhålla att statsmakterna borde visa en generösare attityd gentemot de fristående skolorna än vad nu är fallet. Jag vill i denna fråga hänvisa till reservationerna 2 och 8, fogade till utbildningsutskottets betänkande 1983/84:27.

4. Förändringar i fråga om självstudier och studietekniska övningar för riksinternatskolor och skolor som omfattas av privatskolförordningen (punkt 2, mom. 6)

Birgitta Rydle, Göran Allmér, Birger Hagård och Gunnar Hökmark (alla m) anför:

Vi vill i detta sammanhang erinra om reservation 23, vari vi framfört ett förslag beträffande självstudietimmarna och studietekniska övningar i gymnasieskolan som avviker från vad som förordats i budgetpropositionen. Vilket beslut riksdagen än fattar i frågan för gymnasieskolans del, utgår vi från att reglerna i nu berört hänseende blir likartade för gymnasieskolan och de fristående skolorna. Vi har uppfattat det som har förordats i budgetpropositionen under förevarande anslag så att regeringen delar denna vår mening.

5. Handledarutbildning (punkt 3, mom. 2)

Linnea Hörlén (fp) anför:

Jag har uppfattat vad utskottet har anfört i frågan så att utskottet i huvudsak har tillgodosett motion 1984/85:731 yrkande 24. Emellertid finner jag det angeläget att på detta sätt ytterligare markera vikten av att någon sänkt ambitionsnivå för handledarutbildningen inte får komma i fråga. Reglerna för verksamheten bör utformas enligt riktlinjer som tillmötesgår ett sådant krav.

minab/gotab Stockholm 1985 82579